

การเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรม  
การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5  
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ปริญญานิพนธ์  
ของ  
มัลลิกา กาลกฤษณ์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา  
กุมภาพันธ์ 2546  
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

153.8  
ม.ร.ว.ค.  
ว.ร.

การเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรม  
การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5  
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ  
ของ  
มัลลิกา กาลกฤษณ์

24 181.0. 2546

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา

กุมภาพันธ์ 2546

1

h 157248



มัลลิกา กาลกฤษณ์ (2546). การเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเอง  
ที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5  
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. ปริญญาโท กศ.ม.  
( จิตวิทยาการศึกษา ). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.  
คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ เวธนี กริทอง , อาจารย์ยวีร์โสลักษณ์ พงษ์โสภา

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุม  
ตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5  
โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2545 กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียน  
ที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 104 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง  
2 กลุ่ม ๆ ละ 15 คน โดยให้กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติใน  
โรงเรียนด้วยโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง จำนวน 12 ครั้ง ติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์ และกลุ่มทดลอง  
ที่ 2 ได้รับการพัฒนาด้วยโปรแกรมการควบคุมตนเอง จำนวน 12 ครั้ง ติดต่อกันเป็นเวลา 6 สัปดาห์เช่น  
กัน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน  
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้  $t - test$

ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้กรณี  
ตัวอย่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้การ  
ควบคุมตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างและนักเรียนที่ได้รับการใช้การควบคุมตนเองมี  
พฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

A COMPARISON OF THE EFFECTS OF CASE AND SELF-CONTROL ON THE PUBLIC  
CONSERVATION BELONGINGS OF PRATHOM SUKSA V STUDENTS OF  
WATTANA WITTAYA ACADEMY IN KHET WATTANA, BANGKOK

AN ABSTRACT  
BY  
MULLIKA KALLAKIS

Presented in partial fulfillment of the requirements  
for the Master of Education degree in Educational Psychology  
at Srinakharinwirot University  
February 2003

Mullika Kallakis. ( 2003 ). *A comparison of the effects of case and self-control on the public conservation belongings of prathom suksa V students of Wattana Wittaya Academy in Khet Wattana Bangkok*. Master thesis , M.Ed. ( Educational Psychology ).Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University.  
Advisor Committee : Assoc.Prof. Waythanee Greethong , Mrs. Wilailuck Pongsopar

The purpose of this experimental research was to compare the effects of case and self-control on attitude towards conservation of the belonging public of Prathom Suksa V students of Wattana Wittaya Academy in khet Wattana, Bangkok in the academic year 2002. The samples were 104 students whose attitude scores towards conservation of the public belonging were low. They were randomly divided into two experimental groups : each group was consisted of 15 students. The experimental group I was exposed to the case program for 15 sessions within 6 weeks while the experimental group II was exposed to the self-control for 15 sessions within 6 weeks as well. The instruments was sattitude towards conservation of the public belonging questionnaires. The data was analyzed by t - test.

The results were as follows :

1. The students who were exposed to the case had significantly better attitude towards the public belonging conservation than before the experiment at .01 level.
2. The students who were exposed to the self-control had significantly better attitude towards the environmental conservation than before the experiment at .01 level.
3. There was no significantly difference of attitude towards conservation of the publics between the students who were exposed to the case and those who were exposed to the self-control.

ปริญญานิพนธ์  
เรื่อง

การเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์  
สาธารณสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย  
เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ของ  
นางมัลลิกา กาลกฤษณ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร  
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา  
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย  
(รองศาสตราจารย์ ดร.นภาพร หะวานนท์)  
วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๖

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน  
(รองศาสตราจารย์เวย์นี กรีทอง)

..... กรรมการ  
(อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภา)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม  
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมริดา แสนคำเครือ)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม  
(อาจารย์ ดร.พาสณา จุลรัตน์)

## ประกาศคุณูปการ

การทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ ผู้วิจัยระลึกถึงความกรุณาในการให้คำแนะนำและแก้ไขส่วนที่บกพร่องต่างๆ จาก รองศาสตราจารย์เวชณี กรีทอง ประธาน คณะกรรมการควบคุม ปริญญานิพนธ์ อาจารย์วิไลลักษณ์ พงษ์โสภณ กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ ดร.พาสนา จุลรัตน์ กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม ในการสอบปากเปล่า ปริญญานิพนธ์ในครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างมาก ขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยเลื่อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ ดร.พาสนา จุลรัตน์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมือ สำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ ภาควิชาการจิตวิทยาการศึกษาทุกท่านที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ และให้กำลังใจในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์เสวิมศรี ไชยเศรษฐ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย และอาจารย์พรรณมहा วุฒิโรภาส อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย สำหรับการสนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษาเสมอมาพร้อมทั้งกรุณาให้ความสะดวกในการดำเนินการทดลอง , สماعคมผู้ปกครอง และครูโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยที่ให้ทุนสนับสนุนในการศึกษาจนสำเร็จการศึกษา ตลอดจนคณะกรรมการบริหารโรงเรียนทุกท่านและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัยที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการทดลองครั้งนี้

ขอขอบคุณสำหรับคุณแม่วรรณทิพย์ กาลกฤษณ์, คุณจีระกิจ กาลกฤษณ์ ผู้เป็นสามี และเด็กชายชาญ กาลกฤษณ์ ลูกชายผู้เป็นที่รัก ที่เป็นกำลังใจอย่างดียิ่งในการทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้เหนือสิ่งใดๆ ทั้งปวง ผู้วิจัยขอระลึกถึงพระคุณขององค์พระผู้เป็นเจ้าที่ทรงโปรดนำพาในการศึกษา และการทรงนำในการทำปริญญานิพนธ์ให้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดีจนสำเร็จการศึกษา

มัลลิกา กาลกฤษณ์

|                                                         |    |
|---------------------------------------------------------|----|
| 1 บทนำ.....                                             | 1  |
| คำนำ .....                                              | 1  |
| ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....                     | 3  |
| สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....                         | 3  |
| ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า .....                       | 3  |
| ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า .....                          | 3  |
| นิยามศัพท์เฉพาะ .....                                   | 3  |
| 2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย .....                  | 7  |
| เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับการอนุรักษ์สาธารณสมบัติ ..... | 7  |
| เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง .....     | 13 |
| เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง.....    | 14 |
| 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....                        | 30 |
| แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง .....                       | 30 |
| เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....                  | 30 |
| การดำเนินการทดลอง.....                                  | 33 |
| การวิเคราะห์ข้อมูล .....                                | 34 |
| สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....                   | 34 |
| 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า .....           | 35 |
| สัญลักษณ์และอักษรที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล .....       | 35 |
| ผลการวิเคราะห์ข้อมูล .....                              | 35 |
| 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ .....                  | 37 |
| ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....                     | 37 |
| สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า .....                        | 37 |
| ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า .....                          | 37 |
| เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า.....                  | 37 |
| การดำเนินการทดลอง .....                                 | 38 |
| การวิเคราะห์ข้อมูล .....                                | 38 |
| สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....                              | 39 |
| อภิปรายผล .....                                         | 39 |
| ข้อเสนอแนะ.....                                         | 41 |

## สารบัญ (ต่อ)

| บทที่                      | หน้า |
|----------------------------|------|
| บรรณานุกรม.....            | 42   |
| ภาคผนวก.....               | 51   |
| ภาคผนวก ก.....             | 51   |
| ภาคผนวก ข .....            | 60   |
| ประวัติย่อของผู้วิจัย..... | 96   |

## บัญชีตาราง

### ตาราง

### หน้า

|   |                                                                                                                                                                       |    |
|---|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 1 | ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนก t.....                                                                                                                                         | 49 |
| 2 | เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน<br>ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้กรณีตัวอย่าง.....                                        | 49 |
| 3 | เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน<br>ของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้การควบคุมตนเอง.....                                      | 50 |
| 4 | เปรียบเทียบผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน<br>ของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง<br>และการควบคุมตนเอง..... | 51 |
| 5 | แสดงการคำนวณค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติใน<br>โรงเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง.....                                   | 52 |



## บทที่ 1

### บทนำ

#### ภูมิหลัง

จากนโยบายในแผนการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้ให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนในเรื่องสิ่งแวดล้อมจึงได้กำหนดจุดหมายของหลักสูตรไว้หลายข้อ และมี 2 ข้อที่ได้กล่าวถึงสิ่งแวดล้อมไว้ คือ ข้อ (2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตนเองธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงของสังคม และข้อ (8) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมในบ้านและชุมชน ตลอดจนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปะวัฒนธรรมในชุมชนรอบๆบ้าน (กรมวิชาการ. 2533:1)

จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม จะพบว่า มีการเน้นความรู้ และความเข้าใจที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่เป็นการเพียงพอสำหรับนักเรียนที่จะก่อให้เกิดสำนึกรับผิดชอบต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ที่นับว่าเป็นสาธารณสมบัติ ผู้วิจัยซึ่งเป็นครูผู้สอนอยู่ในโรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย ได้สังเกตพบว่าพฤติกรรมของนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจในการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียน เช่น การขูดขีดโต๊ะ เก้าอี้ ขีดเขียนกระดานดำ ไม่ทิ้งขยะในที่ที่จัดไว้ การไม่ช่วยดูแลรักษาความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ ตลอดจนทรัพย์สินของในห้องเรียน เป็นต้น และจากการพูดคุยกับคุณครูที่ปรึกษา(ครูประจำชั้น) จำนวน 6 คน พบว่า ความคิดเห็นสอดคล้องเช่นเดียวกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สำรวจปัญหาเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 เพื่อทราบถึงสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นก็ได้พบว่า สาเหตุเกิดจากตัวนักเรียน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีปัญหา ในเรื่องการอนุรักษ์สาธารณสมบัติต่ำถึงร้อยละ 34.67 ที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ คือ มีความรู้ไม่ถูกต้อง ไม่ตระหนักในปัญหา ไม่รักษาความสะอาดของทรัพย์สินของและอุปกรณ์การเรียนในห้องเรียน ทั้งอุปกรณ์การเรียนไม่เก็บรักษาให้เรียบร้อย

จากการสำรวจเบื้องต้นโดยใช้แบบสอบถามปลายเปิดนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6

จำนวน 900 คน เมื่อเดือนมกราคม 2544 โดยให้นักเรียนตอบคำถามปลายเปิด 2 ข้อ ดังนี้

คำถามข้อที่ 1 นักเรียนเคยมีพฤติกรรมเกี่ยวกับการทำลายทรัพย์สินของของโรงเรียนหรือไม่ ?

ถ้ามี เคยทำอะไร ? คำตอบของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตอบว่า เคยใช้ลิควิดเปเปอร์เขียนบนโต๊ะบ้าง จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.67 เคยไม่เก็บอุปกรณ์การเรียน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 12.67 ลืมทำความสะอาดกระดานดำ จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 5.67 เคยทิ้งขยะลงพื้นห้องเรียนบางครั้ง จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ตอบว่า เคยขีดเขียนบนโต๊ะ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 10.67 เคยไม่เก็บอุปกรณ์การเรียน จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 7.00 เคยทิ้งขยะลงพื้นห้องเรียน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.00 ลืมทำความสะอาดกระดานดำ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบว่า เคยไม่เก็บอุปกรณ์การเรียน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.33 ลืมทำความสะอาดกระดานดำ จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.33 เคยทิ้งขยะลงพื้นห้องเรียน จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.67 เคยขีดเขียนบนโต๊ะ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.33

คำถามข้อที่ 2 นักเรียนเคยคิดที่จะแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวในข้อ 1 อย่างไร ? นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตอบว่า เคยคิดที่จะแก้ไขแต่ไม่สำเร็จ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.67 นักเรียนในระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 5 ตอบว่า เคยแต่ชอบเผลอบางครั้ง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.67 นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตอบว่า เคย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.00

จากการสำรวจดังกล่าว นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 300 คน มีพฤติกรรมอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คน มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 300 คน มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 จะเห็นว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนต่ำกว่าชั้นอื่นๆ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสมบัติของนักเรียนในระดับชั้นดังกล่าวซึ่งปัจจุบันอยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และผู้วิจัยได้สำรวจซ้ำอีกครั้งหนึ่งพบว่านักเรียนมีปัญหาเช่นเดิม

จากการที่ผู้วิจัยได้ไปสังเกตพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีพฤติกรรมดังกล่าว และได้ใช้แบบสอบถาม "โครเอ่ย" ที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียน ปรากฏว่าได้รายชื่อจำนวน 104 คน ตรงกับที่ได้สำรวจไว้ การอนุรักษ์สาธารณสมบัติ ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า "การอนุรักษ์" (Conservation.) ไว้ว่า

การอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาให้คงเดิม ความหมายของคำว่าสาธารณสมบัติ คือ ทรัพย์สิน,สถานที่ ตลอดจนสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน ดังนั้น ความหมายของคำว่า "การอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียน" คือ การรักษาทรัพย์สิน,สถานที่ ตลอดจนสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันในโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่คงเดิม (ราชบัณฑิตยสถาน 2522:893)

การพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนสามารถทำได้หลายวิธี เช่น การควบคุมตนเอง การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กรณีตัวอย่าง การใช้การเสริมแรง เป็นต้น ในที่นี้ผู้วิจัยสนใจที่จะใช้การควบคุมตนเองและกรณีตัวอย่าง ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2527:110-111)กล่าวถึง กรณีตัวอย่าง ว่าคือลักษณะและเทคนิคการสมมติเรื่องขึ้นมาใช้เป็นกรณีตัวอย่างให้ได้คติวิเคราะห์ อภิปราย โดยพยายามทำให้น่าสนใจ สอดแทรกสิ่งที่เราอยากให้เขาคิด เขาทำไว้ในเรื่องนั้นๆ การใช้กรณีตัวอย่างเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้ผู้เรียนได้ฝึกการแก้ปัญหาและร่วมกิจกรรมกลุ่มระดมพลังสมองในการวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนมีความอยากรู้อยากเห็น จึงเกิดความเข้าใจและมีอิสระในการคิด

การควบคุมตนเอง เป็นเป้าหมายสูงสุดของการปรับพฤติกรรม (Kazdin. 1975 : 63 ) เป็นวิธีที่ผู้ถูกปรับพฤติกรรมเป็นผู้กำหนดหรือมีส่วนร่วมในการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและเงื่อนไข ที่ตนจะได้รับแล้วทำการสังเกตบันทึกประเมินพฤติกรรมของตนและให้การเสริมแรงหรือลงโทษพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาในการดำเนินการของครู เนื่องจากกระบวนการปรับพฤติกรรมทั้งหมดนักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำเอง ทำให้นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง รู้สึกเห็นคุณค่าของตน รู้สึกว่าตนมีความสามารถและมองโลกในแง่ดี การควบคุมตนเองสามารถพัฒนาพฤติกรรมต่างๆได้ ดังผลงานวิจัยของ ศศวรรณ เทศศรีเมือง (2535 : 48) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ควบคุมตนเองมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการชี้แนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่างกับการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

### ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนก่อนและหลังใช้การควบคุมตนเอง
3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเอง

### ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ครูแนะแนวและผู้บริหารที่มีความชำนาญในการใช้กรณีตัวอย่างและการควบคุมตนเอง นำวิธีการดังกล่าวไปใช้พัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

### ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 104 คน
2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มห้องเรียนอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากห้องเรียนที่มีนักเรียนพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 15 คนขึ้นไปจำนวน 2 ห้อง คือ ห้อง ป.4/3 และห้อง ป.4/5 และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 15 คน
3. ตัวแปรที่ศึกษา
  - 3.1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ วิธีพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนโดยใช้เทคนิคทางจิตวิทยา 2 วิธีคือ
    - 3.1.1. การใช้กรณีตัวอย่าง
    - 3.1.2. การใช้วิธีการควบคุมตนเอง
  - 3.2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. พฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน หมายถึง การกระทำของนักเรียนในการรักษาทรัพย์สินและการดูแลสุขภาพความสะอาด, การไม่ทำลายทรัพย์สินที่เป็นสาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ทั้งในและนอกห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ และนอกห้องเรียนได้แก่ ห้องอาหาร ห้องสุขา ห้องสมุด สวนหย่อมในบริเวณโรงเรียน บริเวณสนามเด็กเล่น

2. การใช้กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการที่ผู้วิจัยใช้การยกตัวอย่างจากบุคคลจากชีวิตจริง มาเป็นแบบอย่าง เป็นกรณีเรื่องราว ปัญหาที่นำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการสอนนำเสนอเป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษา วิเคราะห์ อภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ หาทางแก้ไขปัญหา เป็นการฝึกให้ได้พัฒนาทักษะการคิด ให้เหตุผล นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เรื่องที่นำเสนออาจเป็นเรื่องจริง หรือเรื่องจากนิทานนำมาเพื่อการเรียนรู้ เน้นที่เนื้อหาของเรื่องและการอภิปรายประเด็นปัญหา วิธีการสอนโดยการเล่าเรื่อง ให้นักเรียนฟังแล้วสรุปข้อคิดจากเรื่อง ให้นักเรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น อภิปรายร่วมกันถึงบุคคลตัวอย่าง ซึ่งนำมาเป็นตัวอย่างสำหรับสอนให้ข้อคิดแบบอย่างพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ

การใช้กรณีตัวอย่าง มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นนำ ผู้วิจัยสนทนาและซักถามนักเรียนเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพสิ่งของ,สถานที่

ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอกรณีตัวอย่างมีขั้นตอนดังนี้

2.1. ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่างด้วยการการเล่าเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติใน

โรงเรียน

2.2. ผู้วิจัยให้นักเรียนศึกษากรณีตัวอย่างจากเอกสาร ตลอดจนตั้งคำถามหรือประเด็นปัญหา เพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์และเสนอแนวทางการช่วยกันดูแลสุขภาพสิ่งของและสถานที่

2.3. ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอวิธีการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนตามความคิดเห็น ที่นักเรียนคิดว่าจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป ผู้วิจัยให้นักเรียนเสนอวิธีการที่คิดว่าจะนำไปใช้ ให้นักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ ในการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติและผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1

3. การควบคุมตนเอง หมายถึง วิธีพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนด้วยตนเอง ของนักเรียน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ ในโรงเรียน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

1.1. ผู้วิจัยและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของพื้นที่ห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ห้องอาหาร ห้องสุขา ห้องสมุด

1.2. ผู้วิจัยสอนวิธีการควบคุมตนเองให้กับนักเรียน ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ตกลงร่วมกัน

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงตนเองภายหลังการควบคุมตนเอง โดยผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสำรวจตัวเสริมแรงทุกสัปดาห์เพื่อใช้ในการเสริมแรงเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขการเสริมแรง

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยสอนให้นักเรียนสังเกตและบันทึกการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน โดยผู้วิจัยจะสังเกตให้นักเรียนทำแบบทดสอบการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของตนเอง

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนด้วยตนเอง หลังจากทำแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นการเสริมแรงตนเองนักเรียนที่ทำแบบสอบถามว่ามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ  
 ในโรงเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนจะได้บัตรรางวัลตามจำนวนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นดังนี้

นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 1  
 พฤติกรรม นักเรียน จะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 1 ใบ

นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 2  
 พฤติกรรม นักเรียน จะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 2 ใบ

นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 3  
 พฤติกรรม นักเรียน จะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 3 ใบ

นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 4  
 พฤติกรรม นักเรียน จะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 4 ใบ

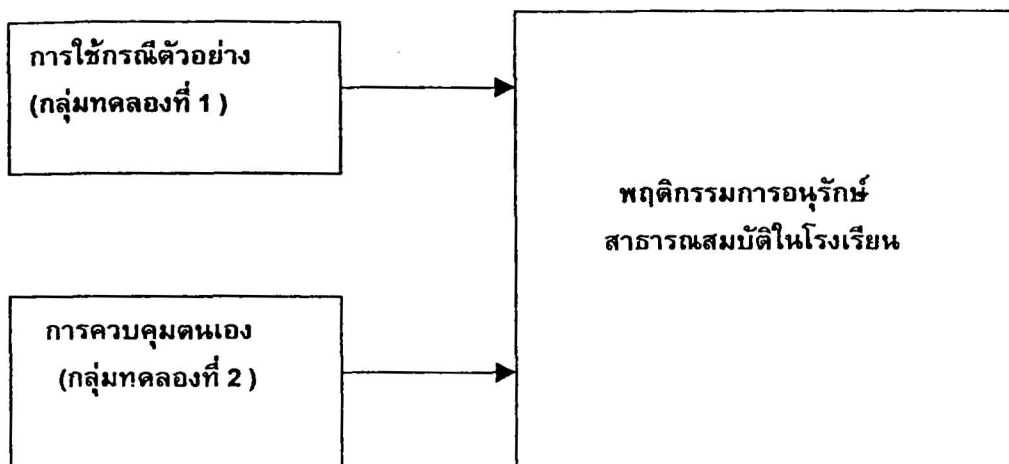
นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 5  
 พฤติกรรม นักเรียน จะได้รับบัตรพิเศษ จำนวน 1 ใบ

วิธีนี้ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2

## กรอบความคิด

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม



## สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง
2. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้นหลังจากใช้การควบคุมตนเอง
3. นักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเองมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้นมากกว่านักเรียนที่ใช้กรณีตัวอย่าง

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง
  - 1.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง
  - 1.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง
  - 2.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง
  - 2.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สาธารณสุขในโรงเรียน
  - 3.1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สาธารณสุขในโรงเรียน
  - 3.2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สาธารณสุขในโรงเรียน

#### 1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

##### 1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

###### 1.1.1 ความหมายของกรณีตัวอย่าง

เทท และ เทเลอร์ (Tate and Taylor.1983:77) กล่าวว่า กรณีตัวอย่าง คือ การย่อหรือแคปซูลที่บรรจุเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ณ จุดใดจุดหนึ่ง ในระยะเวลาหนึ่ง

เอ็ดจ์ และ โคลแมน (Edge and Coleman.1982:3) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างคือเรื่องราวของสถานการณ์ที่องค์การเผชิญอยู่ ปกติแล้วจะรวมถึงสิ่งที่เกิดขึ้นตามลำดับเหตุการณ์ที่สำคัญๆในการพัฒนาองค์การนั้นๆ

คัลลิตัน (Culliton.1977:7) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นเรื่องจริง เป็นสถานการณ์ เป็นการกระทำหรือไม่กระทำการหนึ่งสิ่งใดของตน

สมพงษ์ จิตระดับ (2530:83) กล่าวว่า กรณีตัวอย่าง คือ สื่อการสอนที่สร้างขึ้นบนระบบปัญหาและการให้ข้อมูลที่น่าสนใจ เพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการและทักษะในเรื่องของการวิเคราะห์ตัดสินใจ การให้เหตุผลและมีแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้

เริงลักษณ์ โจนพันธ์ (2529:68) กล่าวว่า กรณีตัวอย่าง คือ การนำเอาเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกี่ยวข้องมาเสนอให้ผู้เรียนพิจารณาศึกษาวิเคราะห์ตลอดจนค้นหาวิธีแก้ปัญหา เพื่อที่จะเป็นการเพิ่มพูนความรู้หรือพัฒนาทักษะตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ฉันทนา ภาคบงกช (2528:38-41) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นการนำประสบการณ์หรือปัญหาซึ่งอาจเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริงมาศึกษากรณีตัวอย่างที่จะนำมาศึกษาควรใช้ในการส่งเสริมจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับคุณค่าของมนุษย์ ค่านิยม และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกรณีตัวอย่างควรเหมาะสมกับผู้เรียน มีความละเอียดชัดเจนพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นปัญหาได้อย่างกระจ่าง ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจปัญหาได้ต้องแท้ รู้สึกเห็นจริงเห็นจังกับเรื่องจนคิดว่าตนเองเป็นปัญหาของตนเอง ผู้เรียนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระในการแก้ปัญหา นับว่าช่วยให้ผู้เรียนฝึกการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ

ชูศักดิ์ สิงห์ฮอดร (2532:5) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นเรื่องราว หรือเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นจริงในชีวิตประจำวัน มีประโยชน์และมีคุณค่าต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาวิเคราะห์การระดมพลังสมอง รวบรวมข้อมูล การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนการร่วมตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาทำให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์มีอิสระในการเรียน และยังสามารถนำความรู้ที่ได้จากกรณีตัวอย่างไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

วารี ธีระจิตร (2534:199) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างมีลักษณะเป็นเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัวเด็ก เป็นเรื่องที่มีประเด็นปัญหาและยังหาข้อยุติไม่ได้หรืออาจเป็นเรื่องราวที่สมมุติในตัวเองแต่จะสร้างให้เด็กรู้จักอภิปรายถกเถียงและคิดวิเคราะห์ตัดสินใจจากเหตุผลและการให้แนวทางในการแก้ปัญหา

ทิตนา ขมมณี (2527:110-111) กล่าวถึงกรณีตัวอย่างว่า คือ ลักษณะและเทคนิคการสมมติเรื่องขึ้นมาใช้เป็นกรณีตัวอย่างให้คิด วิเคราะห์ อภิปรายโดยพยายามทำให้น่าสนใจ สอดแทรกสิ่งที่เราอยากให้เขาคิด เขาทำไว้ในเรื่องนั้นๆ เช่น อาจเป็นนิทานที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง การนำกรณีตัวอย่างมาใช้ เพื่อการเรียนรู้มีหลายแบบหลายลักษณะด้วยกัน คือ ลักษณะเป็นเรื่องสั้นซึ่งมีตอนจบสมบูรณ์หรือเป็นเรื่องที่ยังไม่จบ ทั้งทำให้ฟังคิดตอนจบก็ได้ หรือเป็นเรื่องยาวที่ตัดต่อมาเป็นนิทาน ข่าวสาร หนังสือพิมพ์ หรือเหตุการณ์ประจำวัน นอกจากนั้นอาจเป็นประเภทรูปภาพเรื่องเล่าหรือบทสนทนาก็ได้ อย่างไรก็ตามไม่ว่าจะเป็นกรณีตัวอย่างในลักษณะใด จุดเน้นของกรณีตัวอย่างจะอยู่ที่เนื้อหาของเรื่องและการอภิปรายประเด็นปัญหาต่างๆ

อำไพ สุจริตกุล (ม.ป.ป.: 2) ได้ให้ความหมาย และรูปแบบของกรณีตัวอย่างไว้ดังนี้ คือ เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริงหรือเรื่องที่เล่าสืบต่อกันมา โดยมีความหมายให้ผู้เรียนคิดค้น อธิบายถกเถียงกัน เพื่อเสริมสร้างให้มีการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การให้เหตุผล และมีแนวทางในการแก้ปัญหาซึ่งเป็นคำตอบที่ผู้สอนต้องการจะสอนจะบอก โดยไม่จำเป็นต้องสอนโดยตรง ส่วนรูปแบบของกรณีตัวอย่างมีหลายรูปแบบ คือ เป็นเรื่องเล่า เป็นเรื่องที่จบสมบูรณ์ เป็นเรื่องที่ยังไม่จบ ตัดต่อจากเรื่องเดิม และเป็นบทสนทนา

จากความหมายของกรณีตัวอย่างดังกล่าว พอจะสรุปได้ว่า กรณีตัวอย่าง หมายถึง วิธีการสอนโดยใช้สื่อที่เป็นกรณี เรื่องราวปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นจริง นำมาดัดแปลงให้สอดคล้องกับเรื่องที่ต้องการสอน แล้วเสนอเป็นตัวอย่างให้คิด วิเคราะห์ อภิปราย เพื่อสร้างความเข้าใจ และหาแนวทางแก้ไขปัญหา โดยใช้เหตุผลและการตัดสินใจ

### 1.1.2 จุดมุ่งหมายและประโยชน์ของกรณีตัวอย่าง

แมสัน,มาเยอร์ และอีเซลล์ (Mason,Mayer and Ezell.1982:2) ได้กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการใช้กรณีตัวอย่างไว้ดังนี้

1. จุดเน้นของการใช้กรณีตัวอย่างไม่ใช่ทฤษฎีหรือหลักการที่เป็นนามธรรม แต่เป็นการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและหลักการต่างๆกับปัญหาทั้งหลายที่มีอยู่ในสถานการณ์นั้น

2. เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อหาข้อตกลงใจว่าจะไร และสิ่งใดสามารถปฏิบัติการได้

เอ็ดจ์ และโคลแมน (Edge and Coleman.1982:6-9) ได้ชี้ให้เห็นประโยชน์ของการเรียนการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้เรียนสามารถคิดได้ละเอียดรอบคอบ และคิดได้อย่างชัดเจนถึงแม้จะเป็นสถานการณ์ที่น่าสงสัยหรือคลุมเครือก็ตาม

2. ผู้เรียนสามารถใช้เป็นกลไกในการวางแผนการปฏิบัติอย่างมีเหตุผลถูกต้องและมีลักษณะสร้างสรรค์



3. ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือประยุกต์การวิเคราะห์เชิงปริมาณได้ เมื่อกรณีตัวอย่างเป็นปัญหาตัวเลขการเงินและสัดส่วน เป็นต้น

4. ผู้เรียนสามารถที่จะแยกแยะข้อมูลที่มีความสำคัญ สามารถระบุวิเคราะห์ปัญหาและแนวทางแก้ไข

5. ผู้เรียนสามารถที่จะชี้ข้อมูลสำคัญที่ขาดหายไป ที่ใช้สำหรับการวางแผนปฏิบัติและการตัดสินใจ

6. ผู้เรียนสามารถที่จะสื่อสารให้เกิดความเข้าใจด้วยปากเปล่าจากการแสดงความคิดเห็นและอภิปราย

7. ผู้เรียนสามารถเขียนตามเรื่องได้อย่างกระชับและชัดเจนสามารถที่จะเขียนรายงานได้อย่างมีน้ำหนักและจุใจ

8. ผู้เรียนสามารถใช้เป็นเครื่องมือและเป็นเครื่องชี้แนะที่จะเพิ่มพูนความสามารถ

9. สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขรอบคอบและมีวุฒิภาวะในการใช้ดุลยพินิจตัดสินใจกิจกรรมต่างๆ ได้ดีขึ้น

เริงลักษณะ โรจนพันธ์ (2529:68) กล่าวว่า การใช้กรณีตัวอย่าง มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาความรู้ ทดสอบความเข้าใจ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสิทธิภาพของผู้ศึกษา

2. เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ เช่น การชี้ปัญหา และการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การแสดงความคิดเห็นที่ชัดเจนรัดกุม การทำงานร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม

3. เพื่อพัฒนาทัศนคติ อันเป็นความมุ่งหมายโดยตรงหรือเป็นผลพลอยได้ จากเนื้อเรื่องของกรณี และการทำงานร่วมกันเพื่อพิจารณากรณีดังกล่าว

เกรียงศักดิ์ เขียวยิ่ง (2534:11) กล่าวถึงประโยชน์ของกรณีตัวอย่างที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน ดังนี้

1. เป็นการระดมสมองทุกคนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเหตุผลต่างๆ จากข้อมูลของกรณีตัวอย่าง

2. ได้รับการกระตุ้น และเร่งเร้าให้แสดงความคิดเห็นจากผู้นำการอภิปราย และจากผู้ร่วมอภิปรายด้วยกันเอง

3. เป็นการนำข้อมูลจากกรณีตัวอย่างเพื่อหาทางออก ทางเลือก ข้อสรุปหรือแนวทางในการแก้ไขปัญหา

4. ได้เทคนิคการนำอภิปราย และการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมอภิปรายนำไปสู่การแสดงความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง มีการจัดระบบระเบียบในการแสดงความคิดเห็นได้ดี

5. มีการเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีการประนีประนอมความคิดเห็น คือ ยึดหลักของเหตุผลรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นไม่ใช้อคติหรืออารมณ์ส่วนตัวเข้ามาเกี่ยวข้อง

6. ได้เทคนิคการใช้คำถามการแจกจ่ายคำถาม การโยนหรือเจดีย์คำถามของผู้อภิปรายทำให้ผู้ร่วมอภิปรายมีโอกาสแสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง สนุกตื่นเต้นเป็นกันเอง และไม่ใช้คำถามในระหว่างการอภิปราย

7. ได้เทคนิคการสร้างบรรยากาศของผู้นำอภิปราย มีอารมณ์ขัน มุขตลก ไม่รู้สึกเครียดหรือเหนื่อย มีความสามารถหรือพรสวรรค์เฉพาะตัว

8. ได้เทคนิคในการสลับเปลี่ยนที่นั่งของผู้อภิปราย ทำให้คนที่ไม่ค่อยพูด ถูกกระตุ้นให้พูด แสดงออกทางความคิดเห็นทำให้รู้จักกันมากขึ้น และเป็นการสร้างความใกล้ชิดกันมากขึ้น ไม่ทำให้่วงนอน หรือเกิดความเบื่อหน่าย ทำให้กลุ่มหรือแต่ละคนกระตือรือร้นมากขึ้น

ฉันทนา ภาคบงกช (ม.ป.ป.:1) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการนำกรณีตัวอย่างมาให้ผู้เรียน ได้ศึกษา มีดังนี้

1. เพื่อฝึกการวิเคราะห์ และแยกแยะประเด็นปัญหา
2. เพื่อให้รู้จักตัดสินใจอย่างมีหลักการและมีเหตุผล
3. เพื่อเสริมสร้างทักษะในการทำงานร่วมกับกลุ่ม
4. เพื่อฝึกและให้โอกาสผู้เรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ ความรู้สึกและเจตคติ

ซึ่งกันและกัน

วาริ ธีระจิตร (2534:200) กล่าวถึงประโยชน์ของกรณีตัวอย่าง ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกการวิเคราะห์ แยกแยะปัญหาจากเรื่องที่เป็นกรณีตัวอย่างนั้นๆ
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ และตัดสินใจจากเหตุผลต่างๆอย่างมีหลักเกณฑ์
3. ให้ผู้เรียนมีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้สึก และประสบการณ์ซึ่งกันและกันจนหา

ข้อสรุปจากประเด็นปัญหาต่างๆของกลุ่มได้

4. ช่วยให้เกิดการยอมรับความคิดเห็นในข้อสรุปของกลุ่ม และเป็นการส่งเสริมทักษะของการทำงานกลุ่ม และการแก้ปัญหาจากความร่วมมือ ของกลุ่มได้เป็นอย่างดี

5. เพื่อการประยุกต์นำไปใช้เป็นการยอมรับ โดยปราศจากข้อวิพากษ์วิจารณ์

ทิตนา แหมมณี(2536:27) กล่าวถึงประโยชน์ของกรณีตัวอย่างดังนี้

1. ช่วยให้ผู้เรียนได้รู้จักคิด และพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน
2. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ

ซึ่งคล้ายคลึงกับชีวิตจริงมาใช้

3. ช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความจริงซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมาย

สำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า ประโยชน์ของกรณีตัวอย่างเป็นวิธีการที่ทำให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นอภิปราย รู้จักวิเคราะห์ แยกแยะปัญหา เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่มีเหตุผลร่วมกัน

### 1.1.3 คุณค่าของกรณีตัวอย่าง

ทิตนา แหมมณี และคนอื่นๆ (2522:202) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างหรือเรื่องราวต่างๆนั้น จะช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดและพิจารณาเหตุผลที่ตนได้รับอย่างถี่ถ้วน และการอภิปรายถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ นั้น จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน รวมทั้งการนำเอากรณีต่างๆ ซึ่งคล้ายกับชีวิตจริงมาใช้ จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะใกล้เคียงกับความเป็นจริง ซึ่งมีส่วนทำให้การเรียนรู้มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

กรณีตัวอย่างเป็นสื่อการสอนที่มีสาระน่าสนใจ ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนในวิชาจริยศึกษามาก ครูสามารถสร้างกรณีตัวอย่างได้หลายรูปแบบ หลายประเภทโดยการ เชื่อมโยงนำสิ่งต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคม สิ่งแวดล้อม ชีวิตประจำวันที่น่าสนใจชวนติดตาม และยังหาข้อสรุป ที่เด่นชัดไม่ได้ มาปรับให้เป็นกรณีตัวอย่างแก่นักเรียน ในระดับประถมศึกษา อย่างมีกระบวนการและขั้นตอน

ที่เหมาะสม นักเรียนจะได้ฝึกฝนการเผชิญเรื่องราว ปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลหลายประเภทหลายเหตุการณ์ ในรูปแบบของกิจกรรมที่สอดคล้องกับกรณีตัวอย่างที่นำมาใช้ มีโอกาสที่จะได้รู้จักคิดวิเคราะห์ แยกแยะประเด็น ปัญหา มีความคิดเห็นของตนเองเกิดขึ้น รู้จักการประเมินค่าสิ่งต่างๆ และตัดสินใจได้อย่างมีหลักเกณฑ์และเหตุผล กรณีตัวอย่างจะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รู้จักแลกเปลี่ยน ความคิดเห็น ความคิดประสบการณ์ ความรู้สึกเจตคติของตนเองต่อผู้อื่นด้วย การจักกิจกรรมโดยใช้กรณีตัวอย่าง ทำให้ครูมีโอกาสเสริมสร้างให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะในเรื่องการทำงานกลุ่มด้วยในบางครั้ง ทักษะการเป็นผู้นำบทบาทสมมติกลุ่ม การอภิปรายกลุ่มย่อย และมติกลุ่ม เป็นต้น (สมพงษ์ จิตระดับ.2530:83) สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ (2530:241) กล่าวว่า กรณีตัวอย่างเป็นการใช้สื่อการสอนที่มีคุณค่า จะช่วยให้การเรียนการสอนจริยศึกษา มีลักษณะง่ายขึ้นต่อความเข้าใจ น่าสนใจ และยังส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมอยู่ตลอดเวลา

#### 1.1.4 ประเภทของกรณีตัวอย่าง

สื่อการสอนประเภทนี้สามารถผลิตได้จากสิ่งแวดล้อม เรื่องราว เหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน เรื่องราวของบุคคลที่น่าสนใจ คำพูดหรือประโยคที่แสดงให้เห็นถึงความรู้สึกนึกคิดที่เกิดขึ้นต่อสิ่งที่ได้พบ และน่าจะนำมาเป็นตัวอย่างให้ข้อคิด ข้อวิจารณ์ การอภิปราย อันจะนำไปสู่การสร้างมโนคติอย่างมีเหตุผลและหลักการต่อไป ประเภทของกรณีตัวอย่างที่ครูสามารถสร้างได้เอง และนำไปใช้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา ได้แก่ (สุนน อมรวิวัฒน์ และสมพงษ์ จิตระดับ.2528:641-642)

1. ข่าวหนังสือพิมพ์ กรณีตัวอย่างประเภทนี้ นิยมนำมาใช้ในการสอนจริยศึกษาครูจะต้องอ่านเกี่ยวกับคุณธรรมที่จะนำมาสอน การพิจารณาประเด็นที่นักเรียนต้องอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการเป็นตัวอย่างที่ดี เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติจริงได้ด้วย
2. เรื่องสั้น เป็นเหตุการณ์เรื่องราวของบุคคลไม่มากนัก เนื้อเรื่องไม่สลับซับซ้อนมีความแตกต่างในเรื่องของการกระทำ การแสดงออก และมีเหตุการณ์สำคัญตอนท้ายเป็นจุดสำคัญของเรื่อง เพื่อก่อให้เกิดความรู้สึกรู้สึกเห็น และวิพากษ์วิจารณ์ต่อไป
3. รูปภาพ กรณีตัวอย่างประเภทนี้จะเป็นรูปภาพหรือการ์ตูน ซึ่งมีเหตุการณ์ประมาณ 3-5 ภาพ แต่ละภาพจะมีเหตุการณ์ที่นักเรียนจะต้องดูแล และบรรยายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นได้ต่อเนื่องภาพสุดท้ายจะมีลักษณะที่ก่อให้เกิดประเด็นปัญหา ในเรื่องการทำหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้น
4. บทสนทนาหรือคำพูด ลักษณะจะเป็นคำพูดหรือบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกันตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป มีลักษณะแสดงถึงความเชื่อ ค่านิยมของแต่ละคนที่แตกต่างกันในเรื่องเดียวกัน หรืออาจเป็นบทสนทนาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัย ความประพฤติของนักเรียนที่มีส่วนสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ บทคำพูด บทสนทนาที่นำมาใช้นี้ควรจะสั้น กระชับ และอาจตัดตอนเฉพาะส่วนที่สำคัญ เพื่อนำมาเสนอและง่ายต่อการสนทนา พูดโต้ตอบกันในห้องเรียน
5. เรื่องยาวติดต่อ กรณีตัวอย่างลักษณะนี้จะเป็นเรื่องราวบุคคลหลายคน มีสถานที่ที่เกี่ยวข้องหลายแห่ง เป็นเรื่องค่อนข้างยาว มีประเด็นขบคิดหลายอย่าง มีข้อสงสัยเกิดขึ้นได้หลายๆกรณี ลักษณะนี้จะเป็นการตัดตอนเรื่องราวให้สั้นกระชับลง และอาจแบ่งเรื่องราวให้เป็นชิ้นส่วนของข้อมูลย่อยๆตามจำนวนชิ้นส่วนที่เหมาะสมกับเรื่องราวและจำนวนผู้เรียน
6. เรื่องเล่า การสร้างแบบนี้มีลักษณะของบุคคล 4-5 คน เข้ามาเกี่ยวข้องกันในเรื่องที่เกิดขึ้น สิ่งสำคัญอยู่ที่คุณสมบัติของบุคคลมักจะมีข้อดีข้อเสียรวมกันอยู่ การพิจารณาหาเหตุผลจึงต้องดูทั้ง 2 ด้านควบคู่กันไป ก่อนจะให้เหตุผลหรือหามาความคิดเห็นได้

### 1.1.5 การสร้างกรณีตัวอย่าง

การสร้างกรณีตัวอย่างที่เกิดขึ้นนั้น ครูผู้สอนจะต้องตื่นตัว กระตือรือร้น ต่อข่าวความเคลื่อนไหว จักสังเกต และหากรณีต่างๆขึ้นอย่างมีหลักเกณฑ์ และสามารถปรับเหตุการณ์เหล่านั้นให้สอดคล้องกับเนื้อหาทางจริยธรรม ตรงกับวัยและระดับพัฒนาการของผู้เรียน ครูสามารถมีแนวทางในการสร้างกรณีตัวอย่างดังต่อไปนี้ (สมพงษ์ จิตระดับ.2530:83-84)

1. เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง หรือมีส่วนใกล้เคียงกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคม กรณีตัวอย่างไม่ควรเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นเอง หรือเขียนจากจินตนาการ โดยสมมติให้เกิดขึ้นตามความต้องการ การใช้บุคคล เหตุการณ์ สิ่งแวดล้อมควรจะเป็นจริงด้วย
2. เป็นเรื่องที่หาข้อยุติหรือข้อสรุปไม่ได้ มีประเด็นที่ต้องใช้ความคิดของบุคคลหลายๆฝ่าย ทางเลือกของความคิดเห็นหรือคำตอบมีหลายแนวและเปิดกว้าง การตัดสินใจกระทำได้หลายทางเพื่อพิจารณาได้ว่าทางใดเหมาะสมที่สุด กรณีตัวอย่างที่ไม่มีทางเลือกจะไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้
3. มีสาระ น่าสนใจ สนุกสนาน แทรกข้อคิดที่เป็นประโยชน์ ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องราว เหตุการณ์ต่างๆได้ด้วยตนเอง
4. ให้ข้อมูลต่างๆอย่างเพียงพอในการกำหนดปัญหา หรือประเด็นในการคิด ตัดสินใจ กรณีตัวอย่างไม่ควรยาวเกินไป จนผู้เรียนไม่สามารถหาคำตอบได้ หรือง่ายเกินไปจนผู้เรียนไม่ต้องใช้สติปัญญาในการคิดมากนัก กรณีตัวอย่างที่ดี ควรจะมีการแสดงทางเลือกในการตัดสินใจอย่างเด่นชัด
5. สอดคล้องกับเนื้อหาทางจริยธรรมเหมาะสมกับวัย และประสบการณ์ของผู้เรียนในระดับชั้นประถมศึกษา
6. ปรับเป็นกิจกรรมที่แสดงออกและเคลื่อนไหวได้ กรณีตัวอย่างจะเป็นรูปธรรมมากขึ้น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงออก การรับรู้ และปฏิสัมพันธ์
7. ท้ายสุดของกรณีตัวอย่างจะต้องมีคำถามหรือประเด็นที่ใช้ในการอภิปราย และแสดงความคิดเห็น

### 1.1.6 การเขียนกรณีตัวอย่าง

การเขียนกรณีตัวอย่างเพื่อใช้ในการเรียนการสอน มีวิธีการดังต่อไปนี้ (สมพงษ์ จิตระดับ.2530:84)

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของกรณีตัวอย่าง เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเข้าใจตรงกัน โดยต้องระบุให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไร คุณธรรมที่ศึกษา ความคิดรวบยอดของสิ่งที่เรียนรู้
2. รวบรวมข้อมูล เหตุการณ์ เรื่องราวที่เกิดขึ้น โดยการสังเกต สัมภาษณ์ ค้นคว้าจากเอกสาร หนังสือประเภทต่างๆ การเลือกสรรข้อมูลที่ตรงกับเรื่องราวสาระให้ข้อคิด จึงจำเป็นที่ครูต้องพิจารณาให้ดี
3. ระบุเหตุการณ์สำคัญของกรณีตัวอย่างให้ชัดเจน แบ่งเหตุการณ์ และลำดับเรื่องราวให้ต่อเนื่อง ไม่สับสนจนผู้เรียนไม่สามารถรู้เค้าโครงเรื่องได้
4. ลงมือเขียนกรณีตัวอย่าง ใช้สำนวนภาษาง่ายๆกระชับรัดกุมไม่ยาวเกินไป และเข้าใจให้ผู้เรียนติดตามเรื่อง
5. ไม่ควรเขียนในแนวชี้ช่องทาง หรือชักนำให้ผู้เรียนต้องตัดสินใจในแนวทางที่ครูต้องการ
6. กำหนดวิธีการแบ่งกลุ่ม การวิเคราะห์ เวลาที่ใช้ในการอภิปราย ข้อมูลที่ใช้ประกอบ และสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการกำหนดประเด็นปัญหาที่ใช้ในกรณีตัวอย่าง
7. เป็นการวิเคราะห์ การใช้ความคิด และเขียนให้มีแนวทางแก้ปัญหาได้หลายๆทาง
8. ชื่อของบุคคล สถานที่ เหตุการณ์สำคัญๆบางครั้งต้องเปลี่ยนแปลงไม่ควรระบุจริงตามที่เกิดขึ้น

9. จัดทำคู่มือการใช้กรณีตัวอย่าง วัตถุประสงค์สำคัญในการเขียน แนวทางในการแก้ปัญหา วิธีการสอน การเฉลยตัวปัญหา และประเด็นที่เหมาะสม เป็นต้น

10. เขียนใหม่เพื่อปรับปรุงกรณีตัวอย่างในกรณีที่ข้อมูลเปลี่ยนไป และการนำไปใช้พบว่ายากหรือ ยากเกินไปสำหรับผู้เรียน ภาษาที่ใช้ไม่เหมาะสม เหตุการณ์ไม่น่าสนใจ เป็นต้น

### 1.1.7 การนำกรณีตัวอย่างไปใช้

เพื่อให้เห็นถึงกระบวนการและลำดับขั้นของกรณีตัวอย่างไปใช้ ครูสามารถเตรียมการดังนี้ คือ (สมพงษ์ จิตระดับ.2530:85-86)

1. การศึกษาแยกแยะหัวข้อคุณธรรมที่ต้องการสอน เนื้อหาที่เกี่ยวข้อง การตั้งความคิดรวบยอด การศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณธรรมที่ต้องการเน้นและสอน

2. คัดเลือกข่าว เรื่องราว ตัวอย่างเหตุการณ์ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับคุณธรรมที่ต้องการสอน ปรับให้เข้ากับวัย ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อมของผู้เรียน

3. กำหนดขั้นตอนและรายละเอียดของการนำไปใช้ จุดมุ่งหมาย ลำดับขั้นของการแสดงออก จำนวน กลุ่มและนักเรียนในแต่ละกลุ่ม สถานที่ เวลาที่ใช้ สื่อการสอนประกอบบทบาทของนักเรียน ประเด็นที่ใช้นำ การอภิปรายแสดงความคิดเห็น ตัวอย่างข้อมูลเพิ่มเติม ปัญหาและอุปสรรคต่างๆแนวทางและวิธีการแก้ปัญหา

4.การนำไปใช้ในชั้นเรียน ครูจะเริ่มให้นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งที่จะเรียนรู้การกำหนดขอบเขต เรื่องราวที่เกี่ยวข้อง ปัญหาทางคุณธรรมที่เกิดขึ้น การเตรียมห้องเรียน และบรรยากาศให้เหมาะสมกับกรณี- ตัวอย่าง การอภิปราย การแบ่งกลุ่ม ข้อตกลงที่ใช้ หลังจากนั้นกรณีตัวอย่างจะเป็นกิจกรรม การสอนที่สำคัญ ที่สุด นักเรียนจะศึกษากรณีตัวอย่างด้วยตนเอง มีการอภิปรายกลุ่มย่อย เสนอความคิดเห็น การซักถาม การเพิ่มเติมข้อมูลตัวอย่างต่างๆและท้ายสุด คือการตอบปัญหาหรือประเด็นพร้อมกับเหตุผลท้ายของกรณี- ตัวอย่างที่กำหนดให้

5. การเพิ่มเติมเนื้อหา เอกสารเสริมประสบการณ์ แบบประเมินผลตนเองหรือกลุ่มเกี่ยวกับคุณธรรม ที่ต้องการสอน

6. แนวสรุปและประเด็นที่นักเรียนควรได้รับ เป็นขั้นตอนที่ทำให้กรณีตัวอย่างเกิดความชัดเจนในสิ่งที่ เรียนรู้ ความชัดเจนลดน้อยลง ครูผู้สอนจึงมีแนวสรุปและการตั้งคำถามนำ เพื่อให้นักเรียนสามารถสรุปแนวคิด สาระสำคัญของคุณธรรมได้ด้วยตนเอง

## 1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง

### 1.2.1 งานวิจัยในประเทศ

ชูศักดิ์ สิงห์อุตร (2532:71) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการทำงาน กลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตามแนวคู่มือ การสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จารุวรรณ เพ็ญสุข (2533:71-72) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาด้วยวิธีการสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณี- ตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีมนุษยสัมพันธ์แตกต่างกันอย่างมีนัย- สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

พัชรินทร์ ธารีรัฐการ (2535:82-83) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการแก้ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อัจจิมา จินวาลา (2535:64) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่องานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ด้วยกรณีตัวอย่างมีความรับผิดชอบต่องานสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชรัยีนาท จิตต์บรรเทา (2538:67-71) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลอง และกรณีตัวอย่าง ที่มีต่อความสนใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ (นนทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองและการใช้กรณีตัวอย่าง มีความสนใจแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

โสภณ ศรีสุวรรณวัฒนา (2538:66-68) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักศึกษาที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง มีทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพรรณ กลิ่นเกษร (2538:66-69) ได้ศึกษา การเปรียบเทียบผลการใช้บทบาทสมมติกับการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้บทบาทสมมติกับการใช้กรณีตัวอย่างมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากเอกสารงานวิจัยดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การใช้กรณีตัวอย่างเป็นวิธีที่สามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ความสนใจในการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นกลุ่ม รวมทั้งทัศนคติสูงขึ้น การใช้กรณีตัวอย่างช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกฝน ตัดสินใจในสถานการณ์ต่างๆ ได้ฝึกแก้ปัญหาโดยร่วมกันอภิปราย ดังนั้น การใช้กรณีตัวอย่างน่าจะพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ได้

## 2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

### 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

#### 2.1.1 ความหมายของการควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเอง คือ ความสามารถของบุคคลที่จะบังคับนิสัยของตนเอง พฤติกรรมของตนเอง เมื่อเผชิญกับสิ่งที่ยั่วและสถานการณ์กดดัน โดยปราศจากรางวัล หรือการสนับสนุนจากภายนอก (Wright, 1975:92)

การควบคุมตนเอง (Self-Control) เป็นความสามารถที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือเป็นความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมที่ต้องใช้ความอดทนและการคิดตัดสินใจอย่างมีเหตุผลในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมเพื่อให้ได้รับผลดีตามที่ตนต้องการ และหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีอันอาจเกิดขึ้นกับตนเอง (Mischel and Mischel, 1976:84)

การควบคุมตนเอง คือ กระบวนการที่บุคคลใช้วิธีการหนึ่งวิธีการใดหรือหลายวิธีรวมกันเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองจากพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ โดยบุคคลนั้นเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย กระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายและควบคุมตัวแปรทั้งภายในและภายนอกของบุคคล อันจะมีผลต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนมีการประเมินเป้าหมายด้วยตนเอง ส่วนผู้บำบัดหรือผู้ให้คำปรึกษานั้นมีบทบาทเพียงเป็นผู้ฝึกวิธีการที่เหมาะสมให้เท่านั้น (Comier and Comier.1979:476-477)

การควบคุมตนเอง เป็นความสามารถของบุคคลที่จะละเว้นการกระทำบางชนิด หรือ ความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมด้วยเหตุผลและความอดทนเพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการหรือหลีกเลี่ยงสิ่งไม่ดีที่อาจเกิดขึ้น ตลอดจนความสามารถในการจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่คุณคนมุ่งหวังไว้ แม้เมื่อบุคคลนั้นต้องเผชิญกับปัญหา อุปสรรค หรืออยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในจิตใจ (Rosenbaum.1980:109-121)

การควบคุมตนเอง เป็นความสามารถในการกำหนดตนเองของบุคคลด้านความคิด อารมณ์ ความรู้สึก และการกระทำให้เป็นไปในทิศทางที่คุณคนต้องการ ไม่ว่าจะเผชิญปัญหาอุปสรรคใดๆ หรืออยู่ในสถานการณ์ที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในใจ (Bandura.1986:335)

การควบคุมตนเอง เป็นวิธีการที่พึงประสงค์ที่สุดของการปรับพฤติกรรมเพราะหากว่าผู้รับการปรับพฤติกรรมที่มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์แล้วรู้จักการควบคุมตนเองสามารถเข้าใจกระบวนการเรียนรู้เงื่อนไข ผลกรรม ก็จะช่วยให้เขาสามารถแสดงพฤติกรรมหรือมีการกระทำที่เหมาะสม ตลอดทั้งสามารถตระหนักถึง ผลกรรมที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการแสดงพฤติกรรมต่างๆของเขา และเมื่อผู้รับการปรับพฤติกรรมของเขาได้รับการปรับแล้วนั้นสามารถรู้จักการควบคุมตนเอง ความจำเป็นที่จะต้องอาศัยผู้ปรับพฤติกรรมต่อไปอีกนั้นก็ยุติลง (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์.2536:111)

การควบคุมตนเอง คือ การให้บุคคลที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาสังเกตและรายงานพฤติกรรมของตนเองว่า พฤติกรรมของตนนั้นเกิดขึ้นเวลาใด และในสถานการณ์ใดมากที่สุด แล้วรายงานต่อผู้ที่จะแก้ปัญหา (มาลินี จุฑะรพ.2537:300)

การควบคุมตนเองไม่ใช่เรื่องใหม่แต่อย่างใด เป็นวิธีการที่คนเราส่วนใหญ่ได้เคยกระทำมาแล้ว ในชีวิตประจำวันแทบทั้งสิ้น สกินเนอร์ (Skinner) เคยเสนอถึงวิธีการที่คนเราใช้ในการควบคุมตนเอง ซึ่งมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ใช้วิธีการยับยั้งทางร่างกาย เช่น การกัดริมฝีปากตนเองเพื่อไม่ให้หัวเราะหรือปิดตาตนเอง เพื่อไม่ให้เห็นบางสิ่งบางอย่างที่ไม่ต้องการจะเห็น เป็นต้น การกระทำดังกล่าวทำให้บุคคลนั้นสามารถหลีกเลี่ยงจากผลกรรมที่ไม่พึงพอใจได้

2. เปลี่ยนเงื่อนไขสิ่งเร้าหรือสัญญาณต่าง ๆ ที่ควบคุมพฤติกรรมที่ต้องการจะหลีกเลี่ยง เช่น การเลือกสถานที่ตากอากาศ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงสัญญาณต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน จดรายการนัดหรือจดวันที่สำคัญลงในปฏิทิน จะเป็นสิ่งเร้าให้แสดงพฤติกรรมบางอย่างในเวลาต่อมา อันเป็นผลทำให้สามารถหลีกเลี่ยงจากสภาพการณ์ที่ไม่พึงพอใจอันอาจจะเกิดขึ้นได้จากการลืมที่จะแสดงพฤติกรรมบางอย่างนั้นในเวลาดังกล่าว ดังนั้นการเปลี่ยนเงื่อนไขสิ่งเร้าหรือสัญญาณต่าง ๆ จะช่วยให้คนเราแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนามากยิ่งขึ้น

3. ยุติการกระทำบางอย่าง เช่น การที่คนเรารอคอยรับประทานอาหารกลางวันเพื่อที่จะได้รับประทานอาหารเย็นที่แสนจะอร่อยมากขึ้น หรือลดอาหารก่อนการแข่งขันกีฬา เป็นต้น

4. เปลี่ยนแปลงการสนองตอบทางอารมณ์ บางครั้งเราอาจจะพบว่าการแสดงพฤติกรรมตามอารมณ์ที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นอาจนำไปสู่ผลกรรมที่ไม่พึงพอใจได้ จึงเปลี่ยนแปลงการสนองตอบทางอารมณ์



เสียใหม่ โดยการแสดงพฤติกรรมที่ขัดกับพฤติกรรมที่เคยแสดงออก เมื่อมีอารมณ์ดังกล่าวนั้น เช่น การเห็นหัวหน้างานของตนเดินตกบันได แล้วรู้สึกขบขันจนถึงขั้นหัวเราะออกมา แต่รู้ว่าถ้าหัวเราะออกมาอาจจะถูกหัวหน้านั่งโทษได้ ดังนั้นจึงต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสนองตอบใหม่โดยการเอาฟันกัดลิ้นของตนเอง หรือหยิกขาตนเอง เป็นต้น

5. ใช้เหตุการณ์ที่ไม่พึงพอใจในสภาพแวดล้อม เพื่อควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เช่น การตั้งนาฬิกาปลุก โดยที่เสียงนาฬิกาปลุกจะเป็นเหตุการณ์ที่ไม่พึงพอใจ ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้สามารถไปทำงานได้ตรงเวลา

6. ใช้ยา แอลกอฮอล์ หรือสิ่งกระตุ้นต่างๆ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของตนเอง เช่น การดื่มสุรา เพื่อที่จะทำให้ลืมความทุกข์ หรือดื่มกาแฟ เพื่อที่จะได้ไม่เกิดอาการง่วงนอนในขณะที่อ่านหนังสือ หรือขับรถ เป็นต้น

7. การให้การเสริมแรงหรือการลงโทษตนเอง บุคคลอาจจะสัญญากับตนเองว่า ถ้าอ่านหนังสือจิตวิทยาจบแล้วจะไปดูโทรทัศน์ หรือถ้าทำคะแนนสอบได้ไม่ดีก็อาจจะลงโทษตนเองโดยการไม่ดูภาพยนตร์เป็นเวลา 1 เดือน เป็นต้น

8. ทำสิ่งอื่นแทนสิ่งที่กำลังทำอยู่ โดยที่บุคคลจะเปลี่ยนไปแสดงพฤติกรรมอื่นแทนที่จะแสดงพฤติกรรมที่จะนำตนเองไปสู่การได้รับผลกระทบที่ไม่พึงพอใจ เช่น การเปลี่ยนหัวข้อการสนทนาเพื่อที่จะได้หลีกเลี่ยงการโต้เถียง เป็นต้น

จากเอกสารดังกล่าวข้างบนสรุปได้ว่าการควบคุมตนเองหมายถึงกระบวนการที่บุคคลกระทำเพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ตนต้องการด้วยตนเอง โดยใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง ซึ่งจะต้องเลือกกระทำพฤติกรรมที่ให้ผลรวมขัดแย้งกันคือมีความน่าพอใจมากกว่าหรือน้อยกว่า โดยที่ผลรวมที่มีความพอใจมากกว่าจะต้องใช้ความอดทนสูงและระยะเวลานานแต่ผลรวมที่มีความพอใจน้อยจะใช้ความอดทนต่ำและระยะเวลานั้นสั้นกว่า

### 2.1.2 ลักษณะที่สำคัญของการควบคุมตนเอง

การควบคุมตนเอง เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการปรับพฤติกรรมที่มีพฤติกรรมที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ (Kalish, 1981:294) โดยทฤษฎีการเรียนรู้นั้นเชื่อว่า พฤติกรรมของอินทรีย์เป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมแต่ในขณะเดียวกันการแสดงพฤติกรรมของอินทรีย์ก็มีผลทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นหากอินทรีย์สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ก็ย่อมควบคุมพฤติกรรมได้ และพฤติกรรมนี้จะก่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมใหม่ตามมา

การควบคุมตนเองที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อมนี้ มีลักษณะ 2 ประการ คือ ความสามารถของบุคคลที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนโดยเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเสียใหม่ และเมื่อบุคคลนั้นเรียนรู้ที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนโดยเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมเสียใหม่ และเมื่อบุคคลนั้นเรียนรู้ที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนได้แล้วผลที่เกิดขึ้นก็คือทั้งพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย (Bringham, 1978:263-267)

สกินเนอร์ (Skinner, 1953:230) กล่าวว่า การควบคุมตนเองหมายถึงการที่บุคคลควบคุมพฤติกรรมของตนเองเพื่อนำไปสู่ผลกระทบทางลบ ซึ่งบุคคลต้องเลือกกระทำพฤติกรรมสองอย่างซึ่งให้ผลรวมที่ขัดแย้งกัน ผลรวมหนึ่งเป็นผลรวมที่ได้รับทันทีแต่มีความน่าพอใจน้อย ส่วนอีกผลรวมหนึ่งเป็นผลรวมที่ต้องรอคอยแต่มีความน่าพอใจมากกว่า



แคชดิน (Kazdin.1984:96) ได้ให้ความหมายของการควบคุมตนเองไว้ว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ตนต้องการโดยสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ตนเองพิจารณาตัดสินใจ เลือกด้วยตนเอง

คอร์เมียร์และคอร์เมียร์ (Cormier and Cormier) ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมว่า การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้ได้รับผลกรรมตามที่ตนต้องการ นอกจากนี้ การควบคุมตนเองเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลได้ควบคุมตนเอง โดยที่บุคคลเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย กระบวนการที่จะนำไปสู่เป้าหมายและการควบคุมตัวแปร ทั้งภายในและภายนอกของบุคคล ตลอดจนประเมินเป้าหมายด้วยตนเองทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบสนองและแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ อันจะมีผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นด้วยตนเองและมีผลระยะยาวต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นมีความคงทนถาวรซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้เท่ากับเป็นการลดความสำคัญของอิทธิพลภายนอก และทำให้บุคคลมีอิสระที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้มากขึ้น (Cormier and Cormier.1979:477)

วัตสันและทาร์ฟ (Watson and Tarp) ได้ให้แนวคิดว่า ในทางปฏิบัตินั้นการควบคุมตนเอง บุคคลอื่นก็สามารถเข้าไปให้ความช่วยเหลือได้ โดยผู้ที่เป็นนักปรับพฤติกรรมจะทำหน้าที่ให้คำแนะนำ และให้คำปรึกษาในกรณีที่ผู้ถูกปรับพฤติกรรมตนเองเกิดปัญหา เกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการของกระบวนการควบคุมตนเอง (Watson and Tarp.1972:7)

การเรียนรู้ การวางเงื่อนไข การวางเงื่อนไขการกระทำ ซึ่งตามทฤษฎีการเรียนรู้นั้น เชื่อว่า พฤติกรรมเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะสิ่งแวดล้อมเป็นตัวการควบคุมพฤติกรรม เมื่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไป พฤติกรรมก็เปลี่ยนไปด้วย แต่ขณะเดียวกันเมื่อพฤติกรรมของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป พฤติกรรมก็เปลี่ยนไป พฤติกรรมก็เปลี่ยนไปด้วย แต่ขณะเดียวกันเมื่อพฤติกรรมของบุคคลที่เปลี่ยนแปลงไป ก็จะเป็นตัวกำหนดสิ่งแวดล้อมใหม่เช่นเดียวกัน ดังนั้นจะเห็นได้ว่า พฤติกรรมของบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่าง มีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (Kalish.1981:294) เป้าหมายและการควบคุมตัวแปร ทั้งภายในและภายนอกของบุคคล ตลอดจนประเมินเป้าหมายด้วยตนเองทั้งนี้เพื่อเป็นการตอบสนองและแก้ไขปัญหาย่างเป็นระบบ อันจะมีผลต่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้นด้วยตนเองและมีผลระยะยาวต่อพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นมีความคงทนถาวรซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้เท่ากับเป็นการลดความสำคัญของอิทธิพลภายนอก และทำให้บุคคลมีอิสระที่จะกำหนดพฤติกรรมของตนเองได้มากขึ้น (Cormier and Cormier.1979:477)

จากวิธีดังกล่าวที่บุคคลทั่วไปกระทำเพื่อควบคุมตนเองนั้น จะพบว่ามีองค์ประกอบของการสนองตอบ อยู่ 2 ประการด้วยกัน คือ การสนองตอบที่ทำการควบคุม (Controlling Response) กับการสนองตอบที่ถูกควบคุม (Controlled Response) เช่น การที่บุคคลเคี้ยวหมากฝรั่ง (การสนองตอบที่ทำการควบคุม) เพื่อที่จะลด พฤติกรรมการสูบบุหรี่ (การสนองตอบที่ถูกควบคุม) หรือการที่บุคคลปิดตาด้วยผ้าสีดำ (การสนองตอบที่ถูกควบคุม) เป็นต้น (Skinner.1953)

### 2.1.3 เทคนิคการควบคุมตนเอง

เทคนิคที่ใช้ในการควบคุมตนเองนั้นส่วนใหญ่ นักปรับพฤติกรรมจะใช้วิธีการสังเกตและการบันทึก พฤติกรรมตนเอง การประเมินตนเอง การให้การเสริมแรงตนเอง การตั้งเกณฑ์มาตรฐานของตนเอง (Cormier and Cormier.1979:478) นอกจากนี้ยังมีการใช้เทคนิคอื่นๆประกอบ เช่น การสอนตนเอง

(Wilson and O'Leary.1980:218) การลงโทษตนเองและการทำสัญญากับตนเอง (Comier and Cormier.1979:476) ในการควบคุมตนเองมักจะใช้วิธีการเหล่านี้ควบคู่กันไปและการใช้วิธีการเหล่านี้มาผสมผสานกันจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่งเพียงอย่างเดียว เปริลและริชาร์ด (Perri and Richard.1977:177-183) ได้ศึกษาการควบคุมตนเองในสภาพแวดล้อมทั่วไปพบว่า ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการควบคุมตนเอง จะมีวิธีการใช้เทคนิคหลายเทคนิคผสมผสานกันอย่างมีระบบในการควบคุมตนเองมากกว่าผู้ที่ประสบความสำเร็จน้อยในการควบคุมตนเอง นอกจากนี้การใช้วิธีการควบคุมตนเองยังขึ้นอยู่กับบุคคล สภาพการณ์ และพฤติกรรมที่จะใช้อีกด้วย

การควบคุมตนเอง นักจิตวิทยา และนักพฤติกรรมศาสตร์ ได้ศึกษากระบวนการและวิธีการเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการควบคุมตนเองไว้ดังนี้

ทอเรนเซนและมาโฮนี (Thoresen and Mahoney.1974:16-22) ได้สรุปกระบวนการที่บุคคลสามารถใช้ในการควบคุมตนเองไว้ 2 กระบวนการ ได้แก่

### 1. การควบคุมสิ่งเร้า (Stimulus Control)

### 2. การควบคุมผลกรรม (Self-Presented Consequence)

การควบคุมสิ่งเร้า คือ การที่บุคคลวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงตัวแปรในสิ่งแวดล้อมก่อนที่จะทำพฤติกรรมเป้าหมาย เป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งเร้าของบุคคลเสียใหม่ เพื่อที่จะกระตุ้นหรือลดพฤติกรรมของบุคคลนั้น เนื่องจากพฤติกรรมบางอย่างมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรม เพราะฉะนั้นเพื่อเป็นการควบคุมพฤติกรรมจึงต้องควบคุมสิ่งเร้า

การควบคุมผลกรรม คือ การให้ผลกรรมตนเองหลังจากได้ทำพฤติกรรมเป้าหมายแล้ว ผลกรรมอันนี้อาจจะเป็นการเสริมแรงหรือการลงโทษ แต่โดยปกติแล้วมักจะใช้การเสริมแรงเป็นหลัก เนื่องจากการลงโทษมักจะก่อให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ เช่น โกรธ ไม่พอใจ หรือกลัว และเกิดพฤติกรรมก้าวร้าวหรือเบี่ยงเบนได้

นอกจากนี้ กลินน์ (Glynn.1970:123-132) ได้ให้แนวคิดเพิ่มเติมว่าในการควบคุมตนเองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมผลกรรมนั้น เพื่อให้บุคคลสามารถควบคุมตนเองได้ บุคคลจำเป็นต้องทราบเป้าหมายพฤติกรรมที่จะทำในปริมาณที่กำหนดให้ได้รับการเสริมแรง ซึ่งบุคคลสามารถทำได้โดยตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) เป้าหมายนี้จะเป็นเกณฑ์ที่เชื่อมโยงไปถึงการเสริมแรงตนเองที่จะกำหนดให้ตนเองทราบว่าบุคคลจะต้องกระทำพฤติกรรมในปริมาณเท่าไรจึงจะได้รับการเสริมแรง การตั้งเป้าหมายจึงมีลักษณะเป็นการกำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงด้วยตนเอง (Self-Determined Reinforcement) นอกจากการตั้งเป้าหมายแล้วบุคคลจำเป็นต้องทราบเสียก่อนว่า ตนเองกำลังกระทำพฤติกรรมเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ดังนั้นจึงต้องมีการเตือนตนเอง (Self Monitoring) ร่วมอยู่ด้วย (Gross and Drabman.1982:286)การเตือนตนเองประกอบด้วย การสังเกตพฤติกรรมตนเอง (Self Observation) และการบันทึกพฤติกรรมตนเอง (Self Recording) การสังเกตตนเองจะช่วยให้บุคคลสามารถพิจารณาได้ว่าพฤติกรรมเป้าหมายเกิดขึ้นหรือไม่ การบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองจะช่วยให้บุคคลทราบทิศทางของพฤติกรรม และเป็นข้อมูลสำหรับการประเมินพฤติกรรมตนเอง (Self Evaluation) ว่าพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นตรงตามเกณฑ์ที่จะให้การเสริมแรงหรือไม่ และเมื่อบุคคลสามารถกระทำพฤติกรรมตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้จึงเสริมแรงตนเอง (Self Reinforcement) ทันทีหลังการเกิดพฤติกรรมนั้น (Kazdin.1984:202) ซึ่งการเสริมแรงตนเองนี้จะมีลักษณะที่ดีกว่าการเสริมแรงภายนอก ทั้งนี้เป็นเพราะการเสริมแรงตนเองเป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมเป้าหมายและดำเนินการปรับพฤติกรรมด้วยตนเอง นอกจากนี้การเสริมแรงตนเองยังทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปมีโอกาสดำเนินการอยู่มากกว่าการเสริมแรงจากภายนอก (Bandura.1969:467-485)

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า เทคนิคการควบคุมตนเองมีหลายเทคนิค ได้แก่ การสังเกตตนเอง การบันทึกพฤติกรรมตนเอง การประเมินตนเอง การเสริมแรงตนเอง การตั้งเกณฑ์มาตรฐานของตนเอง การลงโทษและการทำสัญญากับตนเอง การใช้หลายเทคนิคผสมผสานกันอย่างมีระบบในการควบคุมตนเองจะมีประสิทธิภาพมากกว่าการใช้เทคนิคใดเทคนิคหนึ่งเพียงอย่างเดียว ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสังเกตตนเอง การบันทึกพฤติกรรมตนเอง การประเมินตนเอง และการเสริมแรงตนเอง

#### 2.1.4 ขั้นตอนการฝึกการควบคุมตนเอง

ธอเรเซนและมาโฮนี (Thoresen and Mahoney.1974:45)กำหนดขั้นตอนในการควบคุมตนเองดังนี้

ขั้นที่ 1 การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) หมายถึงการกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการตั้งเป้าหมายนี้จะช่วยให้บุคคลรู้ถึงพฤติกรรมที่ต้องการกระทำอย่างเด่นชัดและยังใช้พฤติกรรมเป้าหมายเป็นเกณฑ์ในการประเมินการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ในกรณีที่บุคคลยังไม่สามารถตั้งเป้าหมายได้อย่างชัดเจนสามารถให้คนอื่นช่วยได้จนกว่าเขาจะสามารถตั้งเป้าหมายได้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามการตั้งพฤติกรรมเป้าหมายนั้นควรตั้งเป้าหมายที่เป็นจริงแล้วสามารถทำได้ เพราะถ้าเป็นเป้าหมายที่บุคคลไม่สามารถทำได้ก็จะทำให้เกิดความผิดหวังและก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้

ขั้นที่ 2 การเตือนตนเอง (Self Monitoring) เป็นกระบวนการที่บุคคลสังเกตหรือจำแนกลักษณะของพฤติกรรมของตนเอง โดยมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนในการเตือนตนเอง

1. จำแนกพฤติกรรมเป้าหมายว่าพฤติกรรมอะไรที่ต้องการสังเกต
2. กำหนดเวลาที่จะสังเกต และบันทึกการสังเกต
3. กำหนดวิธีการบันทึก และเครื่องมือที่ใช้ในการบันทึก
4. สังเกตและบันทึกพฤติกรรม
5. ทำแผนภาพ หรือกราฟแสดงผลการบันทึก
6. วิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกเพื่อที่จะได้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลง

พฤติกรรม

ขั้นที่ 3 การประเมินตนเอง (Self Evaluation) หมายถึงการที่บุคคลตัดสินพฤติกรรมของตนเอง โดยการประเมินคุณค่าของพฤติกรรมจากข้อมูลที่ได้จากการบันทึกด้วยตนเอง ทำให้สามารถพิจารณาถึงพฤติกรรมที่กำลังทำอยู่อย่างถี่ถ้วน

ขั้นที่ 4 การเสริมแรงตนเอง (Self Reinforcement) หมายถึงการจัดผลกรรมที่เป็นแรงเสริมให้แก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยตัวเอง เพื่อให้พฤติกรรมนั้นเพิ่มขึ้นโดยบุคคลเป็นผู้ดำเนินการเพื่อให้ได้แรงเสริมนั้นด้วยตนเอง การเสริมแรงตนเองมักเกิดร่วมกับการตั้งเป้าหมาย (Wilson and O'Leary.1980:224) คือมีการตั้งเป้าหมายหรือกำหนดเกณฑ์เสียก่อนแล้วจึงมีการเสริมแรงตามมา ในการกำหนดเกณฑ์นั้นบุคคลผู้เป็นเจ้าของพฤติกรรมอาจจะกำหนดเองหรือให้ผู้อื่นกำหนด (อรนงค์ วิทยานิพนธ์.2533:18)

## 2.15 ผลดีของวิธีการควบคุมตนเอง

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536:351-353) ได้กล่าวถึงข้อดีของการควบคุมตนเองไว้ ดังนี้

- 1) การควบคุมตนเอง ทำให้ผู้ดำเนินโปรแกรมการปรับพฤติกรรมสามารถดำเนินโปรแกรมได้อย่างต่อเนื่อง เพราะผู้เข้ารับการบำบัดนั้นดำเนินโปรแกรมการปรับพฤติกรรมด้วยตนเอง
- 2) การควบคุมตนเองมีประสิทธิภาพในการทำให้เกิดการแผ่ขยายของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นการแผ่ขยายข้ามสภาพการณ์ ข้ามพฤติกรรม หรือข้ามเวลา (การคงอยู่ของพฤติกรรม)
- 3) การควบคุมตนเอง ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพกับพฤติกรรมที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้หรือที่เรียกว่าพฤติกรรมภายใน ได้แก่ ความคิด หรือความรู้สึกต่าง ๆ เช่น การย่ำคิด ความวิตกกังวล หรือความรู้สึกซึมเศร้า เป็นต้น และพฤติกรรมบางชนิดไม่สามารถที่จะให้บุคคลภายนอกมาเป็นผู้ควบคุมได้ เช่น พฤติกรรมการสูบบุหรี่ พฤติกรรมการรับประทานอาหาร (เพื่อการลดน้ำหนัก) หรือการออกกำลังกาย
- 4) การใช้การควบคุมตนเองนั้น บางครั้งสามารถที่จะนำมาใช้ควบคุมพฤติกรรมที่ได้รับผลกระทบที่มีปริมาณน้อย หรืออาจจะเกิดขึ้นซ้ำเกินไป ไม่มีความสำคัญในการรับรู้ของบุคคล ซึ่งมักจะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เช่น โปรแกรมการลดความอ้วน การออกกำลังกาย หรือ การสูบบุหรี่ จะเห็นได้ว่า ผลกรรมที่เกิดขึ้นค่อนข้างจะเกิดขึ้นซ้ำเกินไป หรือบางครั้งไม่เกิดเลย ซึ่งไม่สามารถจะไปแข่งขันกับผลกระทบที่เป็น การเสริมแรงอย่างทันทีทันใดได้ ดังนั้นการดำเนินโปรแกรมต่อพฤติกรรมดังกล่าวจึงควรใช้การควบคุมตนเองเข้าร่วมด้วย
- 5) วิธีที่ให้ผู้บุคคลเป็นผู้เลือกเกณฑ์ในการเสริมแรงและตัวเสริมแรงด้วยตนเองจะมีประสิทธิภาพมากกว่าให้ผู้บุคคลอื่นเป็นผู้กำหนดเกณฑ์และการเสริมแรง
- 6) การควบคุมตนเองช่วยประหยัดเวลาในการดำเนินการ
- 7) การควบคุมตนเองเป็นเป้าหมายของการปรับพฤติกรรม เนื่องจากผู้เข้ารับการบำบัดจะไม่ยึดติดอยู่กับผู้บำบัด
- 8) การควบคุมตนเอง จะทำให้ผู้ที่เข้ารับการบำบัดมีความรู้สึกดีกับตัวเอง ไม่ว่าจะเป็นในแง่ทัศนคติต่อตัวเอง รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง หรือความรู้สึกว่าตนเองมีความสามารถ และทำให้มองโลกในแง่ดี

มาลินี จุฑะรพ (2537:300) ได้กล่าวถึงผลดีของวิธีการควบคุมตนเองไว้ดังนี้

- 1) จากการบันทึกความถี่ของพฤติกรรม จะทำให้ผู้ที่มีพฤติกรรมผิดปกติหรือเบี่ยงเบนต่อระมัดระวังตัวมากขึ้น การระวังตัวเป็นการควบคุมพฤติกรรมของตนโดยทางอ้อม
- 2) การลดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนาลง เป็นการให้กำลังใจตนเองไปในตัว
- 3) ผู้ที่ควบคุมพฤติกรรมด้วยตนเองได้รับรางวัล หรือแรงเสริมจากครู อาจารย์ หรือผู้ที่ทำการรักษาด้วย

จากเอกสารดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การควบคุมตนเองมีผลดี คือ สามารถดำเนินโปรแกรมได้อย่างต่อเนื่อง ประหยัดเวลา เกิดการแผ่ขยายของพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงการควบคุมตนเองสามารถใช้ได้กับพฤติกรรมภายในที่ไม่สามารถจะสังเกตเห็นได้ เช่น ความคิดและความรู้สึกต่าง และใช้ควบคุมพฤติกรรมที่ได้รับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นซ้ำ เช่น พฤติกรรมลดความอ้วน การออกกำลังกาย การสูบบุหรี่ นอกจากนี้ผู้เข้ารับการบำบัดไม่ยึดติดกับผู้บำบัดและมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง รู้สึกถึงคุณค่าของตนเอง มองโลกในแง่ดี และการที่บุคคลเป็นผู้เลือกเกณฑ์ในการเสริมแรงและตัวเสริมแรงด้วยตนเอง จะมีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลอื่นเป็นผู้กำหนดเกณฑ์และตัวเสริมแรง

## 2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

### งานวิจัยในประเทศ

อรนงค์ วิทยานิพนธ์ (2533:48-50) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมก่อนนอนในห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน โดยกลุ่มที่ 1 ใช้การควบคุมตนเอง และกลุ่มที่ 2 ได้รับการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมก่อนนอนในห้องสมุดลดลงหลังจากใช้การควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม แต่พฤติกรรมก่อนนอนในห้องสมุดของทั้งสองกลุ่มลดลงไม่แตกต่างกัน

ศตวรรษ เทศศรีเมือง (2535:49-52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการควบคุมตนเองจำนวน 8 คน และกลุ่มที่ได้รับการชี้แนะจำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการควบคุมตนเองมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการชี้แนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โสภา มะเครือสี (2537:42-46) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น วิทยาลัยสารพัดช่างศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับวิธีการควบคุมตนเองและกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับวิธีการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากใช้การควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม แต่พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

อินทิรา มั่นธรรม (2538:54) ทำการศึกษาผลของการควบคุมตนเองควบคู่กับการใช้หลักฟรีแมคและการควบคุมตนเองควบคู่กับการชี้แนะที่มีต่อวินัยในห้องเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปะหัน อำเภอบางปะหัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีวินัยในห้องเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 16 คน เป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการควบคุมตนเองควบคู่กับการใช้หลักฟรีแมค กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการควบคุมตนเองควบคู่กับการชี้แนะ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเองควบคู่กับการใช้หลักฟรีแมคและนักเรียนที่ได้รับการควบคุมตนเองควบคู่กับการชี้แนะมีวินัยในห้องเรียนเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

วรายุทธ ทวีลาภ (2539:63) ศึกษาผลของการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกและการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านห้วยยายจิว อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 16 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออก กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้การควบคุมตนเอง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกและนักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเองมีพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านคารวะธรรมเพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คมคาย อนุจันทร์ (2538:48-53) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการเสริมแรงพฤติกรรมที่ขัดกันเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนม่งฟอร์ตวิทยาลัย

จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2537 กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน กลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการควบคุมตนเองและกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการเสริมแรงพฤติกรรมที่ขัดกัน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงหลังจากใช้การควบคุมตนเองและการเสริมแรงพฤติกรรมที่ขัดกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่พฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนทั้งสองกลุ่มลดลงไม่แตกต่างกัน

### งานวิจัยในต่างประเทศ

มีผู้นำการควบคุมตนเองไปใช้ในการปรับพฤติกรรมเพื่อแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังเช่นงานวิจัยของ โบรเดนและคนอื่นๆ (Broden and other. 1971:191-199) ศึกษาผลของการสังเกตตนเองที่มีต่อพฤติกรรม การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของเด็กหญิงลิซ่าซึ่งเรียนอยู่ในเกรด 8 ผลการทดลองพบว่า การให้นักเรียนสังเกต บันทึกลง และประเมินพฤติกรรมของตนเองสามารถลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนได้ดีกว่าวิธีการควบคุมจาก ภายนอกเล็กน้อย

โบลสตาด และจอห์นสัน (Bolstad and Johnson. 1972:443-454) ใช้กระบวนการควบคุมตนเองลด พฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนของนักเรียนเกรด 1 และ เกรด 2 จำนวน 38 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการ เสริมแรงจากภายนอก กลุ่มที่ได้รับการฝึกควบคุมตนเอง และกลุ่มที่ครูสอนตามปกติ ผลการทดลองพบว่า การฝึกควบคุมตนเองมีประสิทธิภาพในการลดพฤติกรรมก่อนในชั้นเรียนมากกว่าการเสริมแรงจากภายนอก

กลินน์และโทมัส (Glynn and Thomas. 1970:123-132) ได้ทำการศึกษาผลการชี้แนะร่วมกับวิธีการ ควบคุมตนเองต่อพฤติกรรมตั้งใจเรียน ของนักเรียนประถมศึกษา จำนวน 34 คน โดยแบ่งระยะการทดลองเป็น 2 ระยะ ดังนี้ ระยะแรกผู้วิจัยให้นักเรียนใช้วิธีการควบคุมตนเองโดยสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตั้งใจเรียนด้วย ตนเอง ระยะที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเช่นเดียวกับระยะที่ 1 แต่ผู้วิจัยใช้แผ่นป้ายเป็นตัวชี้แนะแทนคำสั่งของ ครู ผลการทดลองพบว่าการใช้การชี้แนะร่วมกับวิธีการควบคุมตนเอง ทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น ในระยะทดลองและคงอยู่ในระดับสูงในระยะติดตามผล

ฟุชส์ และเรห์ม (Fuchs and Rehm. 1977:206-215) ใช้โปรแกรมพฤติกรรมบำบัดแบบควบคุมตนเอง กับหญิง 36 คน ที่ตกอยู่ในภาวะท้อแท้ โดยใช้วิธีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเอง ประเมินตนเอง และให้ แรงเสริมตนเอง ผลปรากฏว่าผู้รับการฝึกลดภาวะท้อแท้และอาการซึมเศร้าลงได้ทั้งจากการรายงานและจากการ วัดพฤติกรรม นอกจากนี้เมื่อติดตามผลใน 6 สัปดาห์ต่อมาพบว่า ผู้รับการฝึกสามารถลดภาวะท้อแท้และอาการ ซึมเศร้าลงได้คงเดิม

กราเซียโน และมูนีย์ (Graziano and Mooney. 1980:206-213) ใช้กระบวนการควบคุมตนเองลด ความกลัวของเด็กอายุระหว่าง 6-12 ปี จำนวน 33 คน ที่กลัวความมืดอย่างรุนแรง โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 17 คน กลุ่มควบคุม 16 คน เด็กที่ได้รับการฝึกให้ใช้กระบวนการควบคุมตนเองเมื่อเกิดความกลัวดังนี้ คือ 1. การผ่อนคลายกล้ามเนื้อ 2. การจินตนาการภาพที่สวยงาม 3. การพูดถึงประโยคที่แสดงถึงความกล้าหาญ เด็กจะต้องฝึกเช่นนี้ที่บ้านทุกๆคืนเป็นเวลา 3 สัปดาห์ และมีผู้ปกครองดูแล โดยระยะแรกเขาฝึกอบรมผู้ปกครอง ให้เข้าใจวิธีการที่จะให้คำแนะนำ การเสริมแรง และการให้กำลังใจในขณะที่เด็กกำลังฝึก ผลปรากฏว่า กลุ่มทดลองกลัวความมืดลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม

โอลิมเปีย และคนอื่นๆ (Olympia and others. 1994:85-99) ได้ใช้วิธีการจัดการตนเอง ซึ่งเป็นเทคนิค ของการควบคุมตนเองลักษณะหนึ่งเพิ่มพฤติกรรมการทำงานบ้านให้เสร็จสมบูรณ์และถูกต้อง กลุ่มตัวอย่างเป็น นักเรียนเกรด 6 จำนวน 16 คน เป็นชาย 10 คนและหญิง 6 คน ที่มีปัญหาในการทำงานบ้านจากการรายงานของ



ปกครอง โดยทำการทดลองในวิชาคณิตศาสตร์แล้วแบ่งกลุ่มทดลองออกเป็น 4 ทีม แต่ละทีมจะร่วมประชุมปรึกษาหารือและร่วมกันวางแผนเพื่อหาวิธีที่จะทำการบ้านให้เสร็จสมบูรณ์และถูกต้องเพิ่มมากขึ้น โดยเริ่มจากวิธีของตนเอง สอนตนเอง ประเมินตนเอง และขั้นสุดท้ายได้รับการเสริมแรงตนเองเมื่อสามารถปฏิบัติได้บรรลุเป้าหมายที่ได้ร่วมกันวางไว้ ผลการทดลองพบว่า นักเรียนสามารถทำการบ้านให้เสร็จสมบูรณ์และถูกต้องเพิ่มขึ้นและในปีเดียวกันนี้เคลย์และเคลลี(Kahle and Kelley, 1994:275-290) ได้ศึกษาเรื่องการทำการบ้านของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ เปรียบเทียบระหว่างวิธีการจัดการตนเองโดยให้นักเรียนกำหนดเป้าหมายด้วยตนเองวิธีอบรมผู้ปกครองเพื่อควบคุมดูแลพฤติกรรมของเด็กในการทำการบ้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 4 แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ในกลุ่มทดลองที่ 1 ฝึกให้กำหนดเป้าหมายด้วยตนเอง ส่วนในกลุ่มทดลองที่ 2 ฝึกอบรมผู้ปกครองให้คอยควบคุมการทำการบ้านของเด็กแล้วบันทึกในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยมอบให้แล้วให้ผู้วิจัยตรวจสอบแต่ละวันที่เด็กทำการบ้าน ส่วนในกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกใดๆใช้เวลาทดลอง 6 สัปดาห์ ผลการทดลองพบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ที่กำหนดเป้าหมายด้วยตนเองเด็กสามารถพัฒนาความถูกต้องของการบ้านมากขึ้นกว่ากลุ่มทดลองที่ 2 ส่วนอัตราการทำการบ้านเสร็จสมบูรณ์เพิ่มขึ้นทั้งในกลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 ส่วนกลุ่มควบคุมไม่มีอัตราการเพิ่มขึ้นในการทำการบ้าน

จากงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การควบคุมตนเองสามารถลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ เช่น พฤติกรรมก้าวร้าวในชั้นเรียนและในห้องสมุด พฤติกรรมก้าวร้าว ความหุนหันเองเด็ก การกลัวความมืด ความวิตกกังวล ภาวะท้อแท้และการซึมเศร้า และนอกจากนั้นยังสามารถเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้ เช่น พฤติกรรมการทำการบ้านให้เสร็จสมบูรณ์และถูกต้อง ความขยันหมั่นเพียร ดังนั้นการควบคุมตนเอง จึงเป็นวิธีการปรับพฤติกรรมวิธีหนึ่งที่สามารถปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ไปสู่พฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

### 3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

#### 3.1.1 ความหมายของการอนุรักษ์

การอนุรักษ์ ได้มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “การอนุรักษ์” Conservation. ไว้ดังนี้ ราชบัณฑิตยสถาน (2522:893) ให้ความหมายของ การอนุรักษ์ ว่า การรักษาให้คงเดิม เกษม สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2529:9) กล่าวว่า การอนุรักษ์ เป็นการจัดการของมนุษย์ในการใช้ชีวิตร่วม เพื่อให้เกิดประโยชน์ที่ดีที่สุด

ศิริพรต ผลสินธุ์ (2531:196) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างชาญฉลาดมีการสิ้นเปลืองหรือสูญเสียน้อยที่สุดแต่ได้ประโยชน์และใช้ได้นานที่สุด โดยมีจุดมุ่งหมายที่ส่งเสริมให้เกิดสวัสดิภาพทางสังคม และคงไว้ซึ่งปริมาณคุณภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

นิวัติ เรืองพานิช (2537:34) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึงการรู้จักใช้ทรัพยากรอย่างฉลาดและประหยัด โดยใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเกิดการสูญเสียเวลาน้อยที่สุดยาวนานที่สุดถูกต้องตามกาลเทศะ (Time and Space) รวมทั้งการกระจายการใช้ประโยชน์ให้แก่มหาชนโดยทั่วกัน

สรุปได้ว่า การอนุรักษ์ หมายถึง การรู้จักคิด รู้จักเลือกใช้และการมีสามัญสำนึก รับผิดชอบร่วมกันต่อการใช้ทรัพยากรและสาธารณสุขสมบัติอย่างชาญฉลาด เพื่อเอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพยาวนานที่สุด

### 3.1.2 ความหมายและประเภทของสาธารณสมบัติในโรงเรียน

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายของคำว่า สาธารณสมบัติ คือ ทรัพย์สินสถานที่ ตลอดจนสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน

ความหมายของคำว่า สาธารณสมบัติ ซึ่งเน้นเฉพาะเจาะจงในเรื่องของทรัพย์สินสถานที่และสิ่งของที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันในโรงเรียน สำหรับสิ่งแวดล้อมมีผู้ให้คำจำกัดความไว้มากมาย ดังนั้นในที่นี้ผู้วิจัยจึงขอความหมายของสิ่งแวดล้อมมาอธิบายเพื่อความเข้าใจให้ชัดเจนมากขึ้น

สิ่งแวดล้อมมีทั้งที่เป็นของแข็ง ของเหลว ก๊าซ วัตถุ ลม ไฟ อากาศ วัฒนธรรม ความเชื่อ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลเชื่อมโยงกันเป็นปัจจัยเกื้อหนุนซึ่งกันและกันนักสิ่งแวดล้อมได้แบ่ง สิ่งแวดล้อมไว้ 2 ประเภท (มีชัย วัฒนะสายนธ์.235:1-2)

1. สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Environment) คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ดิน อากาศ มนุษย์ แร่ ฯลฯ สิ่งแวดล้อมเหล่านี้แบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่

1.1. สิ่งแวดล้อมที่มีชีวิต (Biotic Environment) อันได้แก่ พืช สัตว์ มนุษย์

1.2. สิ่งแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต (Abiotic Environment) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ไม่มีชีวิตทั้งที่มองเห็นได้และไม่สามารถมองเห็นได้ เช่น ลม ไฟ อากาศ ดิน ภูมิประเทศ

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Man-made Environment) หมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่เป็นวัตถุมูลักษณะทางกายภาพ มองเห็นได้ชัดเจน เช่น บ้าน ถนนเสื้อผ้า ฯลฯ

2.2. สิ่งแวดล้อมทางสังคม (Social Environment) เป็นสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นแต่ไม่ใช่วัตถุ ไม่สามารถมองเห็นได้ เป็นพฤติกรรมที่แสดงเช่น วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง กฎหมาย ฯลฯ จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า สาธารณสมบัติเป็นสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ที่ไม่มีชีวิต และนับรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน

### 3.1.3 ความหมายของการอนุรักษ์สาธารณสมบัติ

ได้มีผู้สนใจและนักวิจัยให้ความหมายของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้มากมาย ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยขอความหมายดังกล่าวมาใช้ เพื่อประกอบการอนุรักษ์สาธารณสมบัติ ดังนี้

ดัสแมน (Dasman.1975:778) อธิบายว่า การอนุรักษ์ คือการป้องกันและจัดการอย่างฉลาดและเหมาะสมกับสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนองความต้องการของสิ่งมีชีวิตทั้งหมด ถ้าปราศจากการอนุรักษ์เสียแล้วทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับชีวิต เช่น อากาศ สัตว์ต่างๆ พลังงาน แร่ธาตุ พืช ดิน น้ำ จะเกิดการเสียหายจนเหลือแต่ซาก หรือหมดสิ้นไป

ลีปเปอร์ (Leipper.1974:4) กล่าวว่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ หมายถึง การอนุรักษ์เพื่อคงสภาพธรรมชาติไว้ตลอดกาลโดยไม่แตะต้องอะไรเลย เพราะเป็นสิ่งที่เปราะบางที่ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการพัฒนาการทางการเกษตร การบริการและการอุตสาหกรรมก้าวหน้าขึ้นทุกวัน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน คือ การจัดสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาจะต้องวางแนวทางให้สอดคล้องให้กลมกลืนกัน เพื่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และหากจะมีบ้างเล็กน้อยสภาพแวดล้อมก็จะสามารถปรับปรุงตัวเองได้ตามธรรมชาติในระยะเวลาอันควร



ประเวศ วะสี (2536:19-20) ได้กล่าวถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมและได้เสนอแนวทางในการรักษาสิ่งแวดล้อม โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝังจิตสำนึกเป็นหลัก โดยมีความเห็นว่าจิตสำนึกเป็นเรื่องสำคัญมาก เป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่จะพัฒนาสังคมมนุษย์เอง การสร้างปัญญา คือ การพัฒนาจิตสำนึกที่ถูกต้องและเห็นว่าจิตสำนึกมีทั้งระดับปัจเจกบุคคล กลุ่มบุคคลและทุกองค์ประกอบของสังคม ทั้งยังสังเกตพฤติกรรมของจิตสำนึกว่า จิตสำนึก (Awareness) จะเริ่มจากคนๆหนึ่ง เมื่อมีการขยายเพิ่มมากขึ้นจนจุดๆหนึ่ง หรือระดับหนึ่ง ก็จะนำไปสู่การพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้ และมีความเห็นว่าจิตสำนึกที่ล่าช้ากับปัญหาบ้านเมืองไม่ได้

เกษม จันทรแก้ว (2530:105) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมไว้ว่า การที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้เกิดผลนี้ ควรมีแนวคิดทั้ง 6 ประการอันเป็นแนวคิดที่มีความคล้ายคลึงกับแนวคิดทางอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การจะใช้ทรัพยากรธรรมชาติในสิ่งแวดล้อมแต่ละแห่งนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จะให้มนุษย์ทุกมุม กล่าวคือ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จะมีผลต่อสิ่งแวดล้อม และจะให้ประโยชน์และโทษต่อมนุษย์ ซึ่งอยู่ในแต่ละสิ่งแวดล้อมนั้นๆ อย่างน้อยที่สุดต้องคำนึงถึงการสูญเสียแล้วอันอาจจะเกิดจากการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ

2. รักษาทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นและหายาก ด้วยความระมัดระวัง พร้อมทั้งประโยชน์และการทำให้อยู่ในสภาพที่เพิ่มพูนทั้งด้านกายภาพและเศรษฐกิจเท่าที่จะทำได้รวมทั้งที่จะต้องตระหนักเสมอว่าการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มากเกินไป จะไม่เป็นการปลอดภัยต่อสภาพแวดล้อม

3. ต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่ทดแทนได้นั้น โดยให้มีอัตราผลิตเท่ากับอัตราใช้ หรือ อัตราเกิดเท่ากับอัตราตายเป็นอย่างน้อย

4. ประชากร เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องประมาณอัตราเกิดและการเปลี่ยนแปลงของพลเมืองตลอดเวลา โดยพิจารณาจากความต้องการในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นสำคัญ

5. หาทางปรับปรุงวิธีการใหม่ๆ ในการที่จะผลิตและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพอีกทั้งพยายามค้นคว้าสิ่งใหม่ๆ เพื่อให้ประชากรได้มีใช้อย่างพอเพียง

6. ให้การศึกษาแก่ประชาชน เพื่อเข้าใจถึงความสำคัญในการรักษาความสมดุลตามธรรมชาติซึ่งจะมีผลต่อการทำให้สิ่งแวดล้อมอยู่ในสภาพที่ดี การให้การศึกษาอาจเป็นทั้งในและนอกโรงเรียน ทั้งนี้ต้องอยู่ในภาวะที่เหมาะสมในการให้การศึกษาแก่บุคคลเฉพาะถิ่น วัย และคุณวุฒิ เพื่อจะให้ประชาชนเข้าใจในหลักการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และผลการให้ศึกษานี้จะเป็นหนทางนำไปสู่ความหวังในอนาคตว่าสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่จะสดสวยและน่าอยู่ในอนาคต

ดังนั้นสรุปได้ว่า การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ หมายถึง การรู้จักป้องกันรักษาสาธารณสุขสมบัติอย่างชาญฉลาดให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมมากที่สุด โดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุดให้มีประโยชน์คุ้มค่ามากที่สุดและใช้ได้ในระยะเวลายาวนานที่สุด

### 3.1.4 ความหมายของสาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

อรุณญา รักชมธูร์ (2526: 6-7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆ ในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของนักเรียนและครู เช่น ระบบการศึกษา อาคารสถานที่ ความสะอาดเรียบร้อยและกิจกรรมทุกอย่างในโรงเรียน

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (มยุรี สิงห์โหรา. 2537: 20; อ้างอิงมาจากชัยยงค์ พรหมวงศ์. 2538:270) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง การจัดบริเวณโรงเรียน อาคารเรียน ห้องเรียน ตลอดจน การตกแต่ง การใช้พื้นที่ การวางติดตั้งวัสดุอุปกรณ์ ที่ทำให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้เรียนเกิดการสร้างสม ความรู้สึกนึกคิด ความชอบ ความชัง คุณค่า ระบบค่านิยม ตลอดจนสร้างพฤติกรรมและบุคลิกภาพถาวร ของผู้เรียนให้โน้มเอียงไปตามลักษณะสภาพแวดล้อมนั้น

सानิต รัตตัญญู (2533:9-10) ได้สรุปความหมายของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนว่าเป็นสภาพ การณ์ต่างๆในโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ของครูกับนักเรียน การเรียนการสอน กิจกรรมนักเรียน อาคารสถานที่ ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทุกด้านของนักเรียน

มยุรี สิงห์โหรา (2537:21) สรุปว่า สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน หมายถึง บรรยากาศ หรือ สภาพการณ์ต่างๆในโรงเรียนทั้งที่เป็นวัตถุสิ่งของหรือตัวบุคคลตลอดจนกิจกรรมต่างๆที่ส่งผลต่อพัฒนาการของ นักเรียนในทุกๆด้าน

จากความหมายดังกล่าวสรุปว่าสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับสาธารณ-สมบัติในโรงเรียน หมายถึง สภาพการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เช่น อุปกรณ์การเรียนการสอน อาคารสถานที่ บริเวณโรงเรียนที่มีผลต่อความรู้สึก การเรียนรู้ และบุคลิกภาพของผู้เรียน

### 3.1.5 หลักการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียน

สินินุช ศิริคุณานนท์ (2535:63-66) กล่าวว่า การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนเป็นหน้าที่ สำคัญที่โรงเรียนต้องให้ความสำคัญ เพื่อให้ห้องค์ประกอบต่างๆในโรงเรียนมีสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอนมากที่สุดซึ่งมีหลักการดังนี้

1. ไม่มีสิ่งรบกวนประจําจนเป็นเหตุให้เกิดความรำคาญรบกวนสมาธิในการเรียนการสอนและ การทำงาน สิ่งรบกวนเหล่านี้ คือ เสียงเครื่องยนต์จักรถยนต์ รถจักรยานยนต์ รถตัดหญ้า คว้นจากการ เผาขยะ หญ้าและใบไม้แห้ง กลิ่นเหม็นจากน้ำเสีย ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลต่างๆ เป็นต้น
2. อาคารสถานที่จะต้องอยู่ในสภาพดีมั่นคงแข็งแรง ไม่มีสิ่งที่ก่อให้เกิดอุบัติเหตุได้ง่าย เช่น บันไดชำรุด สนามต้องไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ หรือมีน้ำขัง
3. ห้องเรียนกว้างพอเหมาะกับจำนวนนักเรียนมีช่องลม ประตู หน้าต่าง เป็นพื้นที่ไม่น้อยกว่า 1 ใน 4 ของบริเวณพื้นที่ของห้อง ไม่มีสิ่งกีดขวางบังแสงแดดและอากาศแสงสว่างในห้องเรียนต้องพอเหมาะ ไม่จ้าเกินไปหรือน้อยเกินไป
4. ควรมีส้วมและที่ปัสสาวะที่ถูกหลักสุขาภิบาล คือ สะอาด ไม่มีกลิ่นเหม็นรบกวน มีทาง ระบายลมให้อากาศถ่ายเทได้สะดวก มีแสงสว่างเพียงพอ ส้วมสำหรับนักเรียนชายและนักเรียนหญิงควรแยก จากกันและให้มีปริมาณเพียงพอกับจำนวนนักเรียน
5. โรงอาหาร โรงครัวต้องสะอาด สามารถป้องกันแมลงและสัตว์นำโรค มีแสงสว่างและมีการ ระบายอากาศที่ดีและเพียงพอ มีที่รองรับเศษอาหารที่มีฝาปิดมิดชิดพอเพียง
6. ควรมีที่รองรับขยะมูลฝอยประจำทุกห้องเรียนรอบๆบริเวณโรงเรียน และในโรงอาหาร โรงครัว
7. ควรมีที่ระบายน้ำ สำหรับการกักตักน้ำทิ้งที่เหมาะสมและท่อระบายน้ำควรมีขนาดใหญ่ พอที่จะระบายน้ำได้สะดวกรวดเร็ว และต้องไม่อุดตัน

8. ควรมีการดูแลบำรุงรักษาดันไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ ให้เจริญเติบโตสวยงามอยู่เสมอไม่เหี่ยวหรือหักดกไม้กิ่งไม้

การที่โรงเรียนมีสิ่งแวดล้อมที่ดี คือการที่โรงเรียนมีสาธารณสมบัติให้กับครูและนักเรียนที่ต้องมีหน้าที่ช่วยกันดูแลรักษาสภาพให้คงทนหรือใช้ประโยชน์ได้นานๆ เพื่อเป็นประโยชน์ร่วมกันทุกฝ่าย ทั้งนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนด้วย การอนุรักษ์สาธารณสมบัติโดยการปลูกฝังตั้งแต่เด็กๆ จะประทับอยู่ในความทรงจำของเด็กตลอดไปซึ่งเป็นการสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีแก่เด็กในการรักษาสภาพแวดล้อมนั้นให้คงอยู่ อันเป็นทางนำสู่การมีสำนึกในหน้าที่ ความรับผิดชอบของตนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในสังคมส่วนรวมต่อไป

### 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียน

#### 3.2.1 งานวิจัยในต่างประเทศ

เบรานีส (Beranis, 1974:189-192) ได้ศึกษาผลของการจัดกิจกรรมระหว่างปิดภาคเรียนว่า จะทำให้เจตคติของนักเรียนที่มีต่อสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรบ้าง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษระหว่างปิดภาคเรียนมีความต้องการจะไปอยู่ค่ายพักแรมหรือเดินทางท่องเที่ยวโดยให้ครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมด้วยและพบว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนี้มีเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมดีขึ้นมากและเชื่อว่าตนเองสามารถจำและเข้าใจสิ่งต่างๆ ที่เขาเรียนรู้อยู่ในโรงเรียนและในห้องเรียนดีขึ้นด้วย แต่เจตคติเหล่านี้จะไม่ปรากฏกับนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมกิจกรรมพิเศษที่โรงเรียนจัดขึ้นระหว่างปิดภาคเรียน

บาร์โทส (Batos, 1973:32-49) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการให้นักศึกษามีประสบการณ์นอกสถานที่กับประสบการณ์ในชั้นเรียนวิชาการศึกษาในรัฐเวอร์จิเนีย โดยสุ่มตัวอย่างจากนักศึกษา 487 คน โดยแบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม พบว่า ความเจริญงอกงามเป็นไปทางบวกมากที่สุด เมื่อนักเรียนได้รับการฝึกฝนทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติไปพร้อมๆ กัน นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นว่าโปรแกรมต่างๆ อาจจะเริ่มได้ตั้งแต่ระยะแรกในการฝึกฝน ซึ่งจะทำให้ง่ายขึ้น หากจัดให้มีภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้สอดคล้องกันและในการจัดโปรแกรมจะต้องจัดให้ต่อเนื่องกันตลอดระยะเวลาที่ฝึกฝน โดยให้นักเรียนแต่ละคนมีโอกาสได้รับประสบการณ์ตรง เพื่อนำทฤษฎีไปปฏิบัติได้

ฟอร์ค และบอลลิง (Falk and Balling, 1982:22-28) ได้วิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมในการศึกษาค้นคว้านอกสถานที่ที่มีผลต่อการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยทดลองกับนักเรียน จำนวน 96 คน ที่เรียนอยู่ในระดับ 3 และระดับ 5 ด้วยการแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งได้รับการสอนนอกห้องเรียนในระหว่างชั่วโมงเรียน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่า ส่วนการวัดด้วยการสังเกต พบว่า พฤติกรรมต่างๆ จะเปลี่ยนไปตามอายุและพฤติกรรมมีผลต่อขีดขั้นของการพัฒนาการและความแปลกใหม่ของสิ่งแวดล้อม

มิลเลอร์ (Miller, 1975:323-325) ได้ศึกษา "เจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภาวะมลพิษ" (The Development of Pre-adult toward Environment Conservation and Pollution) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเจตคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและภาวะมลพิษ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาอยู่ในระยะของการสร้างเจตคติเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเด็กระดับชั้น 8 มีเจตคติที่ไม่แตกต่างกับผู้ใหญ่ระดับความเป็นห่วงกังวล (Concern) ต่อสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอในระดับชั้นประถมศึกษาการเข้าใจหรือการเกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งแวดล้อมก็เกิดกับเด็กในระดับประถมศึกษาด้วย มิลเลอร์ได้สรุปว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาเป็นระยะที่จะต้องสร้างเจตคติที่เหมาะสมเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้แก่เด็ก

เชปอาร์คและสปีลแมน (Shepard and Speelman. 1985:20-23) ได้ศึกษาเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมที่เป็นผลมาจากการศึกษานอกห้องเรียน โดยทำการทดลองในช่วงฤดูร้อน แบ่งเด็กออกเป็น 8 กลุ่ม เข้าค่าย 4 ค่าย ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีประสบการณ์ในการเรียนไปในทางบวก นอกจากนั้นยังพบว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาของโครงการกับการพัฒนาเจตคติต่อการอนุรักษ์

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนก็เช่นเดียวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมซึ่งมีความสัมพันธ์กับนักเรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ

### 3.2.2 งานวิจัยในประเทศ

ลัดดา ศิลาน้อย (2530:66-67) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาสังคมศึกษา จากการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน กับการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง 30 คน กลุ่มควบคุม 30 คน กลุ่มทดลองใช้การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชนพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เจตคติของนักเรียนโดยการใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน สูงกว่านักเรียนที่เรียนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นริศ คล้ายเพชร (2537 :98) ศึกษาผลของกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งการจัดกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ประกอบด้วยชุดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรงด้านการฝึกใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และได้รับประสบการณ์จากการฝึกปฏิบัติกิจกรรมต่างๆและมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติในสภาพที่เป็นจริงอีกทั้งชุดกิจกรรมมีการบูรณาการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรวมทั้งผลกระทบอันเนื่องมาจากปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่มีต่อมนุษย์ นักเรียนได้มีปฏิสัมพันธ์และเกิดการเรียนรู้ถึงความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในท้องถิ่นด้วยตนเองซึ่งผลการวิจัย พบว่า

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติหลังการสอนของกลุ่มทดลองและกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มทดลองต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนกลุ่มทดลองร้อยละ 92.60 มีความคิดเห็นที่ดีในการเข้าร่วมกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ที่จัดขึ้น

สมศรี ต้นปี (2538:87) ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยวิธีการสอนแบบมนตรัมสำนึกกับวิธีสอนปกติ ซึ่งเน้นการเสนอสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นจริงในท้องถิ่นชุมชนให้นักเรียนแสดงความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็นของตนเองออกมาทำให้ครูผู้สอนทราบข้อภูมิหลัง ความรู้ความคิดของนักเรียนครูสามารถแนะนำบอกสิ่งที่ถูกต้องให้และเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นความรู้สึกในการป้องกัน ปรับปรุงแก้ไขสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นหรือเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของผู้เรียน ผู้เรียนมีส่วนร่วม รับรู้และร่วมกับความรับผิดชอบ

เลือกตัดสินใจในสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นจริงซึ่งผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบมโนธรรมสำนึกกับวิธีสอนปกติไม่แตกต่างกัน โดยให้เหตุผลว่า ประเด็นหลัก เช่น ความคิดรวบยอด จุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาในแผนการสอนทั้งสองวิธีเหมือนกันแต่จะแตกต่างกันในรายละเอียด ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเฉพาะขั้นตอนสำคัญที่ส่งผลต่อการเกิดการเรียนรู้บางขั้นตอนที่มีความคล้ายคลึงกันและการเปรียบเทียบเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบมโนธรรมสำนึกจะมีเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีสอนแบบปกติมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พรพรรณ กลิ่นเกษร (2536:49) ศึกษาผลการใช้บทบาทสมมติกับการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองหลวง อำเภอหนองหญ้าไซ จังหวัดสุพรรณบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 50 ลงมา จำนวน 24 คนแบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้บทบาทสมมติและกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนได้รับการใช้บทบาทสมมติและได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับนักเรียนทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติ ซึ่งเป็นองค์ประกอบในการพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน ดังนั้นการที่นักเรียนมีความรู้และทัศนคติทางบวกต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ย่อมส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณะสมบัติเช่นเดียวกัน

### บทที่ 3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

#### การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

##### ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 104 คน

##### กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 จำนวน 30 คน ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มๆละ 15 คน โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ผู้วิจัยสำรวจนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 300 คน โดยใช้แบบสอบถามปลายเปิด พบว่า นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติต่ำ จำนวน 104 คน
2. ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม "ไครเอ่ย์" ที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน เพื่อสำรวจนักเรียนที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ พบว่าได้นักเรียนที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 104 คน สอดคล้องกับผลที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด
3. ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจจากนักเรียน จำนวน 104 คน ปรากฏว่านักเรียนสมัครใจทุกคน ผู้วิจัยจึงสุ่มอย่างง่าย จากนักเรียน จำนวน 6 ห้อง โดยเลือกเฉพาะห้องที่มีนักเรียนพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ 15 คนขึ้นไป แล้วสุ่มอย่างง่ายมา 2 ห้องเรียนได้ห้อง ป.5/3 จำนวน 24 คน และห้อง ป.5/5 จำนวน 22 คน แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มๆละ 15 คน โดย กลุ่มทดลองที่ 1 คือ ห้อง ป.5/3 ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง และกลุ่มทดลองที่ 2 คือห้อง ป.5/5 ได้รับการควบคุมตนเอง

#### เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน
2. โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง
3. โปรแกรมการควบคุมตนเอง

#### การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับดังนี้
  - 1.1 ผู้วิจัยศึกษาดำรงเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเกต และแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน
  - 1.2 ผู้วิจัยศึกษาแบบสอบถามอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

1.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1.1, 1.2 มาสร้างแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน จำนวน 30 ข้อและหาความเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรรณรัตน์ พลอยล้อมแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรหมธิดา แสนคำเครือ และ ดร.พาสณา จุลรัตน์ ตรวจรายละเอียดของแบบสอบถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะแล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วนำไปใช้ในการวิจัย

1.4 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่พบแล้ว นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสายน้ำผึ้ง เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน แล้วนำมาตรวจให้คะแนน โดยนำคะแนนที่ตรวจแล้วมาเรียงลำดับจากสูงสูดมายังต่ำสุดแล้วหาค่าอำนาจจำแนกเป็นข้อมาทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ โดยใช้ t-test เทคนิค 25 % กลุ่มสูง-กลุ่มต่ำแล้วเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ไว้ใช้ในการทดลองได้ 25 ข้อ ซึ่งมีค่า t ระหว่าง 1.42 ถึง 3.39

1.5 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่คัดเลือกในข้อ 1.4 จำนวน 25 ข้อ มาหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาลัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  - Coefficient ) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .8402

ลักษณะของแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

แบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

เป็นการสร้างสถานการณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

แบบสอบถามการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

คำชี้แจง

ขอให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามให้ตรงตามความรู้สึกของนักเรียนให้มากที่สุด คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิดและจะไม่มีผลกระทบต่อการเรียนของนักเรียน

เกณฑ์การเลือกคำตอบ

คำตอบแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือกเพียงคำตอบเดียวจาก ข้อ ก ข หรือ ค โดยกาเครื่องหมาย (X)

ลงบนกระดาษที่แจกให้

ตัวอย่าง

(0) ขณะที่กาญจนา นั่งอยู่ในห้องเรียน กาญจนาเห็นสุชาติใช้ลิควิดเปเปอร์ชิตเขียนโต๊ะเรียน ถ้านักเรียนเป็นกาญจนาจะทำอย่างไร

- ก.ช่างเขาเถอะ...ไม่ใช่เรื่องของเรา ( 1 )
- ข.ถ้ามีโอกาสมายหลังค่อยเตือนว่าอย่าทำเช่นนั้น ( 2 )
- ค.รีบเข้าไปห้ามอย่าชิตเขียนโต๊ะเรียน ( 3 )

(00) จอยแอบทิ้งเศษอาหารลงใต้โต๊ะที่โรงอาหาร โดยที่คุณครูไม่เห็น แต่นักเรียนเห็นเหตุการณ์ จะทำอย่างไร

- ก.เข้าไปเตือนจอยให้เก็บเศษอาหารไปทิ้งถังขยะ ( 3 )
- ข.ถ้าไม่มีใครเห็นก็ปล่อยไปเถอะ ( 1 )
- ค.รอโอกาสหน้าค่อยเตือนก็ได้ ( 2 )

### เกณฑ์การให้คะแนน

ถ้ามีพฤติกรรมอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนมาก จะได้ 3 คะแนน

ถ้ามีพฤติกรรมอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนบ้าง จะได้ 2 คะแนน

ถ้ามีพฤติกรรมอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนน้อย จะได้ 1 คะแนน

### 2. โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

2.1 ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้กรณีตัวอย่าง

2.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา

ค้นคว้าและนิยามศัพท์เฉพาะ

2.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม

จำนวน 3 คน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหาและวิธีดำเนินการให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

2.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการและเวลาทดลองแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาใช้ในการวิจัยต่อไป

สำหรับโปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่างใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1 ใช้เวลาทำการทดลอง 6 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้ง คือ วันจันทร์และวันพุธ เวลา 12.10-13.00 น. รวม 12 ครั้งๆละ 50 นาที (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)

### 3. โปรแกรมการควบคุมตนเอง

3.1 ผู้วิจัยศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง

3.2 ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการควบคุมตนเอง ให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา

ค้นคว้าและนิยามศัพท์เฉพาะ

3.3 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการควบคุมตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม

จำนวน 3 คนตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์ เนื้อหา และวิธีดำเนินการ ให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะ

3.4 ผู้วิจัยนำโปรแกรมการควบคุมตนเองมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีดำเนินการ และเวลาทดลองแล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

3.5 ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาใช้ในการวิจัยต่อไป

สำหรับโปรแกรมการควบคุมตนเองกับกลุ่มทดลองที่ 2 ใช้เวลาทำการทดลอง 6 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้ง คือ วันอังคารและวันพฤหัสบดี เวลา 12.10-13.00 น. รวม 12 ครั้งๆละ 50 นาที (ดังรายละเอียดในภาคผนวก)



### แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Two Group Pretest-Posttest Design ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงแบบแผนการวิจัย Randomized Two Group Pretest-Posttest Design

| การกำหนดกลุ่มทดลอง | ทดสอบก่อน                     | ทดสอบ          | ทดสอบหลัง                     |
|--------------------|-------------------------------|----------------|-------------------------------|
| R E <sub>1</sub>   | T <sub>1</sub> E <sub>1</sub> | X <sub>1</sub> | T <sub>2</sub> E <sub>1</sub> |
| R E <sub>2</sub>   | T <sub>1</sub> E <sub>2</sub> | X <sub>2</sub> | T <sub>2</sub> E <sub>2</sub> |

### ความหมายของสัญลักษณ์

R แทน กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่ม

E<sub>1</sub> แทน กลุ่มทดลองที่ 1

E<sub>2</sub> แทน กลุ่มทดลองที่ 2

X<sub>1</sub> แทน การใช้กรณีตัวอย่าง

X<sub>2</sub> แทน การใช้การควบคุมตนเอง

T<sub>1</sub> แทน การทดสอบก่อนการทดลองใช้ Pretest ของกลุ่มที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

T<sub>2</sub> แทน การทดสอบก่อนการทดลองใช้ Posttest ของกลุ่มที่ 1 กับกลุ่มทดลองที่ 2

### การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Two Group Pretest-Posttest Design โดยการทดลอง ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มทำแบบทดสอบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์-  
 ธารณสมบัติในโรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง (Pretest )

ระยะที่ 2 ระยะทดลองผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยทำการทดลองกับกลุ่มทดลองที่ 1 โดยใช้โปรแกรมการใช้  
 กรณีตัวอย่างโดยใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ระยะเวลา 50 นาที ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลาที่ใช้ในการฝึกแบ่งเป็น  
 12.10-13.00 น. โดยทดลองตั้งแต่วันจันทร์ที่ 8 กรกฎาคม 2545 ถึงวันจันทร์ที่ 19 สิงหาคม 2545

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยทำการทดลองกับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้โปรแกรมการควบคุม-  
 ตนเอง เป็นเวลา 12 ครั้ง ระยะเวลา 50 นาที ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลาที่ใช้ในการฝึกแบ่งเป็น  
 12.10-13.00 น. โดยทดลองตั้งแต่วันอังคารที่ 9 กรกฎาคม 2545 ถึงวันอังคารที่ 20 สิงหาคม 2545

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลองผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์-  
 ธารณสมบัติในโรงเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ให้นักเรียนทำก่อนการทดลองแล้วเก็บคะแนนไว้  
 เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

### การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้คะแนนจากแบบทดสอบแล้วนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กรณีตัวอย่าง โดยทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้การควบคุมตนเอง โดยทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)
3. เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง และนักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเอง โดยการทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)

### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
  - 1.1 หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (t)
  - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  - Coefficient) ของครอนบาค Cronbach
2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย
  - 2.1. สถิติพื้นฐาน คือ
    - 2.1.1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
    - 2.1.2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
  - 2.2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน
    - 2.2.1. ทดสอบสมมติฐานข้อ 1-2 ใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples)
    - 2.2.2. ทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)

## ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

### สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้แทนความหมายดังต่อไปนี้

|                  |     |                                             |
|------------------|-----|---------------------------------------------|
| N                | แทน | จำนวนนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง                  |
| $\bar{X}$        | แทน | ค่าคะแนนเฉลี่ย                              |
| $\bar{X}_{diff}$ | แทน | ค่าความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย             |
| S                | แทน | ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน                     |
| $S_{diff}$       | แทน | ค่าความแตกต่างของค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน    |
| t                | แทน | ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาของการแจกแจงแบบที |

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปตามลำดับ ดังนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังการใช้กรณีตัวอย่าง
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของกลุ่มทดลองที่ 2 ก่อนและหลังการใช้การควบคุมตนเอง
3. เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่างและการใช้การควบคุมตนเอง ดังแสดงไว้ในตาราง 2 , 3 และ 4 ตามลำดับดังนี้

ตาราง 2 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของกลุ่มทดลองที่ 1 ก่อนและหลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

| กลุ่มทดลองที่ 1 | N  | $\bar{X}$ | S    | $\Sigma D$ | $\Sigma D^2$ | t        |
|-----------------|----|-----------|------|------------|--------------|----------|
| ก่อนการทดลอง    | 15 | 42.87     | 7.14 | 65         | 295          | 17.19 ** |
| หลังการทดลอง    | 15 | 47.20     | 6.46 |            |              |          |

\*\* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน หลังจากได้รับการใช้  
กรณีตัวอย่างดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การใช้กรณีตัวอย่างสามารถพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์  
สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้นได้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 1( ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ในตาราง 6 )

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของกลุ่มทดลองที่ 2  
ก่อนและหลังการใช้การควบคุมตนเอง

| กลุ่มทดลองที่ 2 | N  | $\bar{X}$ | S     | $\Sigma D$ | $\Sigma D^2$ | t        |
|-----------------|----|-----------|-------|------------|--------------|----------|
| ก่อนการทดลอง    | 15 | 45.87     | 21.12 |            |              |          |
| หลังการทดลอง    | 15 | 50.40     | 5.12  | 68         | 334          | 12.95 ** |

\*\* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 ปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน หลังจากได้รับการใช้  
การควบคุมตนเองดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั่นคือ การควบคุมตนเอง สามารถพัฒนาพฤติ  
กรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ในข้อ 2  
(ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ในตารางที่ 7 ในภาคผนวก )

ตาราง 4 แสดงการเปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1  
และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง และการใช้การควบคุมตนเอง

| กลุ่มตัวอย่าง   | N  | $\bar{X}_{diff}$ | $S_{diff}$ | t      |
|-----------------|----|------------------|------------|--------|
| กลุ่มทดลองที่ 1 | 15 | 4.30             | 0.97       |        |
| กลุ่มทดลองที่ 2 | 15 | 4.53             | 1.36       | - 0.53 |

จากตาราง 4 ปรากฏว่า พฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลอง  
2 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างของกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่ม  
ทดลองที่ 2 มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน  
ข้อ 3 ที่ตั้งไว้ (ดังแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ในตารางที่ 8 ในภาคผนวก )

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้  
กรณีตัวอย่าง

2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนก่อนและหลังได้รับการใช้

การควบคุมตนเอง

3. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณี  
ตัวอย่างและนักเรียนที่ได้รับการใช้การควบคุมตนเอง

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง

2. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้การควบคุมตนเอง

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง และนักเรียนที่ได้รับการควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมการอนุรักษ์

สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา  
กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ จำนวน 104 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย  
เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2545 ที่มีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนต่ำ  
จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากประชากร และสุ่มอย่างง่ายอีกครั้งหนึ่งเป็น  
กลุ่มทดลอง 2 กลุ่มๆละ 15 คน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ วิธีพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ซึ่งแบ่งออกเป็น  
ได้แก่

3.1.1 การใช้กรณีตัวอย่าง

3.1.2 การใช้การควบคุมตนเอง

3.2 ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

### เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แบบสอบถามพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน
2. โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง
3. โปรแกรมการควบคุมตนเอง

### การดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการทดลองแบบ Randomized Two Group Pretest-Posttest Design

#### โดยการทดลอง ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มทำแบบทดสอบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แล้วเก็บไว้เป็นคะแนนก่อนทดลอง (Pretest )

ระยะที่ 2 ระยะทดลองผู้วิจัยดำเนินการด้วยตนเอง ดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 ผู้วิจัยทำการทดลองกับกลุ่มทดลองที่ 1 โดยใช้โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง โดยใช้เวลาทดลอง 12 ครั้ง ระยะเวลา 50 นาที ในวันจันทร์ และวันพุธ เวลาที่ใช้ในการฝึกแบ่งเป็น 12.10-13.00 น. โดยทดลองตั้งแต่วันจันทร์ที่ 8 กรกฎาคม 2545 ถึงวันจันทร์ที่ 19 สิงหาคม 2545

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 ผู้วิจัยทำการทดลองกับกลุ่มทดลองที่ 2 โดยใช้โปรแกรมการควบคุมตนเอง เป็นเวลา 12 ครั้ง ระยะเวลา 50 นาที ในวันอังคาร และวันพฤหัสบดี เวลาที่ใช้ในการฝึกแบ่งเป็น 12.10-13.00 น. โดยทดลองตั้งแต่วันอังคารที่ 9 กรกฎาคม 2545 ถึงวันอังคารที่ 20 สิงหาคม 2545

ระยะที่ 3 ระยะหลังการทดลองผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่ม ทำแบบทดสอบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน โดยใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ให้นักเรียนทำก่อนการทดลองแล้วเก็บคะแนนไว้เป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

### การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้คะแนนจากแบบทดสอบแล้วนำมาวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. เปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้กรณีตัวอย่าง โดยทดสอบสมมติฐานข้อ 1 ใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)
2. เปรียบเทียบพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้การควบคุมตนเอง โดยทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Sample)
3. เปรียบเทียบผลต่างของพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง และนักเรียนที่ใช้การควบคุมตนเอง โดยการทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)

### สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ
  - 1.1 หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้เทคนิค 25 % กลุ่มสูง - กลุ่มต่ำ แล้วทดสอบด้วย t-test
  - 1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ( $\alpha$  - Coefficient) ของครอนบาค Cronbach

## 2. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

### 2.1. สถิติพื้นฐาน คือ

2.1.1. ค่าเฉลี่ย (Mean)

2.1.2. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

### 2.2. สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

2.2.1. ทดสอบสมมติฐานข้อ 1-2 ใช้ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (Dependent Samples)

2.2.2. ทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ใช้ t-test แบบเป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples)

## สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลได้ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง  
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้การควบคุมตนเอง  
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง และ นักเรียนที่ได้รับการใช้การควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมการ  
อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

## อภิปรายผล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการศึกษาการเปรียบเทียบผลการใช้กรณีตัวอย่าง กับการใช้การควบคุมตนเอง  
ที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย  
กรุงเทพฯ นคร ปีการศึกษา 2545 อภิปรายผลของการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้น หลังจากได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง  
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้แสดงว่า การใช้กรณีตัวอย่าง สามารถใช้  
พัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนได้ ทั้งนี้เพราะว่าการใช้กรณีตัวอย่างเป็นวิธีการที่ทำให้นักเรียน  
ได้มีจิตสำนึกที่ดีขึ้นจากการใช้กรณีตัวอย่างจากการผูกเรื่องราวในสถานการณ์ต่างๆ โดยสอดคล้องกับ พรพรรณ  
ฉันทนภกร (2538 : 66) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติฐานกับใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อทัศนคติต่อ  
การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมี  
ทัศนคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของ อัจจิมา  
นวลลา (2535 : 63) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของกิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียน  
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสือ้อย กรุงเทพฯ นคร ในปีการศึกษา 2535 กลุ่มตัวอย่าง  
จำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มๆละ 10 คน ผลปรากฏว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่าง  
มีความรับผิดชอบต่อโรงเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ พชรินทร์ ธารีรัฐกร (2535 : 82)  
ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชา  
สังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง นักเรียนที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยการสอนแบบเทคนิค  
ศึกษากรณีตัวอย่าง มีความสามารถในการแก้ปัญหาหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทาง  
สถิติที่ระดับ .01 และ ทิศนา ขัมมณี และคนอื่นๆ (2522 : 201) กล่าวว่า วิธีการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างนี้จะ  
ช่วยให้ผู้เรียนรู้จักคิดและพิจารณาข้อมูลที่ตนได้รับ และการอภิปรายถึงเรื่องราวและเหตุการณ์ต่างๆ นั้นจะช่วยให้ผู้

ไม่ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน ซึ่งการนำเอากรณีตัวอย่างที่คล้ายชีวิตจริงมาใช้จะช่วยให้การเรียนรู้มีลักษณะ  
เคียงกับความเป็นจริงและทำให้เรียนรู้ได้มากยิ่งขึ้น

จากการทดลองผู้วิจัยได้สังเกตว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วม  
กิจกรรมและแสดงความคิดเห็น หลังจากผู้วิจัยได้อธิบายถึงกิจกรรมให้นักเรียนเข้าใจ และมีการแลกเปลี่ยนความคิด  
ซึ่งกันในกลุ่ม ช่วยกันวิเคราะห์ให้เหตุผลต่าง ๆ แตกต่างกันไปตามประสบการณ์ของนักเรียนเพื่อหาข้อสรุปและการ  
สนใจเลือกแนวทางแก้ปัญหาของประเด็นปัญหาจากกรณีตัวอย่างได้อย่างชัดเจน และนำมาอภิปรายสรุปข้อคิด  
ระกรณีตัวอย่างเป็นเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงมาดัดแปลงและใช้เป็นตัวอย่างให้นักเรียนได้ศึกษาวิเคราะห์  
ถกเถียง ประเมินสถานการณ์ต่าง ๆ หาข้อสรุปในการแก้ปัญหาภายใต้สถานการณ์จากเรื่องราวที่เป็นจริง แสดงว่า  
ใช้กรณีตัวอย่างสามารถพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนได้

2. นักเรียนมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนดีขึ้นหลังจากได้รับการใช้การควบคุมตนเอง  
ใช้สำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้จะเป็นเพราะว่าการควบคุมตนเอง  
นวิธีการปรับพฤติกรรมด้วยตนเองอย่างเป็นระบบที่ใช้วิธีให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของพฤติกรรม  
บนการเสริมแรง นักเรียนได้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมตนเอง พร้อมทั้งได้รับการ  
ชมแรงที่ได้กำหนดไว้ ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจเกิดแรงจูงใจที่จะพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ  
โรงเรียน ดังคำกล่าวของเลฟคอร์ต (Lefcourt. 1966 : 206 – 220 ) ได้เสนอทัศนะว่าการที่บุคคลได้มีโอกาสเลือก  
สนใจแวดล้อมเพื่อสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยตนเองนั้น ทำให้บุคคลมีแรงจูงใจในการแสดงพฤติกรรมมากขึ้น  
นอกจากแต่ละบุคคลมีฐานะเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดของตนอยู่แล้ว ฉะนั้นการที่บุคคลสามารถควบคุมตนเองได้  
เป็นการเสริมแรงตนเองให้เกิดความภูมิใจและสอดคล้องกับ จอห์นสันและไวท์ ( Johnson and White. 1971 : 488  
497 ) ที่ศึกษาพบว่า การกำหนดเงื่อนไขให้บุคคลได้ประเมินตนเองและมีโอกาสเลือกควบคุมตนเองได้นั้นมีคุณสมบัติ  
มีอันเป็นตัวเสริมแรงแฝงอยู่ ซึ่งหมายความว่า มนุษย์มีความพอใจที่ได้ควบคุมพฤติกรรมของตนเองยิ่งกว่าการถูก  
ควบคุม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โทมัส และคอลเลจ ( Thomas and College. 1976 : 211 ) ได้ศึกษาผล  
ของการประเมินตนเองต่อพฤติกรรมการทำงานของนักเรียนในชั้นที่มีการควบคุมตนเอง นักเรียนมีพฤติกรรมการ  
งานเพิ่มขึ้น โดยไม่ต้องมีการเสริมแรงจากภายนอกเลย และการทำงานยังคงมีประสิทธิภาพในระยะติดตามผล  
ถัดมา และผลงานวิจัยของ โบรเดน ฮอลล์ และมิตส์ ( Broden, Hall and Mitts ) ได้ศึกษาผลการสังเกต  
ของที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ของเด็กหญิงลิซา ซึ่งเรียนอยู่ในระดับ 8 ซึ่งศึกษาพบว่า การให้  
เรียนสังเกตบันทึกและประเมินพฤติกรรมของตนเองสามารถลดพฤติกรรมก่อนเรียนได้ดีกว่าวิธีควบคุมจาก  
ภายนอกเล็กน้อย แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ( Broden, Hall and Mitts. 1971 : 191 - 199 ) นอกจากนี้ยังสอดคล้อง  
งานวิจัยของ ออร์นิก วิทยานิพนธ์ ( 2533 : 48 ) ที่ศึกษาพบว่า การควบคุมตนเองสามารถลดพฤติกรรมก่อน  
ของสมุคของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ลงได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพล ชัดเชื้อ ( 2535 : 44 )  
หลังการใช้การควบคุมตนเอง นักเรียนมีพฤติกรรมก้าวร้าวลดลงเช่นเดียวกัน ส่วนงานวิจัยของ ไชยิกา ลิ้มวัฒนาพันธ์  
( 2538 : 76 ) ที่ศึกษาผลของการควบคุมตนเอง ต่อการเพิ่มและการคงอยู่ของพฤติกรรมความรับผิดชอบในงานที่ได้  
มอบหมาย ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคนิค ชั้นปีที่ 1 พบว่า นักศึกษากลุ่มที่ใช้เทคนิคการควบคุมตนเองมีพฤติกรรม  
รับผิดชอบที่ได้รับมอบหมายสูงขึ้น

จากผลการวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่าการใช้การควบคุมตนเองสามารถนำมาพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุข  
สมบัติในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้เช่นเดียวกัน

3. จากการเปรียบเทียบผลของการใช้กรณีตัวอย่าง กับการใช้การควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์  
สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร  
พบว่าการทดลองนักเรียนที่ได้รับการใช้กรณีตัวอย่างกับการใช้การควบคุมตนเอง มีพฤติกรรมการอนุรักษ์  
สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงให้เห็นว่าการใช้กรณีตัวอย่างและการใช้  
การควบคุมตนเองสามารถพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนได้ไม่แตกต่างกัน เพราะ



3.1. นักเรียนมีความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีต่อการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ตระหนักถึงโทษและประโยชน์ของการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนที่มีผลต่อนักเรียนและผู้อื่น

3.2. นักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมการทดลองไม่แตกต่างกันเพราะสังเกตจากการเข้าร่วมการทดลองนักเรียนทั้งสองกลุ่มให้ความสนใจ กระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมการทดลองมากกว่าการสอนปกติ ซึ่งสอดคล้องกับ ศศวรรณ เทศศรีเมือง (2535:49-52) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จังหวัดอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการควบคุมตนเองมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนเพิ่มขึ้นมากกว่านักเรียนที่ได้รับการชี้แนะอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และโสภา มะเครือสี (2537:42-46) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น วิทยาลัยสารพัดช่างศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้นหลังจากใช้การควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่ม แต่พฤติกรรมตั้งใจเรียนของนักศึกษาทั้งสองกลุ่มเพิ่มขึ้นไม่แตกต่างกัน

จากผลการวิจัยจึงแสดงให้เห็นว่า การพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนสามารถพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนได้ดีขึ้นทั้ง 2 วิธี คือ การใช้กรณีตัวอย่าง และการควบคุมตนเองเท่าเทียมกัน

## ข้อเสนอแนะ

### 1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการใช้กรณีตัวอย่าง และการใช้การควบคุมตนเองนั้นต่างก็สามารถนำมาใช้พัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนได้ไม่แตกต่างกัน ครู อาจารย์จึงควรเลือกการใช้กรณีตัวอย่าง หรือการใช้การควบคุมตนเอง ในการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามความเหมาะสม กล่าวคือ ในกรณีที่มีตัวอย่างที่สามารถทำให้นักเรียนเข้าใจได้ชัดเจนก็สามารถใช้กรณีตัวอย่างกับนักเรียน หากนักเรียนมีวุฒิภาวะก็สามารถใช้วิธีการควบคุมตนเองได้

1.2 ควรมีการจัดอบรมและเผยแพร่วิธีปรับพฤติกรรมโดยการใช้กรณีตัวอย่าง และการควบคุมตนเองให้กับครู ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรมด้านการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ เพื่อให้สามารถนำไปปรับพฤติกรรมดังกล่าว หรือพฤติกรรมด้านอื่นๆของนักเรียน

### 2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง และการใช้การควบคุมตนเอง ไปใช้ในการปรับพฤติกรรมอื่นๆ เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ดังนี้ เช่น พฤติกรรมการตรงต่อเวลา พฤติกรรมการรับผิดชอบหน้าที่ พฤติกรรมทรมซื่อสัตย์ เป็นต้น

2.2 ควรนำเทคนิคอื่นไปพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียน เช่น เทคนิคแม่แบบ สถานการณ์จำลอง การเสริมแรงทางสังคม เป็นต้น

2.2 ควรนำการใช้กรณีตัวอย่างและการใช้การควบคุมตนเองไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างระดับอื่น ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน เช่น ระดับประถมศึกษาตอนปลาย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นต้น

## บรรณานุกรม

- กาญจนา** เกียรติประวัติ. (2534) *วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- กาญจนา** พูนสุข. (2542) *การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง การใช้สัญญาเงื่อนไขเป็นกลุ่มและรายบุคคลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 27 (บ้านชำเม็ง) อ.กันทรลักษณ์ จังหวัดศรีสะเกษ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- เกษม** จันทรแก้ว. (2530) *วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม*. กรุงเทพฯ : อักษรสยามการพิมพ์.
- เกษม** สนิทวงศ์ ณ อยุธยา. (2534) *การสอนและการฝึกอบรมทางการบริหารโดยวิธีการศึกษา*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- กัญจะนา** พุ่มมาลา. (2534) *การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเอง และการใช้แรงเสริมทางสังคมที่มีต่อความกลัวในการพูดหน้าชั้นเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนปราจีนกัลยาณี จังหวัดปราจีนบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กมลศย** อนันต์. (2538) *การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการเสริมแรงพฤติกรรมที่ขัดกันเพื่อลดพฤติกรรมก้าวร้าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมงฟอร์ตวิทยาลัย จ.เชียงใหม่*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กรภา** เจริญผล. (2543) *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเจตคติและการตัดสินใจต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมสิ่งแวดล้อมแบบบูรณาการตามทฤษฎีสมรรถนะ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กรวรรณ** เพ็ญสุข. (2533) *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมนุษยสัมพันธ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา ด้วยวิธีสอนแบบการเรียนรู้เป็นทีมที่จัดกิจกรรมด้วยการใช้กรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- กันทนา** ภาคบงกช. (2528,กันยายน) "สภาพแวดล้อมสร้างสรรค์," นิตยสารรักลูก. 10 :116
- ณิกานต์** สิริพิเชียร. (2543) *การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติ เทคนิคแม่แบบ และกรณีตัวอย่างเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการสื่อสารของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเซนต์คาเบรียล กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิชัยนาท** จิตต์บรรเทา. (2539) *การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความมีน้ำใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดบ่อ(หนันทวิทยา) อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิชัยงค์** พรหมวงศ์. (2538) *ชุดการสอนระดับประถมศึกษา*. จ.นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ผู้คิด** สิงห์อุตร. (2532) การเปรียบเทียบทางเรียน และพฤติกรรมการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยใช้เทคนิคการสอนแบบศึกษากรณีตัวอย่างกับการสอนตามคู่มือการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ศึกษา** เขมมณี และคนอื่นๆ. (2532) กลุ่มสัมพันธ์ทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติ เล่มที่ 1 กรุงเทพฯ : บุรพาติลปการพิมพ์
- ผู้พบ** ทิพย์สุวรรณ. (2543) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษาโดยใช้การสอนแบบวิธีการทางวิทยาศาสตร์ด้วยการใช้เทคนิคการพัฒนาแบบยั่งยืนกับการสอนแบบอริยสัจ. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ผู้ศึกษา** สัจฉา. (2541) ผลของการใช้กรณีตัวอย่างควบคู่กับการเสริมแรงทางสังคมที่มีต่อการดูแลตนเองของสตรีมีครรภ์แรก ในระยะก่อนคลอด โรงพยาบาลตำรวจ กรุงเทพฯ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- นริศ** คล้ายเพชร. (2537) ผลของกิจกรรมค่ายวิทยาศาสตร์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- ประไพ** ปลายเนตร. (2543) การพัฒนาการรู้จักเข้าใจสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านหลังเขา จังหวัดสระบุรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- ประเวศ** วะสี. (2536) มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์สิงห์คำการพิมพ์.
- ผ่องพรรณ** เกิดพิทักษ์. (2530) การปรับปรุงพฤติกรรมเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : โครงการส่งเสริมการแต่งตำรา ทบวงมหาวิทยาลัย.
- พรพรรณ** กลิ่นเกษร. (2538) การเปรียบเทียบผลของการใช้บทบาทสมมติกับการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อทัศนคติต่อการอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดหนองหลวง อ.หนองหญ้าไซ จ.สุพรรณบุรี. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- นิวัติ** เรืองพานิช. (2537) การอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม : คู่มือการสอนและการฝึกอบรม. กรุงเทพฯ : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุษย์** สิงห์ไทรราช. (2536) ความสัมพันธ์ระหว่างมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานการศึกษา จ.เชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร
- จิรัชินทร์** ชาร์รัฐการ. (2535) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนวิชาสังคมศึกษา โดยการสอนแบบเทคนิคศึกษากรณีตัวอย่าง. ปรินุณานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- ภาพ** ทวีลาภ. (2539) การเปรียบเทียบผลการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกและการควบคุมตนเองที่มีต่อพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านความระแวดระวังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยยายจิ๋ว อำเภอเทพสถิต จังหวัดชัยภูมิ. ปรินทิพย์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- บทวิทยานิพนธ์** เอี่ยมสุภาภิต. (2524) การปรับพฤติกรรม. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จิตระดับ. (2530) การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บทวิทยานิพนธ์** ต้นปี. (2538) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตและเจตคติต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการสอนแบบมโนธรรมสำนึกกับวิธีสอนปกติ. ปรินทิพย์. กศ.ม. (การประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิทยานิพนธ์** ศิริพัฒน์. (2535, สิงหาคม-กันยายน) "สิ่งแวดล้อมในโรงเรียน," แนว. 26 (142) : 63-66
- วิทยานิพนธ์** เกตุทัต. (2534) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับอารยธรรมของมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วิทยานิพนธ์** รัตตัญญู. (2533) การเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนและสภาพแวดล้อมของโรงเรียนตามการรับรู้ของนักเรียนที่มีพฤติกรรมก้าวร้าวและไม่ก้าวร้าวในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพฯ. ปรินทิพย์. กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิทยานิพนธ์** ศรีสุวรรณวัฒนา. (2538) การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้กรณีตัวอย่างที่มีต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีสุนทร จ.สุรินทร์. ปรินทิพย์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิทยานิพนธ์** มะเดื่อสี. (2537) การเปรียบเทียบผลของการควบคุมตนเองและการวางแผนเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนของนักศึกษาวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้น วิทยาลัยสารพัดช่างจังหวัดศรีสะเกษ. ปรินทิพย์. กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิทยานิพนธ์** สมณ. (2542) การเปรียบเทียบผลของการเสริมแรงแบบ DRH กับการควบคุมตนเองที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนประชานิเวศน์ กรุงเทพฯ. ปรินทิพย์. กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิทยานิพนธ์** ศิลาน้อย. (2530) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในวิชาสังคมศึกษาจากการสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน. ปรินทิพย์. กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- วิทยานิพนธ์** สายยศ และอังคณา สายยศ. (2524) หลักการวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทวีการพิมพ์.
- วิทยานิพนธ์** ทานแก้ว. (2541) การศึกษาพฤติกรรมก้าวร้าวของเด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมที่เรียนร่วมกับเด็กปกติระดับก่อนประถมศึกษาจากการใช้วิธีการปรับพฤติกรรมแบบควบคุมตนเอง. ปรินทิพย์. กศ.ม. (การศึกษาพิเศษ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

- ศทววรรณ** เทศศรีเมือง. (2535) *ผลของการควบคุมตนเองและการชี้แนะที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรในการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสตรีราชินูทิศ จ.อุดรธานี*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- เสาวนค์** วิทยานิพนธ์. (2533) *ผลของการควบคุมตนเองและการวางเงื่อนไขเป็นกลุ่มที่มีต่อพฤติกรรมก่อนนอนในห้องสมุดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดใหม่ช่องลม กรุงเทพฯ*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สุริยา** รักรัษฎ์. (2526) *สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเอกชนในเครือคาทอลิกและสภาคริสตจักรแห่งประเทศไทยในเขตกรุงเทพฯ* ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อัจจิมา** จินวาลา. (2538) *การเปรียบเทียบผลของการใช้กิจกรรมกลุ่มและกรณีตัวอย่างที่มีต่อความรับผิดชอบต่อโรงเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนคลองเสือน้อย กรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อัครณา** สิงห์แก้วสืบ. (2538) *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในวิชาสังคมศึกษาจากการสอนโดยวิธีศึกษาสำรวจสิ่งแวดล้อมท้องถิ่นกับการสอนตามคู่มือครู*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- อัญชลี** แจ่มเจริญ,จินตนา สุขมากและสุกัญญา ชารีวรรณ (2526) ศึกษา 131 :หลักการสอน และการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ.กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เฉลิมชัย.
- อนทรา** มั่นธรรม. (2537) *ผลของการควบคุมตนเองควบคู่กับการใช้หลักฟรีแมคและการควบคุมตนเองควบคู่กับการชี้แนะที่มีต่อวินัยในห้องเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบางปะหัน อ.บางปะหัน จ.พระนครศรีอยุธยา*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- Blaack,John Michelle.** (1983,July). "The Effects of Simulated Role-Playing Student Knowledge,Attitude and Performance in an Undergraduate,Reading Methods course," *Dissertation Abstracts International*. 44(1) : 125 A.
- Bingham,Thomas A.** (1978). " Self-control : part II," *In Handbook of Applied Behavior Analysis : Social Insturctional Process*. New York : Edited by Charles Catania and Thomas Bingham Irvigton.
- Comier,William H.and Comier,SherilynI.**(1979) *Interviewing Strategies for Helpers : A Gulde for Assessment,Treatment and Evaluation*.California : Brooks/Cole.
- Drabman,Tonall S.,Robert Spitalmik and Danial K.O'Leary.**(1973) "Teaching Self-Control to Disruptive Children," *Journal of Abnormal Psychology*. Vol.82 (1), Aug 1973 :pp.10-16
- Geller,Danial M.** (1978,March). "Involvement in Role-playing Simulations A Demon Station with Studies on obedience," *Journal of Personality and Social Psychology*. Vol.36:219-235.
- Gynn,E.L. and Thomas,J.D.** (1970). "Effect of Cueing on Self-Control of Classroom Behavior," *Journal Of Applied Analysis*. (51) 7 : 123-132

- Midlarsky, B. Bryn H. James & P. B. Brickman. (1974, April). "Aversive Approval Interactive Effects of Modeling and Reinforcement on Trusting Behavior," *Child Development*, P.44
- Shoudt, John Thomas. (1976, November) "The Effect of varying Levels of Role-Taking Skill on the Efficacy of Role Playing Training with Kindergarten Children," *Dissertation Abstracts International*. P.37
- Thoresen, Carl E. and Michael J. Mahoney. (1974). *Behavioral Self-Control*. New York : Holt, Rinehart and Winston.

5 แสดงค่าอำนาจจำแนก t

| ข้อที่ | ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ t | ข้อที่ | ค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ t |
|--------|---------------------------|--------|---------------------------|
|        | 2.64                      | 14     | 1.57                      |
|        | 2.37                      | 15     | 2.08                      |
|        | 2.17                      | 16     | 2.89                      |
|        | 1.89                      | 17     | 3.39                      |
|        | 2.23                      | 18     | 2.64                      |
|        | 2.27                      | 19     | 2.35                      |
|        | 1.58                      | 20     | 1.91                      |
|        | 1.97                      | 21     | 2.29                      |
|        | 1.42                      | 22     | 2.21                      |
| 0      | 2.99                      | 23     | 2.40                      |
| 1      | 2.48                      | 24     | 2.49                      |
| 2      | 1.79                      | 25     | 2.36                      |
| 3      | 3.17                      |        |                           |

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .8402

แสดงการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของกลุ่มทดลองที่ 1  
และหลังการใช้กรณีตัวอย่าง

| ก่อนทดลอง (X)                                                      | $X^2$              | หลังทดลอง (X)                                                     | $X^2$              | D                                                             | $D^2$            |
|--------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------|---------------------------------------------------------------|------------------|
| 36                                                                 | 1296               | 41                                                                | 1681               | 5                                                             | 25               |
| 51                                                                 | 2601               | 55                                                                | 3025               | 4                                                             | 16               |
| 37                                                                 | 1369               | 41                                                                | 1681               | 4                                                             | 16               |
| 49                                                                 | 2401               | 52                                                                | 2704               | 3                                                             | 9                |
| 37                                                                 | 1369               | 43                                                                | 1849               | 6                                                             | 36               |
| 53                                                                 | 2809               | 57                                                                | 3249               | 4                                                             | 16               |
| 37                                                                 | 1369               | 41                                                                | 1681               | 4                                                             | 16               |
| 53                                                                 | 2809               | 56                                                                | 3136               | 3                                                             | 9                |
| 36                                                                 | 1296               | 41                                                                | 1681               | 5                                                             | 25               |
| 37                                                                 | 1369               | 43                                                                | 1849               | 6                                                             | 36               |
| 47                                                                 | 2209               | 51                                                                | 2601               | 4                                                             | 16               |
| 53                                                                 | 2809               | 56                                                                | 3136               | 3                                                             | 9                |
| 39                                                                 | 1521               | 43                                                                | 1849               | 4                                                             | 16               |
| 41                                                                 | 1681               | 46                                                                | 2116               | 5                                                             | 25               |
| 37                                                                 | 1369               | 42                                                                | 1764               | 5                                                             | 25               |
| $\Sigma X$ 643<br>$\bar{X}$ 42.87<br>$\Sigma X^2$ 413449<br>S 7.14 | $\Sigma X^2$ 28277 | $\Sigma X$ 708<br>$\bar{X}$ 47.2<br>$\Sigma X^2$ 501264<br>S 6.46 | $\Sigma X^2$ 34002 | $\Sigma D$ 65<br>$\bar{X}$ 4.3<br>$\Sigma D^2$ 4225<br>S 0.97 | $\Sigma D^2$ 295 |



7 แสดงการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน ของกลุ่มทดลองที่ 2  
ก่อนและหลังการใช้การควบคุมตนเอง

| ที่ | ก่อนทดลอง (X)                                                        | $X^2$              | หลังทดลอง (X)                                                     | $X^2$              | D                                                              | $D^2$            |
|-----|----------------------------------------------------------------------|--------------------|-------------------------------------------------------------------|--------------------|----------------------------------------------------------------|------------------|
| 1   | 39                                                                   | 1521               | 43                                                                | 1849               | 4                                                              | 16               |
| 2   | 45                                                                   | 2025               | 49                                                                | 2401               | 4                                                              | 16               |
| 3   | 37                                                                   | 1369               | 41                                                                | 1681               | 4                                                              | 16               |
| 4   | 46                                                                   | 2116               | 49                                                                | 2401               | 3                                                              | 9                |
| 5   | 41                                                                   | 1681               | 45                                                                | 2025               | 4                                                              | 16               |
| 6   | 53                                                                   | 2809               | 56                                                                | 3136               | 3                                                              | 9                |
| 7   | 49                                                                   | 2401               | 51                                                                | 2601               | 2                                                              | 4                |
| 8   | 47                                                                   | 2209               | 53                                                                | 2809               | 6                                                              | 36               |
| 9   | 43                                                                   | 1849               | 47                                                                | 2209               | 4                                                              | 16               |
| 10  | 45                                                                   | 2025               | 51                                                                | 2601               | 6                                                              | 36               |
| 11  | 49                                                                   | 2401               | 55                                                                | 3025               | 6                                                              | 36               |
| 12  | 51                                                                   | 2601               | 57                                                                | 3249               | 6                                                              | 36               |
| 13  | 43                                                                   | 1849               | 47                                                                | 2209               | 4                                                              | 16               |
| 14  | 49                                                                   | 2401               | 55                                                                | 3025               | 6                                                              | 36               |
| 15  | 51                                                                   | 2601               | 57                                                                | 3249               | 6                                                              | 36               |
| Σ15 | $\Sigma X$ 688<br>$\bar{X}$ 45.87<br>$\Sigma X^2$ 473344<br>S 446.03 | $\Sigma X^2$ 31858 | $\Sigma X$ 756<br>$\bar{X}$ 50.4<br>$\Sigma X^2$ 571536<br>S 5.12 | $\Sigma X^2$ 38470 | $\Sigma D$ 68<br>$\bar{X}$ 4.53<br>$\Sigma D^2$ 4624<br>S 1.36 | $\Sigma D^2$ 334 |

8 แสดงการวิเคราะห์ผลต่างของคะแนนพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขในโรงเรียน  
กลุ่มทดลองที่ 2 หลังได้รับการใช้กรณีตัวอย่างและการใช้การควบคุมตนเอง

| คนที่ | ผลต่าง D ของกลุ่ม 1                                                                    | ผลต่าง $D^2$ ของกลุ่ม 1 | ผลต่าง D ของกลุ่ม 2                                                                     | ผลต่าง $D^2$ ของกลุ่ม 2 |
|-------|----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| 1     | 5                                                                                      | 25                      | 4                                                                                       | 16                      |
| 2     | 4                                                                                      | 16                      | 4                                                                                       | 16                      |
| 3     | 4                                                                                      | 16                      | 4                                                                                       | 16                      |
| 4     | 3                                                                                      | 9                       | 3                                                                                       | 9                       |
| 5     | 6                                                                                      | 36                      | 4                                                                                       | 16                      |
| 6     | 4                                                                                      | 16                      | 3                                                                                       | 9                       |
| 7     | 4                                                                                      | 16                      | 2                                                                                       | 4                       |
| 8     | 3                                                                                      | 9                       | 6                                                                                       | 36                      |
| 9     | 5                                                                                      | 25                      | 4                                                                                       | 16                      |
| 10    | 6                                                                                      | 36                      | 6                                                                                       | 36                      |
| 11    | 4                                                                                      | 16                      | 6                                                                                       | 36                      |
| 12    | 3                                                                                      | 9                       | 6                                                                                       | 36                      |
| 13    | 4                                                                                      | 16                      | 4                                                                                       | 16                      |
| 14    | 5                                                                                      | 25                      | 6                                                                                       | 36                      |
| 15    | 5                                                                                      | 25                      | 6                                                                                       | 36                      |
| n=15  | $\sum D$ 65<br>$\bar{X}_D$ 4.3<br>$\sum D^2$ 4225<br>S.D 0.97<br>S.D <sup>2</sup> 0.95 | $\sum D^2$ 295          | $\sum D$ 68<br>$\bar{X}_D$ 4.53<br>$\sum D^2$ 4624<br>S.D 1.36<br>S.D <sup>2</sup> 1.84 | $\sum D^2$ 334          |

ภาคผนวก

ภาคผนวก

ก.

## แบบสอบถามการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

### คำชี้แจง

ขอให้นักเรียนอ่านสถานการณ์ที่กำหนดให้ แล้วตอบคำถามให้ตรงตามความรู้สึกของนักเรียนให้มากที่สุด  
คำตอบของนักเรียนไม่มีถูกหรือผิดและจะไม่มีผลกระทบต่อการศึกษาของนักเรียน

### เกณฑ์การเลือกคำตอบ

คำตอบแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือกเพียงคำตอบเดียวจาก ข้อ ก ข หรือ ค โดยกาเครื่องหมาย (x) ลงบนกระดาษที่แจกให้

### ตัวอย่าง

- (0) ในวิชาภาษาไทย ขณะที่คุณครูสุจินต์กำลังสอนอยู่ กาญจนาก็เห็นสุชาดากำลังใช้ยาลบคำผิดขีดเขียนโต๊ะเรียนโดยที่ไม่มีใครสังเกตเห็นพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากกาญจนา ถ้านักเรียนเป็นกาญจนาจะทำอย่างไร
- ก. ช่างเขาเถอะ...ไม่ใช่เรื่องของเรา
  - ข. ถ้ามีโอกาสภายหลังค่อยเตือนว่าอย่าทำเช่นนั้น
  - ค. รีบเข้าไปห้ามไม่ให้สุชาดาขีดเขียนโต๊ะเรียน
- (00) วันหนึ่งอาหารกลางวันของโรงเรียน คือ ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า ซึ่งมีผักคะน้าอยู่ในราดหน้า แต่จอยไม่ชอบรับประทานผักคะน้า จอยจึงแอบเขี่ยผักคะน้าลงใต้โต๊ะอาหารโดยที่คุณครูไม่ทันเห็น แต่โสภาซึ่งนั่งอยู่ข้างๆ ได้เห็นจอยทำเช่นนั้น ถ้านักเรียนเป็นโสภาจะทำอย่างไร
- ก. เข้าไปเตือนจอยให้เก็บเศษอาหารไปทิ้งที่ถังขยะ
  - ข. ถ้าไม่มีใครเห็นก็ปล่อยให้ไปเถอะ
  - ค. รอโอกาสหน้าค่อยเตือนก็ได้

ในข้อ (0) ถ้านักเรียนเลือกคำตอบ ข้อ ค คือ รีบเข้าไปห้ามไม่ให้สุชาดาขีดเขียนโต๊ะเรียน ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย (x) ลงในกระดาษคำตอบ

| ข้อ | ก. | ข. | ค. |
|-----|----|----|----|
| (0) |    |    | X  |

### เกณฑ์การให้คะแนน

- ถ้ามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนมาก จะได้ 3 คะแนน  
ถ้ามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนบ้าง จะได้ 2 คะแนน  
ถ้ามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนน้อย จะได้ 1 คะแนน

วิชาภาษาไทย ขณะที่คุณครูสุจินต์กำลังสอนอยู่ กาญจนาก็เห็นสุซาดากำลังใช้ยาลบคำผิดขีดเขียนไต่เรียนโดยที่มีใครสังเกตเห็นพฤติกรรมดังกล่าว นอกจากกาญจนา ถ้านักเรียนเป็นกาญจนาจะทำอย่างไร

- ก. ช่างเขาเถอะ...ไม่ใช่เรื่องของเรา
- ข. ถ้ามีโอกาสภายหลังค่อยเตือนว่าอย่าทำเช่นนั้น
- ค. รีบเข้าไปห้ามไม่ให้สุซาดาขีดเขียนไต่เรียน

หนึ่งอาหารกลางวันของโรงเรียน คือ ก๋วยเตี๋ยวราดหน้า ซึ่งมีผักคะน้าอยู่ในราดหน้า แต่จอยไม่ชอบรับประทานคะน้า จอยจึงแอบเขียนผักคะน้าลงไต่อาหารโดยที่คุณครูไม่ทันเห็น แด่โสภะซึ่งนั่งอยู่ข้างๆได้เห็นจอยทำเช่นนั้น นักเรียนเป็นโสภะจะทำอย่างไร

- ก. เข้าไปเตือนจอยให้เก็บเศษอาหารไปทิ้งที่ถังขยะ
- ข. ถ้าไม่มีใครเห็นก็ปล่อยให้ไปเถอะ
- ค. รอโอกาสหน้าค่อยเตือนก็ได้

ปิ่นคนชอบวาดการ์ตูนเล่น และไอมักจะใช้ดินสอปากกาวาดการ์ตูนลงบนพื้นไต่เรียนของเพื่อนๆถ้าไอ้อวดการ์ตูนบนพื้นไต่เรียนจะทำอย่างไร

- ก. ดีเหมือนกันเพราะชอบการ์ตูนอยู่แล้ว
- ข. บอกให้ไปวาดบนไต่คนอื่นแทน
- ค. ดักเตือนไม่ให้วาดการ์ตูนบนไต่อีกแล้วหาทางลบออกให้หมด

ช่วงพักกลางวันวันหนึ่ง ขณะที่นักเรียนทุกคนกำลังรับประทานอาหารอยู่ หน้อยสังเกตเห็นนิดแอบเอาเศษอาหารลงไต่ไต่ไม่ให้คุณครูเห็น ถ้านักเรียนเป็นหน้อย นักเรียนคิดว่า...

- ก. นิดไม่ควรทิ้งเศษอาหารลงไต่ไต่เลย
- ข. ช่างเถอะ...ใครก็แอบทิ้งทั้งนั้นแหละ
- ค. ควรดักเตือนนิดไม่ให้ทิ้งเศษอาหารลงไต่ไต่

าญกับกบชอบไปเล่นชิงช้าในสนามหน้าตึกเรียนและขณะเดียวกัน ถ้าไม่มีใครสังเกตก็จะเอาปากกาเคมีไปขีดเขียนพื้นชิงช้า วาดการ์ตูนเล่นอย่างสนุกสนาน ถ้านักเรียนเห็นการกระทำดังกล่าว นักเรียนจะ...

- ก. ร่วมด้วยช่วยกันเขียน
- ข. ห้ามไม่ให้เขียนเลอะเทอะพื้นชิงช้า
- ค. อยากเขียนก็เขียนไปหมึกหมดก็อดเขียน

งกับแบ่งมีเวรทำความสะอาดห้องเรียน โดยปุ้มจะเป็นคนกวาดพื้น ส่วนแบ่งจะคอยดูแลทำความสะอาดกระดานคำ แต่แบ่งมักชอบขีดเขียนเล่นทุกครั้งที่คุณครูไม่อยู่ ถ้านักเรียนเป็นปุ้มจะทำอย่างไร

- ก. ดักเตือนแบ่งให้ทำความสะอาดให้เรียบร้อย
- ข. ช่วยแบ่งขีดเขียนเพื่อความสนุกสนาน
- ค. คูว่าเขียนอะไร น่าสนใจดีเหมือนกัน

นะที่แอมกำลังเดินไปห้องอาหาร แอมก็พบว่าอ้อมซึ่งเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อีกห้องหนึ่งทำน้ำดื่มหกที่พื้นห้องอาหารแล้วเดินจากไปโดยไม่สนใจที่จะนำผ้ามาเช็ดน้ำที่พื้น ถ้านักเรียนเป็นแอมจะทำอย่างไร

- ก. ไปหาไม้ถูพื้นมาถูให้เรียบร้อย
- ข. พยายามเดินเลี่ยงไม่ให้ลื่นหกล้ม
- ค. ทำเป็นเฉยแล้วรีบเดินผ่านไป

หนึ่งหลังเลิกเรียนครูให้นักเรียนช่วยทำความสะอาดชั้นวางหนังสือในห้องเรียนให้เรียบร้อย ซึ่งเย็นมากแล้วยังไม่เสร็จซักที ถ้านักเรียนอยู่ในสถานการณ์นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. รีบๆปิดฝุ่นซ่อนไว้หลังชั้นวางหนังสือให้เสร็จเร็วๆ
- ข. บอกครูว่าพຼຽນนี้ค่อยมาทำก็ได้
- ค. ชวนเพื่อนๆมาช่วยกันจัดชั้นวางให้เรียบร้อย

- ครูประจำชั้นให้นักเรียนช่วยกันเก็บเศษกระดาษบริเวณรอบๆอาคารเรียน แต่นักเรียนคิดว่าไม่ได้เป็นผู้ทิ้งเศษกระดาษเหล่านั้น นักเรียนจึงเกิดความรู้สึกขี้เกียจเก็บเศษกระดาษ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่เก็บหรอก...เพราะเราไม่ได้ทิ้งนี่นา...
  - ข. เก็บเศษกระดาษ 2-3 ชิ้นให้ครูเห็นแล้วไม่เก็บอีก
  - ค. ช่วยเก็บกระดาษจนเรียบร้อยเพราะคนอื่นก็ทำเหมือนกัน
10. เอ๋ชอบขออนุญาตคุณครูในช่วงพักเที่ยง เพื่อไปห้องน้ำ ทุกครั้งเอ๋ชอบล้างหน้าที่ก๊อกน้ำแล้วทำน้ำเปื้อกเสมอๆ พอคืนนักเรียนไปพบเห็นเข้า นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. มองเฉยๆไม่ใช่เรื่องของเรา
  - ข. ดักเตือนให้ระวังพื้นจะสกปรก
  - ค. แอบไปฟ้องครูดีกว่า
11. เวลาพักรับประทานอาหาร ทุกห้องเรียนจะต้องปิดไฟ ปิดแอร์ให้เรียบร้อย แต่พอคืนนักเรียนพบว่าบางห้องลืมปิดไฟปิดแอร์ นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ไม่ใช่ห้องของเราไม่ยุ่งดีกว่า
  - ข. เข้าไปจัดการปิดให้เรียบร้อย
  - ค. แจ้งครูที่อยู่บริเวณนั้นให้รับทราบ
12. ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมประจำภาคการศึกษา จึงได้เตรียมงานโดยได้มอบหมายให้นักเรียนเป็นหัวหน้าช่วยจัดเก็บอุปกรณ์ตลอดจนดูแลความสะอาดของสถานที่ นักเรียนจะทำอย่างไรเพื่อให้ทุกคนช่วยงานด้วย
- ก. ขอความร่วมมือจากเพื่อนโดยแบ่งงานกันทำ
  - ข. ถ้าเพื่อนมาหลายคนก็จะมาช่วยด้วย
  - ค. ถ้าเพื่อนไม่มาเราก็ไม่มาบ้าง
13. วันหนึ่งเพื่อนมาโรงเรียนแต่เช้าเห็นคุณครูกำลังจัดหนังสือและทำความสะอาดห้องสมุด และมีน้อยหน้ากับจะจ่าช่วยคุณครูอยู่ด้วย ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนนักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. ถ้าครูไม่เห็นก็รีบเดินผ่านไป
  - ข. เข้าไปถามแล้วช่วยคุณครูจัดหนังสือและทำความสะอาด
  - ค. ถ้าคุณครูขอให้ช่วยก็จะเข้าไปช่วยทันที
14. ในช่วงพักเรียนช่วงบ่าย หิมพ์และป้อมมักจะแอบเอาของเล่นมาเล่นเป็นขุ่ยๆแล้วแข่งกันว่าใครเป่าได้ไกลกว่ากัน ทั้งสองคนเล่นกันอย่างสนุกสนานโดยไม่สนใจว่าเศษของเล่นเหล่านั้นจะร่วงหล่นไปที่ไหนบ้าง นักเรียนคิดว่า
- ก. สนใจวิธีการเล่นของทั้งสองคนแล้วขอเล่นด้วยคน
  - ข. บอกคุณครูว่าเพื่อนทำพื้นห้องเรียนสกปรก
  - ค. มองเฉยๆให้คุณครูเห็นเองดีกว่า
15. ขณะที่เดินเข้าห้องเรียนนุ่มมองเห็นขยะตกเกลื่อนตามทางหลายชิ้น นุ่มอยากจะเก็บแต่ต้องรีบไปเรียนวิชาต่อไป เพราะคุณครูเข้าห้องเรียนไปแล้ว และนุ่มก็เห็นว่าทุกคนก็เดินผ่านไปเช่นกัน นักเรียนคิดว่านุ่มควรจะทำ...
- ก. ช่วยเก็บขยะไปทิ้งแล้วบอกเพื่อนคนอื่นให้ช่วยด้วย
  - ข. เดินผ่านไป เพราะคนอื่นยังไม่เก็บเลย
  - ค. เก็บขยะไปทิ้งแล้วไปขอรับบัตรความดี
16. โรงเรียนมีการจัดนิทรรศการทางวิชาการ มีการจัดบอร์ดสวยงาม ชิดชนกก็ชอบเดินชมบอร์ดต่างๆ เมื่อเห็นสิ่งที่น่าสนใจจะแอบดึงออกมา บังเอิญนักเรียนไปพบเห็นชิดชนกเข้า นักเรียนจะทำอย่างไร
- ก. บอกคุณครูให้จัดการชิดชนกทันที
  - ข. มองดูเฉยๆแล้วคอยดูว่าจะดึงอันไหนอีก
  - ค. รีบเข้าไปห้ามชิดชนกไม่ให้ทำแบบนั้นอีก

17. โรงเรียนจัดงานคริสต์มาสมีการจัดเลี้ยง และคุณครูให้นักเรียนทุกคน นำอาหารมารับประทานร่วมกันในห้องเรียน  
 กลุ่มก็สังเกตเห็นว่าเพื่อนๆสนุกสนาน จนทำอาหารตกที่พื้นเกลื่อน ถ้านักเรียนเป็นคุ่มนักเรียนคิดว่าจะทำอย่างไร  
 ก. รีบไปตามพนักงานมาทำความสะอาดพื้น  
 ข. ช่างเถอะ...เพียงวันเดียวเท่านั้น  
 ค. บอกเพื่อนๆให้ช่วยกันเก็บ
18. สัมเป็นนักเรียนที่นั้อยู่ท้ายห้องเรียน และชอบนั่งเก้าอี้ 2 ขาเสมอๆจนบางทีเก้าอี้ลั่นบ่อยๆ ซึ่งคุณครูก็เคย  
 ห้ามสัมแล้วแต่พอคุณครูไม่เห็นสัมก็มักจะทำแบบเดิมอีก ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนกับสัม นักเรียนจะทำอย่างไร  
 ก. ลองนั่งเก้าอี้ 2 ขาดูบ้างคงจะสนุกดี  
 ข. บอกให้สัมระวังเก้าอี้จะขาหัก  
 ค. เฉยๆ เพราะเป็นเก้าอี้ของเขา เป็นสิทธิของเขา
19. ขณะที่อำพรจะกลับบ้านก็เห็นวิภาเดินอยู่ข้างกำแพงรั้วโรงเรียนกำลังตั้งใจขีดกำแพงรั้วจนเป็นรอย แล้วใช้  
 ปากกาเคมีขีดเขียนเป็นรูปอักษรต่างๆ ถ้านักเรียนเป็นอำพรนักเรียนจะทำอย่างไร  
 ก. รีบเดินหนีไป ทำเป็นไม่เห็น  
 ข. เข้าไปห้ามไม่ให้ขีดเขียนเลอะเทอะ  
 ค. พรุ่งนี้เข้าค้อมมาแจ้งคุณครู
20. ขณะพักกลางวันต้องนั่งรับประทานอาหาร เมื่อเสร็จแล้วจึงมานั่งกับเพื่อนคุยกัน ขณะเดียวกันต้องคอยมอง  
 เห็นเล็กนั่งโยกเก้าอี้เสียงดัง ปรากฏว่าเก้าอี้กำลังจะหักลงมา ถ้านักเรียนเห็นเหตุการณ์จะทำอย่างไร  
 ก. บอกเล็กให้เลิกโยกเก้าอี้เพราะเสียงดังรำคาญ  
 ข. ไม่ยอมบอกว่าเก้าอี้หัก เพราะถ้าหักก็เจ็บตัวเองแหละ  
 ค. รีบบอกเล็กว่า...เก้าอี้กำลังจะหัก
21. ในชั่วโมงภาษาไทยครูบอกให้นักเรียนเก็บเศษกระดาษใส่โตะเรียนให้เรียบร้อย แต่นักเรียนบอกว่าไม่ใช่เศษกระดาษ  
 ของตนไม่รู้ว่าเป็นของใคร ถ้านักเรียนเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร  
 ก. เก็บไปทิ้งขยะตามที่ครูบอก  
 ข. ทิ้งไว้ให้เจ้าของมาเก็บ  
 ค. ตามล่า หาเจ้าของเศษกระดาษให้มาเก็บ
22. ปีกกับป๊อกชอบไปเดินเล่นที่สวนหย่อมเสมอๆ และปิ๊กเป็นคนที่ชอบแอบเด็ดดอกไม้ ใบบัวสวยๆมาทับในหนังสือ  
 ถ้านักเรียนเป็นป๊อกจะทำอย่างไร  
 ก. ช่วยปิ๊กเก็บเพราะเราเป็นเพื่อนกัน  
 ข. ห้ามปิ๊กเด็ดเพราะเป็นการทำลายต้นไม้  
 ค. บอกให้ปิ๊กเก็บเพียง 2-3 ใบก็พอแล้ว
23. มาลีและมาลัยไม่ชอบเรียนคณิตศาสตร์ จึงแอบไปอยู่ในห้องสุขาแล้วขีดเขียนระบายความรู้สึกเมื่อเรียน  
 เมื่อนักเรียนไปพบจะทำอย่างไร  
 ก. เข้าไปปลอบใจแล้วชวนกลับห้องเรียน  
 ข. ไปฟ้องครูคณิตศาสตร์ให้จัดการดีกว่า  
 ค. ไม่ใช่เรื่องของเรา
24. ช่วงพักกลางวันอ้อยกำลังนั่งอ่านหนังสือที่ห้องสมุด ขณะนั้นอรสาเห็นอ้อยก็เข้ามาชวนคุยและกันหนังสือ  
 ทำรายงาน แต่อรสาขี้เกียจลอกข้อความจึงบอกให้อ้อยแอบฉีกหน้าที่ต้องการ ถ้านักเรียนเป็นอ้อยจะทำอย่างไร  
 ก. เห็นด้วยเป็นความคิดที่ดีเหมือนกัน  
 ข. ห้ามไม่ให้อรสาทำแบบนั้น  
 ค. นั่งลอกข้อความที่ต้องการเพื่อจะได้ไม่ต้องฉีกหนังสือ



คุณได้บอกคุณครูคุณพินว่า คุณดาชอบแอบทิ้งขยะลงในชักโครกในห้องสุขาบ่อยๆ คุณพินจึงเรียกคุณดาตามาตักเตือน และได้บอกถึงผลเสียของการทิ้งขยะลงชักโครกให้คุณดาฟัง ถ้านักเรียนเป็นคุณดาจะทำอย่างไร

- ก. เชื่อครูและสัญญาว่าจะไม่ทำอีก
- ข. แอบทิ้งอีกคงไม่มีใครเห็นหรือ
- ค. ปฏิเสธว่าไม่เคยทำแบบนั้นเลย

รายละเอียดเกี่ยวกับการใช้แบบสอบถามการอนุรักษ์ธรรมชาติ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบสอบถามการอนุรักษ์ธรรมชาติ

| ข้อ | ก | ข | ค |
|-----|---|---|---|
| 1.  | 1 | 2 | 3 |
| 2.  | 3 | 1 | 2 |
| 3.  | 1 | 2 | 3 |
| 4.  | 2 | 1 | 3 |
| 5.  | 1 | 3 | 2 |
| 6.  | 3 | 1 | 2 |
| 7.  | 3 | 2 | 1 |
| 8.  | 1 | 2 | 3 |
| 9.  | 2 | 1 | 3 |
| 10. | 1 | 3 | 2 |
| 11. | 1 | 3 | 2 |
| 12. | 3 | 2 | 1 |
| 13. | 1 | 3 | 2 |
| 14. | 1 | 3 | 2 |
| 15. | 3 | 1 | 2 |
| 16. | 2 | 1 | 3 |
| 17. | 2 | 1 | 3 |
| 18. | 1 | 3 | 2 |
| 19. | 1 | 3 | 2 |
| 20. | 2 | 1 | 3 |
| 21. | 3 | 1 | 2 |
| 22. | 1 | 3 | 2 |
| 23. | 3 | 2 | 1 |
| 24. | 1 | 3 | 2 |
| 25. | 3 | 1 | 2 |

## แบบสำรวจการเสริมแรง

ชื่อ – สกุล .....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

คำชี้แจง จงเรียงลำดับสิ่งของที่นักเรียนต้องการมากที่สุดไปหาสิ่งที่นักเรียนต้องการน้อยที่สุด 5 ลำดับ  
โดยใส่หมายเลข 1,2,3,4 และ 5 ตามลำดับ

|                        |                      |
|------------------------|----------------------|
| .....สมุดลายการ์ตูน    | .....กิฟติดผม        |
| .....สมุดโน้ต          | .....ผ้าเช็ดหน้า     |
| .....ดินสอกด           | .....กล่องดินสอ      |
| .....ยางลบดินสอ        | .....หนังสืออ่านเล่น |
| .....ขนมขบเคี้ยว       | .....พวงกุญแจ        |
| .....สติ๊กเกอร์        | .....กระเป๋าसตางค์   |
| .....ไม้บรรทัด         |                      |
| .....อื่นๆ (ระบุ)..... |                      |

### รางวัลพิเศษ

.....หนังสือความรู้รอบตัว

.....ปากกาเคมี

.....ตุ๊กตา

.....อื่นๆ (ระบุ).....

หมายเหตุ แบบสำรวจการเสริมแรงนี้ใช้สำรวจทุกสัปดาห์



**แบบบันทึกพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน**  
**สำหรับนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2**

**คำชี้แจง** ขอให้นักเรียนบันทึกพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนตามความเป็นจริง โดยให้นักเรียนทำเครื่องหมาย / ลงในช่องของพฤติกรรมการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นในตาราง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 5 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ เป็นประจำ  
 4 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ บ่อย  
 3 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ บางครั้ง  
 2 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ น้อยครั้ง  
 1 หมายถึง แสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ นานๆครั้ง

ชื่อ - สกุล ..... วันที่ ..... เดือน ..... พ.ศ. ....  
 สถานที่ .....

| พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน             | ความถี่ของพฤติกรรมการณ์ที่เกิดขึ้น |   |   |   |   |
|------------------------------------------------------------|------------------------------------|---|---|---|---|
|                                                            | 5                                  | 4 | 3 | 2 | 1 |
| <b>1. พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในห้องเรียน</b>  |                                    |   |   |   |   |
| 1.1. พฤติกรรมการณ์รักษาความสะอาดพื้นห้องเรียน              |                                    |   |   |   |   |
| 1.2. พฤติกรรมการณ์รักษาความสะอาดชั้นวางหนังสือ             |                                    |   |   |   |   |
| 1.3. พฤติกรรมการณ์รักษาความสะอาดโต๊ะ, เก้าอี้              |                                    |   |   |   |   |
| 1.4. พฤติกรรมการณ์รักษาความสะอาดกระดานดำ                   |                                    |   |   |   |   |
| <b>2. พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัตินอกห้องเรียน</b> |                                    |   |   |   |   |
| 2.1. พฤติกรรมการณ์รักษาความสะอาดห้องอาหาร                  |                                    |   |   |   |   |
| 2.2. พฤติกรรมการณ์ดูแลรักษาห้องสมุด                        |                                    |   |   |   |   |
| 2.3. พฤติกรรมการณ์ดูแลรักษาความสะอาดสนามหญ้า, สวนหย่อม     |                                    |   |   |   |   |
| 2.4. พฤติกรรมการณ์ดูแลรักษาบริเวณกำแพง, รั้วโรงเรียน       |                                    |   |   |   |   |
| 2.5. พฤติกรรมการณ์ดูแลรักษาความสะอาดห้องสุขา               |                                    |   |   |   |   |
| 2.6. พฤติกรรมการณ์ดูแลรักษาอุปกรณ์การเรียนของโรงเรียน      |                                    |   |   |   |   |
| <b>รวมคะแนน</b>                                            |                                    |   |   |   |   |

ภาคผนวก

๗.

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง (ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 1)

| ครั้งที่ | หัวข้อ   | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | อุปกรณ์                                                                                               |
|----------|----------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1        | ปฐมนิเทศ | <p>1. เพื่อให้นักเรียนทุกคนรู้จักกันภายในกลุ่มมากขึ้น เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลองและผู้วิจัย</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมายและความสำคัญของการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการใช้กรณีตัวอย่าง และตารางกำหนดวันเวลา และสถานที่ใช้ในการเข้าร่วมกลุ่มการทดลอง</p> | <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อ เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้ระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลองและผู้วิจัย ดังนี้</p> <p>1. ผู้วิจัยแนะนำตัวเองและให้นักเรียนแนะนำตัวเอง</p> <p>2. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคยและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกัน โดยให้นักเรียนเล่นเกม "มิตรภาพ" มีขั้นตอนดังนี้</p> <p>2.1. ผู้วิจัยแจกกระดาษให้นักเรียนคนละแผ่นเพื่อเขียนชื่อ-นามสกุล (ชื่อเล่น) ของตัวเองบนหัวกระดาษแล้วให้นักเรียนทั้งหมดนั่งเป็นวงกลม</p> <p>2.2. ผู้วิจัยให้นักเรียนส่งกระดาษเวียนทางขวามือให้แต่ละคนเขียนข้อดีของเพื่อน เมื่อเขียนเสร็จให้ส่งเวียนให้คนต่อไป โดยทุกคนจะได้เขียนข้อดีของเพื่อนทั้งกลุ่ม</p> <p>2.3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อดีของการเล่นเกมมิตรภาพ</p> <p>3. เมื่อบรรยากาศภายในกลุ่มมีความเป็นกันเอง และทุกคนรู้จักกันมากขึ้น ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการใช้โปรแกรมกรณีตัวอย่าง ความสำคัญของการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน</p> <p>4. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สนทนา ซักถาม และผู้วิจัยชี้แจงตารางกำหนดวัน เวลา สถานที่ ที่ใช้ในการทดลอง</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <p>1. สังเกตพฤติกรรม ความสนใจของนักเรียนที่มีต่อการเล่นเกมมิตรภาพ</p> <p>2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียนจากการเข้าร่วมกลุ่ม</p> | <p>เกม</p> <p>"มิตรภาพ"</p> <p>แจก</p> <p>กระดาษและดินสอให้นักเรียนในกลุ่มคนละ 1 ชุด เพื่อเล่นเกม</p> |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                        | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                 | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | อุปกรณ์                                                      |
|----------|-----------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------|
| 2        | การรักษา<br>ความ<br>สะอาด:<br>ห้องเรียน       | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความ<br>สำคัญของการรักษาความสะอาด<br>สภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศน่า<br>เรียน                                                     | <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 2 ผู้วิจัย<br/>ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้<br/><u>ขั้นที่ 1</u> ขั้นนำ</p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ<br/>เรื่องความสะอาดของห้องเรียน</p> <p><u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง</p> <p>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง “สมบัติ<br/>ของใคร” ให้นักเรียนได้ศึกษาพร้อมทั้งใช้<br/>สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำถาม<br/>หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้นักเรียนแสดง<br/>ความคิดเห็น การวิเคราะห์ และเสนอ<br/>แนวทางการช่วยกันรักษาความสะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3</u> ขั้นสรุป</p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้<br/>เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง “สมบัติของใคร”<br/>แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจ<br/>ของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง “สมบัติของใคร”</li> <li>สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการ<br/>อภิปราย แสดงความคิดเห็นซักถาม<br/>และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณี<br/>ตัวอย่าง เรื่อง “สมบัติของใคร”</li> </ol> | เอกสารอ่าน<br>ประกอบ<br>เรื่อง<br>“สมบัติของ<br>ใคร”         |
| 3        | การรักษา<br>ความ<br>สะอาด: ชั้น<br>วางหนังสือ | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึง<br>ความสำคัญของการช่วยกันรักษา<br>ความสะอาดของชั้นวางหนังสือใน<br>ห้องเรียนให้ปราศจากฝุ่น และจัดวาง<br>เป็นระเบียบเรียบร้อย | <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 3 ผู้วิจัย<br/>ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้<br/><u>ขั้นที่ 1</u> ขั้นนำ</p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ<br/>เรื่องความสะอาดของชั้นวางหนังสือ</p> <p><u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง</p> <p>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ไม่ใช่<br/>หน้าที่ของฉัน” ให้นักเรียนได้ศึกษา<br/>พร้อมทั้งใช้สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจน<br/>ตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้นัก<br/>เรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์<br/>และเสนอแนวทางการช่วยกันรักษา<br/>ความสะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3</u> ขั้นสรุป</p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่<br/>ได้เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง “ไม่ใช่หน้า</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | เอกสารอ่าน<br>ประกอบ<br>เรื่อง “ไม่ใช่<br>หน้าที่ของ<br>ฉัน” |



| ครั้งที่ | หัวข้อ                                  | วัตถุประสงค์                                                                                                                                          | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | อุปกรณ์                                           |
|----------|-----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------|
| 4        | การรักษา<br>ความสะอาด:<br>โต๊ะ, เก้าอี้ | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึง<br>ความสำคัญของการช่วยกันรักษา<br>ความสะอาดของโต๊ะ เก้าอี้ โดยไม่<br>ขีดเขียนหรือโยกเล่น ซึ่งทำให้เสีย<br>หายได้ง่าย | ที่ของฉัน" แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม<br><u>การประเมินผล</u><br>1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจ<br>ของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง "ไม่ใช่หน้าที่ของ<br>ฉัน"<br>2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการ<br>อภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม<br>และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณี<br>ตัวอย่าง เรื่อง "ไม่ใช่หน้าที่ของฉัน"<br>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 4 ผู้วิจัย<br>ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้<br><u>ขั้นที่ 1</u> ขั้นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ<br>เรื่องการดูแลรักษาโต๊ะ เก้าอี้<br><u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง "ทำ<br>เพื่อใคร" ให้นักเรียนได้ศึกษาพร้อมทั้งใช้<br>สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำถาม<br>หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้นักเรียนแสดง<br>ความคิดเห็น การวิเคราะห์ และเสนอ<br>แนวทางการช่วยกันรักษาความสะอาด<br><u>ขั้นที่ 3</u> ขั้นสรุป<br>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้<br>เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง "ทำเพื่อใคร" แล้ว<br>ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม<br><u>การประเมินผล</u><br>1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจ<br>ของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง "ทำเพื่อใคร"<br>2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการ<br>อภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม<br>และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณี<br>ตัวอย่าง เรื่อง "ทำเพื่อใคร"<br>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 5 ผู้วิจัย<br>ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้<br><u>ขั้นที่ 1</u> ขั้นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ<br>เรื่องการดูแลรักษากระดานดำ<br><u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง | เอกสารอ่าน<br>ประกอบ<br>เรื่อง "ทำ<br>เพื่อใคร"   |
| 5        | การรักษา<br>ความ<br>สะอาด:<br>กระดานดำ  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึง<br>ความสำคัญของการช่วยกันรักษา<br>ความสะอาดของกระดานดำ โดยไม่<br>ขีด เขียนเล่น                                       | ที่ของฉัน" แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม<br><u>การประเมินผล</u><br>1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจ<br>ของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง "ทำเพื่อใคร"<br>2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการ<br>อภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม<br>และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณี<br>ตัวอย่าง เรื่อง "ทำเพื่อใคร"<br>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 5 ผู้วิจัย<br>ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้<br><u>ขั้นที่ 1</u> ขั้นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ<br>เรื่องการดูแลรักษากระดานดำ<br><u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | เอกสารอ่าน<br>ประกอบ<br>เรื่อง "ห้องนี้<br>สีขาว" |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                  | วัตถุประสงค์                                                                                                                                 | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | อุปกรณ์                                            |
|----------|-----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|
| 6        | การรักษา<br>ความ<br>สะอาด:ห้อง<br>อาหาร | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึง<br>ความสำคัญของการช่วยกันรักษา<br>ความสะอาดของห้องอาหาร โดยไม่<br>ทิ้งเศษอาหาร ลงบนพื้นหรือใต้โต๊ะ<br>อาหาร | <p>“ห้องนี้สีขาว” ให้นักเรียนได้ศึกษาพร้อม<br/>ทั้งใช้สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำ<br/>ถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้นักเรียน<br/>แสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ และ<br/>เสนอแนวทางการช่วยกันรักษาความ<br/>สะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้<br/>เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง “ห้องนี้สีขาว” แล้ว<br/>ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจ<br/>ของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง “ห้องนี้สีขาว”</li> <li>สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการ<br/>อภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม<br/>และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณี<br/>ตัวอย่าง เรื่อง “ห้องนี้สีขาว”</li> </ol> <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 6 ผู้วิจัย<br/>ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับ<br/>เรื่องการดูแลรักษาความสะอาดห้อง<br/>อาหาร</p> <p><u>ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง</u></p> <p>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง<br/>“โต๊ะนี้ของใคร” ให้นักเรียนได้ศึกษาพร้อม<br/>ทั้งใช้สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำ<br/>ถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้นักเรียน<br/>แสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ และ<br/>เสนอแนวทางการช่วยกันรักษาความ<br/>สะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้<br/>เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง “โต๊ะนี้ของใคร”<br/>แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจ<br/>ของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง “โต๊ะนี้ของใคร”</li> <li>สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการ<br/>อภิปราย แสดงความคิดเห็น</li> </ol> | เอกสารอ่าน<br>ประกอบ<br>เรื่อง “โต๊ะนี้<br>ของใคร” |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                    | วัตถุประสงค์                                                                                                                               | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | อุปกรณ์                                |
|----------|-------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|
| 7        | การดูแลรักษาห้องสมุด                      | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาหนังสือในห้องสมุด ไม่ฉีก หรือตัดหนังสือซึ่งเป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคน        | <p>ซักถาม และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “โต๊ะนี้ของใคร”</p> <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 7 ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1</u> ขั้นนำ</p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการดูแลรักษาหนังสือตลอดจนทรัพย์สินของห้องสมุด</p> <p><u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง</p> <p>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ถ้าฉันเป็น...” ให้นักเรียนได้ศึกษา พร้อมทั้งใช้สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ และเสนอแนวทางการช่วยกันรักษาความสะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3</u> ขั้นสรุป</p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง “ถ้าฉันเป็น...” แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง “ถ้าฉันเป็น...”</li> <li>สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ซักถาม และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ถ้าฉันเป็น...”</li> </ol> | เอกสารอ่านประกอบเรื่อง “ถ้าฉันเป็น...” |
| 8        | การดูแลรักษาความสะอาด: สนามหญ้า, สวนหย่อม | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการช่วยกันรักษาความสะอาดของสนามหญ้า โดยไม่เด็ดดอกไม้ ไข่ม้วน หรือทำลายต้นไม้ในสนามหรือสวนหย่อม | <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 8 ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1</u> ขั้นนำ</p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการดูแลรักษาความสะอาดสนามหญ้าและสวนหย่อม</p> <p><u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง</p> <p>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง “แต่คนดี” ให้นักเรียนได้ศึกษาพร้อม</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | เอกสารอ่านประกอบเรื่อง “แต่คนดี”       |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                  | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                                   | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | อุปกรณ์                                  |
|----------|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|
| 9        | การดูแลรักษา: บริเวณ กำแพง รั้วโรงเรียน | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาบริเวณ กำแพง รั้วโรงเรียน โดยไม่ขีดเขียน หรือช่วยกันดูแลตักเตือนผู้อื่นไม่ให้ขีดเขียนสิ่งใดๆ บริเวณกำแพง ฝาผนัง | <p>ทั้งใช้สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ และเสนอแนวทางการช่วยกันรักษาความสะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง “แต่คนดี” แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง “แต่คนดี”</li> <li>สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “แต่คนดี”</li> </ol> <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 9 ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การดูแลรักษาความสะอาด บริเวณกำแพง รั้วโรงเรียน</p> <p><u>ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง</u></p> <p>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง “โรงเรียนสีเขียวในรั้วเขียว” ให้นักเรียนได้ศึกษาพร้อมทั้งใช้สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ และเสนอแนวทางการช่วยกันรักษาความสะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง “โรงเรียนสีเขียวในรั้วเขียว” แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง “โรงเรียน</li> </ol> | เอกสารอ่านประกอบเรื่อง “โรงเรียนสีเขียว” |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                           | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                                                                          | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | อุปกรณ์                                   |
|----------|----------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------|
| 10       | การดูแลรักษาห้องสุขา             | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดในการใช้ห้องสุขา ไม่ทิ้งขยะหรือเล่นสาดน้ำกันทำให้พื้นเปียกสกปรก และไม่ขีดเขียน หรือช่วยกันดูแลตกแต่งเดือนผู้อื่นไม่ให้ขีดเขียนสิ่งใดๆบนฝาผนัง | <p>สัปดาห์ในรั้วเขียว"</p> <p>2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง "โรงเรียนสีขาวในรั้วเขียว"</p> <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 10</p> <p>ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การดูแลรักษาความสะอาด การใช้ห้องสุขา ไม่ทิ้งขยะ เล่นน้ำ หรือขีดเขียนสิ่งใดๆบนฝาผนัง</p> <p><u>ขั้นที่ 2 ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง</u></p> <p>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง "เพียงวันละนิด" ให้นักเรียนได้ศึกษา พร้อมทั้งใช้สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ และเสนอแนวทางการช่วยกันรักษาความสะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3 ขั้นสรุป</u></p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง "เพียงวันละนิด" แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <p>1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง "เพียงวันละนิด"</p> <p>2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง "เพียงวันละนิด"</p> | เอกสารอ่านประกอบเรื่อง "เพียงวันละนิด"    |
| 11       | การดูแลรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน ของใช้ส่วนรวม เช่น อุปกรณ์การเรียนวิทยาศาสตร์ พลศึกษา เครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ                                                  | <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 11</p> <p>ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1 ขั้นนำ</u></p> <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่อง การดูแลรักษาเครื่องมือ เครื่องใช้ อุปกรณ์การเรียนส่วนรวม</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | เอกสารอ่านประกอบเรื่อง "อย่าละ...มีคนมอง" |

| ครั้งที่ | หัวข้อ | วัตถุประสงค์ | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | อุปกรณ์ |
|----------|--------|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
|          |        |              | <p><u>ขั้นที่ 2</u> ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง</p> <p>ผู้วิจัยเสนอกรณีตัวอย่าง เรื่อง “อย่านะ...มีคนมอง”ให้นักเรียนได้ศึกษาพร้อมทั้งใช้สื่อ ได้แก่ เอกสาร ตลอดจนตั้งคำถาม หรือประเด็นปัญหาเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การวิเคราะห์ และเสนอแนวทางการช่วยกันรักษาความสะอาด</p> <p><u>ขั้นที่ 3</u> ขั้นสรุป</p> <p>ผู้วิจัยให้นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันจากเรื่อง “อย่านะ...มีคนมอง”แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p><u>การประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนที่มีต่อเรื่อง “อย่านะ...มีคนมอง”</li> <li>2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็นซักถาม และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการกรณีตัวอย่าง เรื่อง “เพียงวันละนิด”</li> </ol> <p>การใช้กรณีตัวอย่าง ครั้งที่ 12</p> <p>ผู้วิจัยดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ผู้วิจัยและนักเรียนนั่งเป็นวงกลม</li> <li>2. ผู้วิจัยสอบถามความรู้สึกของนักเรียนแล้วให้นักเรียนตอบแบบประเมินผลการเข้าร่วมการทดลอง</li> <li>3. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมแสดงความคิดเห็น อภิปราย และสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการใช้กรณีตัวอย่าง แล้วสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติในชีวิตจริง แล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</li> <li>4. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม แล้วกล่าวขอบคุณนักเรียน และปิดการทดลองการใช้กรณีตัวอย่าง</li> </ol> <p><u>การประเมินผล</u></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจในการเข้าร่วมการทดลอง</li> </ol> |         |

| ครั้งที่ | หัวข้อ      | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                                                                                                                     | วิธีดำเนินการ                                                                                       | อุปกรณ์ |
|----------|-------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
| 12       | ปัจจัยนิเทศ | 1. เพื่อให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเกี่ยวกับการเข้าร่วมทดลองการใช้กรณีตัวอย่าง<br>2. เพื่อให้นักเรียนสรุปและทบทวนเกี่ยวกับการดูแลรักษาความสะอาดทรัพย์สินของส่วนรวมในโรงเรียนแล้วสามารถนำไปพัฒนาพฤติกรรมการณ์การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของตนเองได้ | 2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ชักถาม และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับการทดลอง |         |

หมายเหตุ การทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

## โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง

เรื่อง ปฐมนิเทศ

ครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม    เกม “มิตรภาพ”

เวลาที่ใช้        50 นาที

จุดมุ่งหมาย    1. เพื่อให้นักเรียนทุกคนรู้จักกันภายในกลุ่ม ซึ่งเป็นการสร้างบรรยากาศความคุ้นเคย และความเป็นกันเองของนักเรียนและผู้วิจัย

2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมมารยาทอันดีงาม การรักษาสมาคมที่ดีทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้แก่ ไม่ทำลายโต๊ะ เก้าอี้ สนามหญ้า สวนหย่อม หนังสือ อุปกรณ์การเรียนส่วนรวม

3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการใช้กรณีตัวอย่าง การเห็นแบบอย่างที่ดี หน้าที่ของนักเรียนตลอดจนตาราง กำหนดวัน เวลา สถานที่สำหรับการเข้าร่วมการทดลอง

อุปกรณ์ที่ใช้    กระดาษ ดินสอ ยางลบ จำนวน 15 ชุด

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อ เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนทุกคนและผู้วิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเอง
2. ให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคย และสร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นในการทำงานร่วมกัน โดยให้นักเรียนเล่นเกม “มิตรภาพ” โดยมีขั้นตอน ดังนี้
  - 2.1. ผู้วิจัยแจกกระดาษให้นักเรียนคนละแผ่นเพื่อเขียนชื่อ-นามสกุลของตนเอง บนหัวกระดาษ แล้วให้นักเรียนทั้งหมดนั่งเป็นวงกลม
  - 2.2. ผู้วิจัยให้นักเรียนส่งกระดาษเวียนทางขวามือให้แต่ละคนเขียนข้อดีของเพื่อน เมื่อเขียนเสร็จแล้วให้ส่งเวียนให้คนต่อไป โดยทุกคนจะได้เขียนของเพื่อนทั้งกลุ่ม แล้วให้เพื่อนเขียนข้อดีของนักเรียนตามที่มีชื่อปรากฏที่หัวกระดาษ เวียนกันเขียนจนครบทุกคน เมื่อกระดาษเวียนมาอยู่กับเจ้าของชื่อให้ยุติ
  - 2.3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อดีของการเล่นเกม “มิตรภาพ”
3. เมื่อบรรยากาศภายในกลุ่มมีความอบอุ่นเป็นกันเองและทุกคนรู้จักกันมากขึ้นผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการใช้โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง ความสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมมารยาทอันดีงามของโรงเรียน
4. ผู้วิจัยให้นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็น สนทนา ชักถาม และผู้วิจัยชี้แจงตารางกำหนดวัน เวลา สถานที่ ที่ใช้ในการทดลอง

การประเมินผล

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจของนักเรียนที่มีต่อการร่วมเล่นเกม “มิตรภาพ”
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ชักถาม และการสรุปของนักเรียนจากการเข้าร่วมการทดลอง



โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 2

---

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การรักษาความสะอาดห้องเรียน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| ชื่อกิจกรรม   | สมบัติของใคร                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศน่าเรียน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่าง สมบัติของใคร<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นขั้นตอน ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ชื่นนำ               <p>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสะอาดของห้องเรียน</p> </li> <li>2. ชื่นเสนอกรณีตัวอย่าง               <ol style="list-style-type: none"> <li>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “สมบัติของใคร” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน</li> <li>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามที่ประเด็นกำหนดให้ต่อไปนี้                   <ol style="list-style-type: none"> <li>1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเรื่อง สมบัติของใคร</li> <li>2. นักเรียนชอบใครในเรื่อง สมบัติของใคร เพราะอะไร</li> <li>3. ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการรักษาความสะอาดสภาพห้องเรียนให้มีบรรยากาศน่าเรียน</li> </ol> </li> </ol> </li> <li>3. ชื่นสรุป               <ol style="list-style-type: none"> <li>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการรักษาความสะอาดห้องเรียน</li> <li>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง</li> </ol> </li> </ol> |
| การประเมินผล  | <ol style="list-style-type: none"> <li>1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม</li> <li>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “สมบัติของใคร”</li> </ol>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |

## สมบัติของใคร

พิมพ์ชนกเรียนอยู่ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เธอมักจะบอกกับเพื่อนๆ และคุณพ่อคุณแม่เสมอๆ ว่า เป็ที่ที่จะต้องทำเวรในชั้นเรียนเพราะถ้าวันไหนเป็นเวรทำความสะอาดในชั้นเรียนจะต้องรีบตื่นแต่เช้า เพื่อมากวาดถูพื้นห้องเรียน และเก็บเศษขยะที่ตกค้างจากวันก่อนไปทิ้งให้เรียบร้อย

วันหนึ่งพิมพ์ชนกบอกกับพัชรว่า “ฉันคิดว่าที่จริงแล้วไม่น่ามีเวรเหล่านี้เลยนะ เพราะโรงเรียนของเราก็มีพนักงานทำความสะอาดอยู่แล้วนี่นา” พัทชราก็ตอบว่า “จริงด้วย...บางทีฉันก็คิดเช่นนั้น...แต่เราไม่ทำคุณครูก็คงจะลงโทษเราให้ทำความสะอาดซ้ำอีกวันหนึ่งแน่ๆเลย”

เมื่อถึงชั่วโมงเรียนคริสตจริยธรรมคุณครูก็สอนถึงเรื่องพระเจ้าทรงสร้างสิ่งต่างๆในโลกนี้ และพระเจ้าก็มอบหมายให้มนุษย์เป็นผู้ดูแลรักษาสิ่งต่างๆเพื่อประโยชน์ส่วนรวมและมนุษย์ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบสิ่งต่างๆที่พระเจ้าประทานให้ใช้ประโยชน์ร่วมกันในสังคม เมื่อเรียนจบชั่วโมงพิมพ์ชนกก็ถามคุณครูว่า... “คุณครูขา...ในเมื่อพระเจ้าทรงสร้างสิ่งต่างๆแล้วทำไมไม่ต้องให้มนุษย์ดูแลรักษาด้วยล่ะคะ...” “คุณครูตอบว่า... “ถ้าเราไม่รู้จักดูแลรักษาสิ่งต่างๆเหล่านี้ก็จะทรุดโทรมไป หรือเสียหายไปจนไม่สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ ดังนั้นถ้าเราไม่รู้จักช่วยกันดูแลรักษา แต่ใช้ไปวันๆในที่สุดของทุกอย่างในโลกก็จะเสื่อมโทรมจนใช้ประโยชน์ต่อไปไม่ได้ สิ่งเหล่านี้พระเจ้ามอบให้เราใช้ประโยชน์แล้ว เราควรเรียนรู้ที่จะดูแลรักษาด้วยใจใหม่จะ...” พิมพ์ชนกได้แต่คิดและบอกกับตนเองว่า... “ต่อไปนี้...เราจะไม่แกล้งลืมนะทำความสะอาดแล้วล่ะ...เพราะเรารู้ว่าพระเจ้ามอบหมายให้เราเป็นผู้ดูแลรักษาสิ่งเหล่านี้ เพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกันและห้องเรียนของเรา ถึงแม้ว่าไม่ใช่สมบัติของคนใดคนหนึ่งแต่แท้ที่จริงแล้วห้องเรียนเป็นสมบัติส่วนรวมของพวกเราทุกคนในชั้นเรียน...”

\*\*\*\*\*

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 3

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การรักษาความสะอาดชั้นวางหนังสือ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| ชื่อกิจกรรม   | ไม่ใช่หน้าที่ของฉัน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาดของชั้นวางหนังสือในห้องเรียน<br>ให้ปราศจากฝุ่น และจัดวางเป็นระเบียบเรียบร้อย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่าง “ไม่ใช่หน้าที่ของฉัน”<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็นขั้นตอน ดังนี้<br>1. ชี้นำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสะอาดของชั้นวางหนังสือในห้องเรียน<br>2. ชี้นำเสนอกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ไม่ใช่หน้าที่ของฉัน” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามที่<br>ประเด็นกำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นที่ชั้นวางหนังสือมีประโยชน์อย่างไรบ้าง<br>2. นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไรเมื่อเห็นชั้นวางหนังสือมีฝุ่นจับหนา และมีหนังสือจัดวาง<br>ไม่เป็นระเบียบ<br>3. ให้นักเรียนช่วยกันเสนอวิธีการรักษาความสะอาดชั้นวางหนังสือในห้องเรียน<br>3. ชี้นำสรุป<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการรักษาความสะอาดของชั้นวาง<br>หนังสือ<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง<br>เรื่อง “ไม่ใช่หน้าที่ของฉัน”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

## ไม่ใช่หน้าที่ของฉัน

ขณะที่กีฟกำลังก้มหน้าขีดฝุ่นจากชั้นวางหนังสือในห้องเรียนอยู่นั้น ก้อยเดินผ่านมาเห็น จึงร้องเรียกกีฟให้ไปเล่นที่สนามด้วยกัน แต่กีฟบอกก้อยว่า “เรายังไปกับเธอไม่ได้หรอก เพราะเรายังทำความสะอาดชั้นวางหนังสือไม่เสร็จเลย” ก้อยถามว่า “เป็นหน้าที่ของเธอหรือ?” กีฟตอบว่า “เปล่าหรอกจะ...ไม่ใช่หน้าที่ของฉันหรอก...” ก้อยจึงพูดต่อว่า... “ไม่เห็นต้องทำเลยเพราะเดี๋ยวฝุ่นก็เลอะอีกที่ห้องของเราไม่เห็นมีใครทำเลย เธอจะหาไปทำไม?” แต่กีฟตอบก้อยว่า... “เราไม่คิดว่า... ถ้าไม่มีใครทำเลย หนังสือก็จะสกปรก ชั้นวางก็ดูไม่น่ามองแถมยังไม่มีใครอยากหยิบหนังสือมาอ่านด้วย แต่ละห้องมีชั้นวางหนังสือก็ต้อย เมื่อมีเวลาว่างทุกคนจะได้มาหยิบหนังสือไปอ่าน หรือถ้าใครมีหนังสือดีๆ อยากให้เพื่อนอ่านด้วยก็มาวางไว้ที่ชั้นวางนี้แหละ...เราว่ามีประโยชน์นะ...”

เมื่อถึงตอนปลายภาคเรียนมีการประกวด “มุมความรู้” แต่ละห้องเรียนโดยมีคุณครูซึ่งเป็นคณะกรรมการแต่งตั้งเป็นผู้ตัดสิน โดยพิจารณาจากชั้นวางหนังสือในแต่ละห้องเรียน ความสะอาดของชั้นวาง การตกแต่งจัดวางเป็นระเบียบเรียบร้อย และการมีผู้ใช้บริการจากมุมความรู้ในห้องเรียน เมื่อถึงวันรับรางวัลนักเรียนทุกคนในแต่ละชั้นต่างตื่นเต้นว่าห้องใครจะได้รางวัล ปรากฏว่าห้องเรียนของกีฟได้รางวัลชนะเลิศ ห้องเรียนตัวอย่างที่มีมุมความรู้สะอาดน่ามอง ทุกคนในห้องของกีฟต่างดีใจที่ได้รับรางวัลเป็นห้องเรียนตัวอย่าง

เมื่อเวลาพักมาถึง...ก้อยมาแสดงความดีใจกับกีฟด้วยที่ห้องกีฟได้รับรางวัล และก้อยก็มาขอโทษกีฟที่เคยว่ากีฟไม่ให้ทำความสะอาดชั้นวางหนังสือ และบอกต่อไปนี่ก้อยจะขยันทำความสะอาดชั้นวางหนังสือแบบกีฟบ้าง ถึงแม้จะไม่ใช่ว่าหน้าที่ของตนก็ตาม เชื่อว่าภาคเรียนต่อไปจะได้รางวัลหรืออย่างน้อย...ถ้าไม่ได้รางวัลก็ช่วยทำให้ชั้นวางหนังสือน่าดูและน่าใช้บริการมากกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้...

\*\*\*\*\*

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 4

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การรักษาความสะอาดของโต๊ะและเก้าอี้                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| ชื่อกิจกรรม   | ทำเพื่อใคร                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาดของโต๊ะ,เก้าอี้โดยไม่ขีดเขียน หรือโยกเล่นซึ่งทำให้เสียหายได้ง่าย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ทำเพื่อใคร”<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น ขั้นตอน ดังนี้<br>1. ขั้นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการรักษาโต๊ะ,เก้าอี้<br>2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ทำเพื่อใคร” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้ที่ชอบขีดเขียนโต๊ะเรียน หรือชอบนั่งเก้าอี้สามขาอย่างไรบ้าง ให้แสดงความคิดเห็น<br>2. ถ้านักเรียนเป็นพหุชน นักเรียนคิดว่าจะหาวิธีแก้ปัญหาอย่างไร<br>3. นักเรียนชอบความคิดของใครระหว่างพหุชนกับนิชกานต์<br>3. ขั้นสรุป<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการดูแลรักษาโต๊ะ,เก้าอี้<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ทำเพื่อใคร”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

## ทำเพื่อใคร ?

พัทธรณและณิษกานต์ช่วยกันเก็บกวาดเศษวัสดุหลังจากวิชางานบ้าน ต่างก็คุยกันไป และช่วยกันเก็บเศษวัสดุไปทิ้งถังขยะ พัทธรณบอกว่า... “ฉันชอบเรียนวิชางานบ้านจังเลย... เพราะมีการสอนประดิษฐ์สิ่งของต่าง ๆ... เธอชอบเรียนไหม?” ณิษกานต์ก็หันหน้าเก็บเศษวัสดุชิ้นสุดท้ายอยู่พอ ดีก็ตอบว่า “ฉันว่าก็ดียู่หรอก... แต่ฉันไม่ชอบที่ต้องมาเก็บเศษขยะทุกครั้งหลังเลิกเรียนแล้ว... โดยเฉพาะเศษขยะที่ตกอยู่ที่ใต้โต๊ะโดยไม่รู้ว่าเป็นของใครเสียด้วย...” พัทธรณพยักหน้าเห็นด้วย... “อืม... ฉันก็ว่าอย่างนั้นแหละ... เอ๊ะ... นี่ใครเขียนอะไรไว้ที่โต๊ะเรียน... เธอลองอ่านดูสิ... ว่าเขียนอะไร?” ณิษกานต์วางมือจากการเก็บวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ แล้วเดินมาดูตามที่พัทธรณชี้ให้อ่าน... “เขียนอะไร หรือ... รักคนมอง จงคนอ่าน... ตอนท้ายเขียนว่าอะไรฉันอ่านไม่ออกจะ...” พัทธรณก็ก้มลงดูแต่ก็อ่าน ไม่ออกเช่นกัน เนื่องจากเขียนด้วยลิกวิดเปเปอร์... “แต่ช่างเถอะ... ฉันว่าอย่าสนใจเลย...” พัทธรณ กล่าวต่อ ฝ่ายณิษกานต์ยังคงพยายามอ่านอยู่ก่อนที่จะพูดว่า... “ฉันอยากรู้จริงๆ ว่าใครเขียนนะ... ฉันคิดว่าทำให้โต๊ะเรียนไม่น่าดูเลยนะ...” “ถ้าเธอคิดว่าไม่น่าดู... เราควรหาทางลบออกดีไหมล่ะ?” พัทธรณพูด... “แต่... เราจะเอาอะไรลบได้ล่ะ... ลองใช้มีดคัทเตอร์ขูดดูไหม? ณิษกานต์ออกความคิด... “ฉันว่าจะทำให้โต๊ะเป็นรอยไปกันใหญ่เลยมั้ง...” พัทธรณคัดค้าน “ถ้าเช่นนั้น... ก็ปล่อยไว้อย่างนี้แล้ว กัน เพราะไม่รู้จะทำยังไงนี่นา... แล้วอีกอย่างหนึ่งก็ไม่ใช่โต๊ะของเราด้วยสิ... ปล่อยไว้แบบนี้แหละ...” ณิษกานต์พูด แต่แล้วพัทธรณก็ทำท่าดีใจเหมือนนึกอะไรออก... “เราลองไปขอคำแนะนำจากคุณครู ดีมัย... ว่าจะทำอย่างไร? เพราะอย่างน้อยๆ ก็ทำให้โต๊ะสะอาดดูดีขึ้น...” ณิษกานต์มีที่ท่าลังเลใจ... “เธอคิดว่าจะลบได้หรือ?... แล้วเธอจะทำไปทำไมในเมื่อไม่ใช่โต๊ะของเธอสักหน่อย...” พัทธรณตอบ ว่า... “จริงอยู่... ที่ไม่ใช่โต๊ะของเราแต่อย่างน้อยๆ ฉันรู้ว่ารุ่นน้องที่จะมาเรียนปีต่อไปก็ต้องมาใช้โต๊ะเรียน นี้ต่อเน่ๆ... น้องจะได้มีโต๊ะเรียนที่สะอาดน่าเรียนต่อไปไงล่ะ...” ณิษกานต์ฟังแล้วอดไม่ได้ที่จะแซว ว่า... “เธอเนี่ย... โตขึ้นน่าจะลงสมัครเป็นผู้ว่า กทม. นะฉันจะเทคะแนนให้เธอหมดเลยที่เดียวล่ะ... ดกลง เราไปหาคุณครูกันเสียดีกว่า...” แล้วทั้งสองคนต่างก็จัดการเก็บของเรียบร้อยแล้วพากันเดินไปห้องพัก ของคุณครูเพื่อไปปรึกษาหาทางลบข้อความที่โต๊ะเรียนนั้น...

\*\*\*\*\*

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 5

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
|---------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การรักษาความสะอาดกระดานดำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ชื่อกิจกรรม   | ห้องนี้สีขาว                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาดกระดานดำ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่างเรื่อง ห้องนี้สีขาว<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น ขั้นตอน ดังนี้<br>1. ขั้นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการรักษาความสะอาดกระดานดำ<br>2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ห้องนี้สีขาว” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกัน<br>อภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับกระดานดำและกระดานไวท์บอร์ด<br>2. นักเรียนคิดว่ากระดานดำ(ไวท์บอร์ด) สำคัญอย่างไร และมีวิธีช่วยกันดูแล<br>รักษาอย่างไรบ้าง<br>3. ขั้นสรุป<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการรักษาความสะอาด<br>กระดานดำ (ไวท์บอร์ด)<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับ<br>กรณีตัวอย่าง เรื่อง “ห้องนี้สีขาว”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

## ห้องนี้สีขาว

เช้าวันจันทร์... หน้อยรีบตื่นแต่เช้าเพื่ออาบน้ำแต่งตัวไปโรงเรียน... “คุณแม่ขา... หน้อยพร้อมแล้วค่ะ... เรารีบไปกันเถอะค่ะ... เดี่ยวสายแล้วรถติดแย่เลย... หน้อยไม่อยากไปโรงเรียนสายค่ะ...” แล้วหน้อยก็รีบหิ้วกระเป๋าเดินนำหน้าไปขึ้นรถ... ขณะที่นั่งรถอยู่หน้อยก็ชวนคุณแม่คุย... “คุณแม่ขา... เดี่ยวนี้โรงเรียนของหน้อยไม่ใช้กระดานดำแล้วละค่ะ... เปลี่ยนมาใช้กระดานสีขาวแทน”

คุณแม่... “แล้วลูกคิดว่า... แบบไหนดีกว่ากันล่ะจ๊ะ...”

หน้อย... “หน้อยคิดว่าดีขึ้นแะเลยละค่ะ... เพราะเมื่อก่อนหน้อยไม่ชอบทำเวรลบกระดานดำเลย เพราะฝุ่นชอล์คฟุ้งทำให้พื้นหน้าห้องกลายเป็นหิมะขาวโพลน... และฝุ่นชอล์คก็ไม่ดีต่อสุขภาพไซ้ไหมคะ...”

คุณแม่... “ใช่จ๊ะ... แม่คิดว่าทางโรงเรียนของลูกก็คงเห็นความสำคัญเรื่องนี้เช่นกัน...”

หน้อย... “แล้วเพื่อนๆ ของหน้อยก็ไม่ชอบทำความสะอาดกระดานดำด้วย ยิ่งทำให้ฝุ่นชอล์คเต็มวงเลยละค่ะ...”

คุณแม่... “แล้วเดี๋ยวนี้เป็นอย่างไรบ้างล่ะจ๊ะลูก...”

หน้อย... “เดี๋ยวนี้ชอบแย่งกันลบกระดานไวท์บอร์ดค่ะ... แต่ถ้าคุณครูเผลอก็มีคนแอบขีดเขียนเล่นบางที่ก็วาดการ์ตูนเล่นค่ะ...”

คุณแม่... “แล้วลูกล่ะ... ชอบเขียนเล่นด้วยหรือเปล่า?... ”

หน้อยเงิบไปสักครู่... ก่อนที่จะตอบว่า... “แหม... คุณแม่ก็... บางทีก็อดไม่ได้นี่นา... เพราะเห็นเพื่อนๆ เขียนเล่นกันน่าสนุกดีออก...” คุณแม่ถามต่อ... “ลูกคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องหรือเปล่าล่ะลูก...”

หน้อย... “ก็ไม่ค่อยถูกหรอกค่ะ... แต่หน้อยก็ลบทิ้งทุกครั้งหลังจากเขียนเล่นแล้ว...”

คุณแม่... “คุณครูว่าอย่างไรบ้าง? ในเรื่องการเขียนกระดานไวท์บอร์ดของนักเรียน”

หน้อย... “คุณครูห้ามไม่ให้เขียนเล่นค่ะ... คุณครูบอกว่า... ไวท์บอร์ดเป็นสมบัติของห้องเรียนที่นักเรียนทุกคนต้องช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด เพื่อจะได้ใช้งานได้นานๆ ค่ะ”

คุณแม่... “แม่เห็นด้วยจ๊ะ... เพราะถ้าทุกคนขีดเขียนเล่นและบางที่เผลอใช้ปากกาแบบลบไม่ออกก็แย่เลย...” หน้อย... “ถ้าอย่างนั้น... ต่อไปนี้หน้อยจะไม่ขีดเขียนไวท์บอร์ดเล่นแล้วละ... เพื่อว่าจะได้เก็บไว้ใช้งานได้นานๆ เพราะหน้อยไม่อยากให้ใช้กระดานดำแบบเก่าอีก...”

คุณแม่... “เท่านั้นไม่พอหรอกลูก... หน้อยควรบอกเพื่อนๆ ด้วยเช่นกันว่า อย่าขีดเขียนไวท์บอร์ดเล่น ทุกคนควรช่วยกันรักษาสถิติส่วนรวมเพื่อใช้ประโยชน์ร่วมกัน แม่เชื่อว่าถ้าหน้อยทำได้ดังนั้น... ห้องเรียนของหน้อยจะได้ไม่ต้องกลับไปใช้กระดานดำแบบเดิมอีก... ลูกคงไม่อยากได้ห้องเรียนสีขาวที่เต็มไปด้วยฝุ่นชอล์คไซ้ไหมจ๊ะ?... ”

หน้อยได้แต่นั่งอมยิ้มแล้วมองตรงไปข้างหน้าด้วยความมุ่งมั่นในใจว่า เมื่อไปถึงโรงเรียนเธอจะบอกเพื่อนๆ ที่ชอบขีดเขียนไวท์บอร์ดว่าวันนี้เธอมีความคิดอย่างไรกับห้องเรียนสีขาว...

\*\*\*\*\*



โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 6

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|---------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การรักษาความสะอาดห้องอาหาร                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| ชื่อกิจกรรม   | โต๊ะนี้ของใคร                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการช่วยกันรักษาความสะอาดของห้องอาหาร โดยไม่ทิ้งเศษอาหารลงพื้นหรือใต้โต๊ะอาหาร                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “โต๊ะนี้ของใคร”<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น ขั้นตอน ดังนี้<br>1. ชำนาญ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องความสะอาดของห้องอาหารในโรงอาหาร<br>2. ชำนาญกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “โต๊ะนี้ของใคร” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่อ่าน<br>2. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของยูดีหรือไม่<br>3. ถ้านักเรียนเป็นยูดีจะทำอย่างไร<br>3. ชำนาญ<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดห้องอาหาร<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “โต๊ะนี้ของใคร”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |

## โต๊ะนี้ของใคร

เวลาพักรับประทานอาหารกลางวันวันหนึ่ง นักเรียนทุกคนต่างรีบร้อนตรงไปที่โรงอาหารแล้ว ใช้นั่งประจำที่โต๊ะอาหาร แต่ละโต๊ะจะมีคุณครูประจำชั้นดูแลการรับประทานอาหารของนักเรียน ยุวดีรีบเข้าประจำโต๊ะอาหารของตนเช่นกัน และคิดว่าจะรีบรับประทานอาหารให้เสร็จแล้วจะไปเล่นกับเพื่อนๆ หลังจากร้องเพลงโมทนาไม้อาหารและอธิษฐานขอพรสำหรับอาหารแล้ว ยุวดีเห็นอาหารที่อยู่บนโต๊ะอาหารแล้วทำหน้าเบ้...นึกในใจว่า... “เฮ้อ...เราไม่ชอบเลยผักคะน้าที่อยู่ในถ้วยเตี๋ยวราดหน้านี้เลย...” แล้วยุวดีก็เลือกรับประทานเฉพาะเส้นก๋วยเตี๋ยว และแอบแยกผักคะน้าไว้ข้างๆจาน เมื่อเห็นว่าคุณครูเดินไปทางอื่นแล้ว ยุวดีก็แอบตักผักคะน้าลงใต้โต๊ะ...พอรับประทานอาหารเสร็จแล้วยุวดีก็รีบนำจานไปเก็บเพื่อที่จะได้เล่นกับเพื่อนๆ...ขณะที่กำลังเดินเอาจานไปเก็บนั้นเอง...ก็ได้ยินเสียงคุณครูประจำชั้นพูดขึ้นว่า... “นักเรียนที่รับประทานอาหารโต๊ะนี้อย่าเพิ่งไปไหน...ขอให้ทุกคนมาทางนี้ก่อน” ยุวดีตกใจ...คิดว่าเสร็จแน่ๆเลย...คงถูกคุณครูทำโทษแน่ๆเลย เมื่อทุกคนมาพร้อมกันคุณครูถามขึ้นว่า... “โต๊ะนี้ของใคร?...” ทุกคนมองหน้ากันและกันแต่ไม่มีใครพูดอะไร...จนกระทั่งคุณครูถามอีกครั้งว่า... “ใครที่กินเศษอาหารไว้ใต้โต๊ะนี้...ถ้าไม่มีใครยอมรับจะถูกทำโทษทั้งโต๊ะเลยนะ...” ยุวดีหน้าเสีย...กลัวเพื่อนๆจะโกรธจึงค่อยๆยกมือขึ้นพูดเบาๆว่า... “หนูเป็นคนทิ้งเองค่ะ...” คุณครูจึงหันมาพูดกับยุวดีว่า... “ดีแล้ว...ที่ยอมรับความจริง เตี๋ยวเธอไปพบครูที่ห้องพักนะ...” ยุวดีก้าวออกจากโรงอาหารด้วยความรู้สึกหวาดๆว่าคุณครูจะทำโทษอะไรบ้างไม่รู้...เมื่อถึงห้องพักครู ยุวดีเคาะประตูก่อนเข้าไป ก็พบว่าคุณครูนั่งรออยู่ก่อนแล้ว “อ้อ...ยุวดีมาแล้วหรือ...มานั่งนี่ซิ...” ครูชี้ให้ที่นั่งที่เก้าอี้ที่อยู่ตรงหน้า...ยุวดียกมือไหว้... “ขอบคุณค่ะ...” “ไหนหนูลองบอกเหตุผลซิว่าจะทำไมหนูถึงแอบทิ้งเศษอาหารใต้โต๊ะตอนกลางวัน...” ยุวดีก็อังก่อนตอบว่า “คือว่า...เฮ้อ...หนู...หนูไม่ชอบทานผักคะน้าค่ะ...” คุณครูจึงพูดต่อว่า... “แต่ผักมีประโยชน์มากรู้ไหม...เออละ...เมื่อหนูไม่ชอบทานแต่ทำไมไม่แยกไว้ข้างๆจานละ...ทำไมต้องแอบทิ้งใต้โต๊ะด้วย...” ยุวดีเสียงสั่นเครือก่อนตอบ... “หนูเกรงว่า...คุณครูจะดุหนูค่ะ...” คุณครูกล่าวต่อ... “หนูจึงแอบทิ้งใต้โต๊ะยังงั้นหรือ...” ยุวดีได้แต่ก้มหน้าพิน... “เออละ...ครั้งต่อไปถ้าหนูไม่ชอบทานอะไรหนูคิดว่าควรจะทำยังไง ลองบอกครูซิ...” “ยุวดี...งยหน้าขึ้นสบตาคุณครูที่มองด้วยสายตาที่เต็มไปด้วยความเอ็นดู...จึงทำให้ยุวดีค่อยๆใจชื้นขึ้นแล้วตอบว่า... “หนูสัญญาค่ะ คุณครู...ครั้งต่อไปหนูจะไม่ทิ้งเศษอาหารใต้โต๊ะอีกแล้ว...ถึงแม้ว่าหนูจะไม่ชอบทาน หนูก็จะแยกเก็บไว้ข้างจานแล้วค่อยนำไปทิ้งถังขยะใส่เศษอาหาร...” “ดีมากจะ...ครั้งนี้ครูจะไม่ทำโทษหนู แต่ถ้าครั้งต่อไปหนูทิ้งเศษอาหารใต้โต๊ะอีก...ครูจะทำโทษหนู...เออละ...ไปได้จะ...” ยุวดีรับพนมมือไหว้อย่างสวยงาม... “ขอบพระคุณค่ะ...คุณครูที่ไม่ทำโทษหนู...” ยุวดีเดินออกจากห้องพักครู โดยมีสายตาของคุณครูที่มองตามด้วยรอยยิ้มที่อยู่บนใบหน้าพร้อมคำพูดราวีเบาๆกับตนเองว่า... “เฮ้อ...เด็กหนอเด็ก...”

\*\*\*\*\*

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 7

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การรักษาความสะอาดห้องสมุด                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| ชื่อกิจกรรม   | ถ้าฉันเป็น...                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรักษาหนังสือในห้องสมุดไม่ฉีกหรือตัดหนังสือซึ่งเป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “ถ้าฉันเป็น...”<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น ขั้นตอน ดังนี้<br>1. ชี้นำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการรักษาหนังสือในห้องสมุดไม่ฉีกหรือตัดหนังสือ<br>2. ชื่นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ถ้าฉันเป็น...” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับคนที่ชอบตัดหรือฉีกหนังสือ<br>2. นักเรียนเห็นด้วยกับการกระทำของภัทธาหรือไม่ ที่คิดจะฉีกหนังสือ<br>3. ถ้านักเรียนเป็นภัทธาจะทำอย่างไร เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว<br>3. ชื่นสรุป<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการช่วยกันดูแลรักษาหนังสือของห้องสมุด<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “ถ้าฉันเป็น...”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

### ถ้าฉันเป็น...

หลังจากเรียนวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ (สปช.) คุณครูได้มอบหมายให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเพื่อไปค้นคว้าทำรายงาน ภัทราได้หัวข้อรายงานแล้วตั้งใจว่าพักเที่ยงวันนี้จะรีบไปห้องสมุด เพื่อค้นคว้าหาหนังสือมาประกอบการทำรายงาน พอรับประทานอาหารเสร็จ ภัทรารีบชวนรัศมีไปห้องสมุดทันที ทั้งสองคนรีบไปยังมุมหนังสือวิชาการแล้วนั่งลงเลือกหยิบหนังสือที่คิดว่าน่าจะนำมาใช้ประกอบการทำรายงานได้ แล้วภัทราก็พบหนังสือเล่มหนึ่ง มีเนื้อหาที่ตรงกับหัวข้อรายงานที่ได้รับมอบหมายจึงรีบบอกรัศมีด้วยความดีใจว่า... “ฉันพบแล้วละ... เล่มนี้ดีมากเลยมีเนื้อหาตรงหัวข้อพอดีมีอยู่ 2-3 หน้า” พุดแล้วภัทราก็มองไปรอบๆตัวก่อนกระซิบบอกกับรัศมีว่า... “รัศมี... เธอคอยมองทีนะว่ามีใครมองมาทางเราหรือเปล่า... เราจะแอบฉีกหนังสือ 3 หน้านี้เพื่อไปรายงานกลุ่มของเรา...” รัศมีมองภัทราด้วยความตกใจเพราะคิดไม่ถึงว่าภัทราจะทำแบบนั้น จึงรีบกล่าวห้ามว่า... “ภัทรา... อย่านะ... ฉันคิดว่าอย่าฉีกเลย... เราน่าจะมีวิธีที่ดีกว่านั้นนะ...” ภัทราหันมาถามว่า... “แล้วเธอจะทำอย่างไร... บัตรห้องสมุดเราก็ไม่ได้เอามาจะยืมได้อย่างไร อ้อ... ถึงมีบัตรก็ยืมไม่ได้ เพราะเป็นหนังสืออ้างอิงห้ามนำออกนอกห้องสมุดเสียด้วยสิ...” รัศมีให้เหตุผลต่อว่า... “ถ้าเราฉีกหนังสือเธอลองคิดดูสิว่า ถ้าคุณครูเห็นเราต้องถูกทำโทษแน่ๆเลย แต่ถึงคุณครูไม่เห็นเธอลองคิดดู หากว่ามีผู้ต้องการบทความนี้เช่นเดียวกับเรา แต่พบว่ามีคนฉีกไปแล้วเนื้อหาที่ต้องการไม่มีอยู่... เขาจะรู้สึกอย่างไร” ภัทรานิ่งเงียบไปสักครู่... “ถ้าฉันเป็น... คนที่มาพบว่าหนังสือถูกฉีกไปแล้ว ไม่มีบทความที่ต้องการฉันคงจะผิดหวังและรู้สึกโกรธคนที่แอบฉีกไปนะซิ...” รัศมีได้โอกาสจึงเสนอความคิดว่า... “เอาอย่างนี้ดีกว่า..... เรามาช่วยกันกันคัดลอกข้อความคนละหน้าดีกว่า เธอเห็นด้วยไหม?” ภัทราอืดออดอยู่สักครู่แล้วก็พยักหน้า... “ยังงั้นก็ได้... แต่ข้านะ... กว่าจะลอกข้อความเสร็จ... ไม่รู้จะทันเวลาหรือเปล่าเลย...” แล้วทั้งสองคนก็รีบไปขอกระดาษจากคุณครูบรรณารักษ์มาช่วยกันลอกข้อความจากหนังสือนั้น...

\*\*\*\*\*

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 8

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การรักษาความสะอาดสนามหญ้า,สวนหย่อม                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ชื่อกิจกรรม   | แต่คนดี                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาดของสนามหญ้าโดยไม่เด็ดดอกไม้ใบไม้หรือทำลายต้นไม้ในสนามหรือสวนหย่อม                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “แต่คนดี”<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น ขั้นตอน ดังนี้<br>1. ชื่นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการดูแลรักษาความสะอาดของสนามหญ้า, สวนหย่อม<br>2. ชื่นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “แต่คนดี” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการเด็ดดอกไม้ใบไม้เล่นหรือเด็ดไว้คั่นหนังสือ<br>2. ถ้านักเรียนเป็นนพวรรณ นักเรียนจะทำอะไรถ้าอยากได้ใบไม้สวยๆมาเก็บ<br>3. ชื่นสรุป<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของช่วยกันดูแลการรักษาความสะอาดของสนามหญ้า,สวนหย่อม,ต้นไม้<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “แต่คนดี”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

## แต่คนดี

ในชั่วโมงวิชาคริสตจริยธรรม คุณครูได้สอนถึงเรื่องราวของมนุษย์คู่แรกของโลก...

“เมื่อพระเจ้าทรงสร้างสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลกแล้วจึงสร้างมนุษย์ในวันที่หก และให้มนุษย์เป็นผู้ดูแลรักษาสวนเอเดน... “ขณะที่คุณครูกำลังเล่าเรื่องอยู่นั้น... นพวรรณก็กระซิบคุยกับนันทา... “นันทา... เธอเคยสงสัยมั้ยว่า... ทำไมพระเจ้าถึงให้อาถัมทำหน้าที่ดูแลรักษาสวนเอเดน... “นันทากำลังฟังคุณครูเล่าเรื่องอยู่จึงหันหน้ามามองนพวรรณก่อนตอบว่า... “ก็เพราะว่าพระเจ้าสร้างมนุษย์ให้พิเศษกว่าสัตว์อื่น ๆ ละซี... ไม่น่าสงสัยเลย...” คุณครูได้ยินเสียงคุยกัน... จึงเรียกนพวรรณและนันทา ถามว่าทั้งสองคนสงสัยอะไรหรือเปล่า นันทาก็ตอบคุณครูว่า... “ก้อ... นพวรรณซีคะ... เขาสงสัยว่าทำไมพระเจ้าต้องให้อาถัมดูแลรักษาสวนเอเดน... “คุณครูจึงกล่าวต่อว่า... “พระเจ้าทรงแต่งตั้งให้อาถัมดูแลรักษาสวนเอเดน เพราะว่าพระเจ้าทรงสร้างมนุษย์ตามแบบพระลักษณะของพระองค์นั่นเอง มนุษย์จึงมีสติปัญญามากกว่าสัตว์ทั้งปวงที่พระเจ้าทรงสร้าง” นพวรรณ... “ถ้าเช่นนั้น เราทุกคนก็ต้องมีหน้าที่ช่วยกันดูแลรักษาดันไม้ในโรงเรียนด้วยหรือเปล่านั้น...” ครูตอบว่า... “ใช่แล้วจะ... เราทุกคนควรช่วยกันดูแลรักษาดันไม้... สนามหญ้า... สวนหย่อมภายในบริเวณโรงเรียนของเราด้วยเช่นเดียวกัน” นพวรรณแสดงความคิดเห็นต่อ... “คุณครูขา... หนูคิดว่าพระเจ้าคงรักอาถัมมากใช่ไหมคะ... จึงสร้างอาถัมตามพระลักษณะของพระองค์... และอาถัมคงเป็นคนดีมากใช่ไหมคะ?...” คุณครูมองหน้าก่อนตอบว่า... “ใช่จะ... พระเจ้ารักอาถัมแต่ไม่ใช่เพราะว่าอาถัมเป็นคนดี พระเจ้ารักมนุษย์ทุกคน แม้มนุษย์จะหลงทางทำความผิดบาปพระเจ้าก็ยังทรงอภัยให้เสมอ ถ้าเราสารภาพบาปกับพระองค์...” นพวรรณยังไม่สิ้นสงสัย... “คุณครูขา... การที่เราเห็นบางคนแอบเด็ดดอกไม้ไปไม่เล่น... เราควรจะเข้าไปห้ามเขาใช่ไหมคะ... แต่ถ้าหนูเห็นไปไม่สวยๆ แล้วเก็บมาเป็นทีคันหนังสือจะผิดไหมคะ... ในเมื่อหนูไม่ได้เด็ดเล่นเฉยๆ...” ครูตอบว่า “ถึงแม้ว่าหนูจะเด็ดมาเก็บก็ไม่สมควรเพราะถ้าทุกคนเก็บคนละใบ 2 ใบ หนูลองคิดว่า ดันไม้จะเป็นอย่างไร?... คงไม่น่ามองใช่ไหม?...” นพวรรณทำท่าครุ่นคิด... “คะ... คงเหลือแต่ลำต้นโกร๋นแน่ๆ เลยคะ... ขอบพระคุณคะคุณครูที่ทำให้หนูเข้าใจเกี่ยวกับการช่วยกันดูแลรักษาดันไม้ต่อไปนี้หนูจะไม่เด็ดใบไม้เล่น หรือเด็ดมาคันหนังสือแล้วละคะ... เมื่อว่าหนูจะเป็นคนดีอย่างที่พระเจ้าต้องการให้อาถัมดูแลรักษาสวนเอเดน...”

\*\*\*\*\*

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 9

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การดูแลรักษาบริเวณกำแพงรั้วโรงเรียน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| ชื่อกิจกรรม   | โรงเรียนสีขาวในรั้วเขียว                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาบริเวณกำแพงรั้วโรงเรียนโดยไม่ขีดเขียนหรือช่วยกันดูแลเด็กคนอื่นไม่ให้ขีดเขียนสิ่งใดๆบริเวณกำแพงฝาผนัง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “โรงเรียนสีขาวในรั้วเขียว”<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น ขั้นตอน ดังนี้<br>1. ชื่นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องของการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดกำแพง, ฝาผนัง, รั้วของโรงเรียน<br>2. ชื่นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “โรงเรียนสีขาวในรั้วเขียว” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับคนที่ชอบพ่นสีเปรยริมรั้วกำแพงที่ต่างๆ<br>2. ถ้านักเรียนพบคนที่กำลังจะขีดเขียนกำแพง, ฝาผนัง นักเรียนจะอย่างไร<br>3. ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นถึงวิธีที่จะช่วยกันดูแลรักษากำแพง, ฝาผนัง, รั้วของโรงเรียน<br>3. ชื่นสรุป<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการรักษาความสะอาดของกำแพง, ฝาผนัง, รั้วโรงเรียน<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “โรงเรียนสีขาวในรั้วเขียว”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

## โรงเรียนสีขาวในรั้วเขียว

การจราจรบนท้องถนนแออัดเช่นเดียวกับทุกวัน เป็นภาพที่ปรากฏเคยชิน หลังจากปรางนั่งเฝ้ามานานสายตาก็เลื้อยไปเห็นกำแพงของโรงเรียนแห่งหนึ่ง...เต็มไปด้วยสีสเปรย์ที่ฉูดฉาดเป็นรูปภาพบ้างเป็นภาษาไม่สุภาพบ้าง ปรางจึงอดใจไม่ได้หันไปถามคุณแม่ที่กำลังขับรถอยู่... “คุณแม่ขา...ทำไมเขาชอบใช้สเปรย์ฉูดฉาดกำแพงกันจังเลยคะ...ปรางว่าไม่ดีเลยทำให้ดูสกปรกไม่น่ามองเลยคะ...” “คุณแม่ยิ้มก่อนตอบลูกสาววัย 9 ขวบว่า... “ใช้จะ...โดยเฉพาะเป็นสถาบันการศึกษายิ่งเป็นการไม่สมควรเลยที่เดียวละ...แล้วที่โรงเรียนของลูกมีใครขีดเขียนข้างกำแพงรั้วแบบนี้หรือเปล่าจะ...” ปรางมองคุณแม่ก่อนตอบ... “โรงเรียนของปรางไม่มีการใช้สีสเปรย์แบบนี้หรอกคะ...มีบ้างก็แค่ดินสอสี หรือปากกาที่บางคนแอบขีดเขียนการ์ตูนนิดหน่อยเท่านั้นเอง...” คุณแม่จึงพูดต่อ... “ถึงมีนิดหน่อยก็เถอะจะ...แล้วปรางคิดอย่างไรในเรื่องนี้...” ปรางจึงตอบคุณแม่ว่า... “ปรางคิดว่า...บางที่รูปการ์ตูนที่ผนังห้องหรือที่กำแพงรั้วบางรูปก็ดูน่ารักดี แต่บางรูปก็ไม่สวย...โดยเฉพาะภาษาที่ไม่สุภาพไม่ดีเลย...”

เมื่อถึงโรงเรียนปรางกล่าวสวัสดิ์คุณครูที่ยืนรอรับนักเรียนอยู่ที่ประตูทางเข้าโรงเรียน ปรางรีบเอากะเป๋นักเรียนไปเก็บที่ห้องแล้ววิ่งไปหารัชนีเพื่อนสนิทที่มานั่งรออยู่แล้วที่ม้านั่งริมสนาม...ปรางเอ่ยขึ้นก่อนที่รัชนีจะพูดอะไร “สวัสดิ์จะ...รัชนี...เธอมาแต่เช้าเชียวนะ...” รัชนียิ้มให้อย่างเปิดเผยก่อนตอบ... “ฉันชอบมาเช้าๆเพื่อไม่ต้องเจอรถติด แถมยังมีเวลาได้ทบทวนการบ้านด้วย...” ปรางยิ้ม... “เราไปเดินเล่นกันดีไหม...” รัชนีลุกขึ้นจากม้านั่ง... “ไปซิ...ดีเหมือนกันเผื่อได้หาอะไรทำสนุกๆบ้าง...” แล้วทั้งสองก็เดินจับมือกันไปตามทางเดินซึ่งมีต้นไม้สีเขียวอยู่ทั่วโรงเรียน... “รัชนี...เธอรู้ไหมว่า โรงเรียนของเรามีต้นอะไรเป็นต้นไม้ประจำโรงเรียน...” ปรางถามรัชนี...รัชนียิ้มก่อนตอบ “โธ่...คำถามนี้ไม่ต้องใช้ตัวช่วยเลย...ใครๆก็รู้ นั่นไง...ต้นมะขาม เป็นคำตอบสุดท้าย...เต็มรั้วโรงเรียนของเราออกเขียวชะอุ่ม” ปรางปรบมือให้... “เก่งจริงนะ...ตัวแฉะเนี่ยะ...เราเดินไปดูโน้นซิ...ใครแอบวาดการ์ตูนไว้ที่ฝาผนังตรงกำแพงรั้วนั้น...” รัชนีรีบวิ่งไปดู...แล้วพูดว่า “โอโฮ้...วาดรูปการ์ตูนที่กำลังนิยมเสียด้วยสิ...” พูดเสร็จรัชนีก็หยิบดินสอจากกระเป๋าเสื้อออกมาทำท่าจะเขียนอะไรบางอย่าง... “นั่นเธอกำลังจะทำอะไรนะ...อย่างนะ...” ปรางร้องเสียงแหลมพร้อมแย่งดินสอจากมือรัชนี...ทำให้รัชนีมองหน้าปรางอย่างฉงน... “ตกใจไปได้...ฉันเพิ่งแต่จะเติมหมวดให้ดูดีขึ้นเท่านั้นเอง...ส่งดินสอมาให้ราละ...” ปรางรีบเอามือไขว้หลังไว้... “ไม่...ฉันไม่อยากให้ใครขีดเขียนกำแพงรั้วเพราะทำให้สกปรกไม่น่าดู หากทุกคนคิดว่าเพียงแต่ขีดเขียนต่อเติมคนละนิดสักวันก็คงยิ่งเลอะไปกันใหญ่...” รัชนีหยุดอาการเย่อแย่งดินสอลง “แหม...แม่เด็กดีของโรงเรียนคิดมากจริงนะ...” แล้วปรางก็เล่าถึงเหตุการณ์ที่ปรางพบมาเมื่อเช้าขณะที่นั่งรถมาโรงเรียน... “ฉันคิดว่าถ้าทุกคนช่วยกันรักษาความสะอาดโดยเริ่มต้นที่ตัวเราเองก่อน แม้เราจะห้ามใครไม่ได้แต่เราสามารถห้ามตัวเองไม่ให้ขีดเขียนได้มิใช่หรือ...” รัชนีนั่งฟังด้วยความคิดที่เริ่มคล้อยตามพร้อมทั้งเก็บดินสอใส่กระเป๋า... “อ้อ...ฉันเริ่มเห็นด้วยกับเธอแล้วสิ...แม้เราจะห้ามใครไม่ได้แต่เราก็ห้ามตัวเองได้...เพื่อว่าโรงเรียนของเราจะได้เป็นโรงเรียนที่สะอาดเป็นสถานที่น่าเรียน...เป็นเหมือนโรงเรียนสีขาวในรั้วเขียว...” แล้วทั้งคู่ก็จับมือกันพร้อมทั้งฮัมเพลงประจำโรงเรียนเบาๆ...เดินตรงไปเข้าแถวเมื่อได้ยินเสียงกริ่งสัญญาณเตือนบอเวลา...

\*\*\*\*\*



โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 10

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การดูแลรักษาห้องสุขา                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| ชื่อกิจกรรม   | เพียงวันละนิด                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดในการใช้ห้องสุขา ไม่ทิ้งขยะหรือเล่นสาดน้ำกัน ทำให้พื้นเปียกสกปรก และไม่ขีดเขียนหรือช่วยกันดูแลตกแต่งเดือนผู้อื่นไม่ให้ขีดเขียนสิ่งใดอยู่บนฝาผนัง                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “เพียงวันละนิด”<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น ขั้นตอน ดังนี้<br>1. ขั้นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องของการช่วยกันดูแลรักษาความสะอาดในการใช้ห้องสุขา<br>2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “เพียงวันละนิด” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับคนที่ชอบขีดเขียนฝาผนังในห้องน้ำ<br>2. ถ้านักเรียนพบคนที่กำลังจะขีดเขียนกำแพง, ฝาผนังหรือเล่นสาดน้ำกัน นักเรียนจะอย่างไร<br>3. ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นถึงวิธีที่จะช่วยกันดูแลรักษาห้องสุขาของโรงเรียน<br>3. ขั้นสรุป<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการรักษาความสะอาดของห้องสุขา<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1.สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2.สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “เพียงวันละนิด”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |

## เพียงวันละนิด

“คุณครูขา...ไม่รู้ว่าใครแอบเขียนอะไรไม่ทราบที่ฝาประตูห้องน้ำคะ...” ครูณงนุชเงยหน้าจากสมุดตรวจงานขึ้นมามองตามเสียงใสๆของวิไล...” ใครเขียนอะไรหรือจะ...ไหนลองพูดให้รู้เรื่องหน่อยซิ...” วิไลหยุดเซ็ดหน้าก่อนตอบว่า...” หนูไปล้างหน้าที่ห้องน้ำมาคะ...พอได้เห็นที่ฝาผนังประตูมีคนขีดเขียนอะไรเล่นไม่ทราบคะ...แต่หนูสงสัยจะเป็นวิชา...เพราะเห็นเขาเพิ่งเดินออกมาจากห้องน้ำทำทางแปลกๆคะ...”

ช่วงพักดื่มน้ำนม ครูณงนุชเรียกวิชามาพบ วิชาหน้าจ๋อยลงเมื่อครูณงนุชถามว่า...” วิชา เมื่อเข้าหนูแอบเขียนอะไรที่ฝาผนังประตูห้องน้ำหรือเปล่าคะ...” วิชาอีกอึก...” เอ้อ...หนู...ปละ...เปล่าคะ” ครูณงนุชพูดต่อ...” แต่มีคนบอกครูว่าเห็นหนูแอบเขียนนะ...แต่เขาอาจเข้าใจผิดก็ได้...ถ้าหนูไม่ได้เขียนก็ไม่ใช่ไร...เออละ...ถ้าเช่นนั้นเรามาช่วยกันหาตัวผู้แอบเขียนดีมั๊ย...” วิชาค่อยมีสีหน้าที่ดีขึ้น...” ตกลงคะ...หนูจะคอยดูว่าใครแอบเขียน...”

บ่ายวันหนึ่งวิชาก็มาพบคุณครูณงนุชที่ห้องพักครูพร้อมกับรายงานว่...” หนูไม่พบว่าใครเขียนฝาผนัง...แต่หนูรู้ว่าใครของราคน้ำลงพื้นและแอบล้างเท้าที่ห้องน้ำคะ...” ครูณงนุชมองด้วยสายตาสนใจ...” ใครหรือจะ...ที่ทำเช่นนั้น...” วิชาทำท่าภูมิใจเหมือนตำรวจจับผู้ร้ายได้...ก่อนตอบว่า...” วิไลคะ...หนูเห็นวิไลล้างรองเท้าที่เปื้อนโคลนในห้องน้ำและล้างหน้าแล้วสะบัดน้ำเปียกพื้นห้องน้ำด้วยคะ...” ครูณงนุชกล่าวต่อ...” เออละ...ขอบใจมากที่หนูมาบอกครู...เดี๋ยวหนูไปตามวิไลมาพบครูหน่อยนะจ๊ะ...” วิชาหายไปสักครู่กลับมาพร้อมกับพาวิไลมาด้วย...ครูณงนุชบอกทั้งสองคนให้นั่งลงก่อน...” วิไล...หนูแอบล้างรองเท้าในห้องหรือเปล่าคะ...” วิไลหน้าเสียวก่อนตอบ...” หนูเพียงแต่จะทำความสะอาดรองเท้าคะ...เพราะเมื่อเช้าฝนตกรองเท้าจึงเปื้อนโคลน” ครูณงนุชพยักหน้า...” หนูล้างรองเท้าได้แต่ทำไมหนูถึงราคน้ำลงพื้นด้วยละ...” วิไลอีกอึก...” หนูไม่รู้จะล้างที่ไหนคะ...” ครูณงนุชจึงได้โอกาสแนะนำ...” หนูเห็นก๊อกน้ำที่อยู่ริมรั้วประตูทางเข้าโรงเรียนไหมจ๊ะ...” วิไลเงยหน้าไปมองหน้าวิชาแล้วแอบกระซิบว่า...” เธอใช่ไหม?ที่มาฟ้องคุณครู...” วิชาตอบเบาๆว่า...” ก็เธอทำเช่นนั้นจริงหรือหรือเปล่าละ?” วิไลเงยหน้าขึ้นมามองครูณงนุชแล้วรายงานว่...” “คุณครูขา...แต่วิชาก็แอบเขียนฝาผนังในห้องน้ำยิ่งแล้วใหญ่เลยนี่คะ...ทำไมครูไม่ดูวิชาบางล่ะคะ...” ครูณงนุชมองหน้าเด็กทั้งสองคน...” “ครูคิดว่าเราทั้งสองคนก็ผิดกันทั้งคู่แหละ เพียงแต่ครูอยากให้เราสารภาพยอมรับผิดเอง ครูไม่อยากจะดัดค้นหนู หนูก็รู้ใช่ไหมว่าทำอะไรลงไป แม้ไม่มีใครเห็นหรือหนูไม่บอกใคร แต่มีผู้หนึ่งที่หนูไม่สามารถปิดบังได้...ครูเคยบอกแล้วไหนลองตอบซิ...” ทั้งสองตอบพึมพำพร้อมกัน...” “ครูเคยสอนว่...เราไม่สามารถโกหกพระเจ้าได้...” ครูณงนุชยิ้มแล้วตอบว่...” “ใช่แล้ว...พระเจ้าทรงรู้การกระทำทุกอย่างของเราทุกคน...บางทีเราคิดว่าไม่มีใครรู้ ไม่มีใครเห็น เราแอบทำความผิดวันละนิด...โดยไม่คิดว่าไม่เป็นอะไร...แต่เพราะวันละนิดทุกๆวัน ก็จะกลายเป็นความผิดใหญ่โตได้เช่นกัน การแอบขีดเขียนฝาผนังวันละนิด แต่ทุกวันๆ ผลจะเป็นอย่างไรครูคงไม่ต้องบอกหนู...คงเข้าใจนะ...หนูคงไม่อยากให้ใครมาว่าโรงเรียนของหนูสกปรกใช่ไหม?...” ทั้งคู่ตอบพร้อมกัน “คะ...หนูไม่อยากให้เป็นเช่นนั้น” วิชาเสริมว่...” “ต่อไปหนูจะไม่แอบเขียนฝาผนังห้องน้ำแล้วคะ...” วิไลรีบพูดขึ้นมาบ้าง...” “หนูก็เหมือนกัน...ต่อไปจะไม่ราคน้ำลงพื้นห้องน้ำอีกแล้วคะ...”

\*\*\*\*\*

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 11

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|---------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | การดูแลรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| ชื่อกิจกรรม   | “อย่านะ...มีคนมอง”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน ของใช้ส่วนรวม เช่น อุปกรณ์การเรียนวิทยาศาสตร์ พลศึกษา เครื่องใช้ไฟฟ้าต่าง ๆ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | 1. กรณีตัวอย่างเรื่อง “อย่านะ...มีคนมอง”<br>2. ประเด็นปัญหาที่ใช้ในการอภิปราย                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| วิธีดำเนินการ | ผู้วิจัยดำเนินการทดลองเป็น ขั้นตอน ดังนี้<br>1. ขั้นนำ<br>ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องการช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของโรงเรียน<br>2. ขั้นเสนอกรณีตัวอย่าง<br>2.1 ครูแจกกรณีตัวอย่าง เรื่อง “อย่านะ...มีคนมอง” ให้นักเรียนทุกคนอ่าน<br>2.2 ให้นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม 3 กลุ่มๆละ 5 คน และให้สมาชิกทุกคนร่วมกันอภิปรายตามประเด็นที่กำหนดให้ต่อไปนี้<br>1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการกระทำของแอน<br>2. ถ้านักเรียนพบคนที่ทำลายหรือหยิบของซึ่งเป็นทรัพย์สินของโรงเรียน นักเรียนจะทำอย่างไร<br>3. ให้นักเรียนช่วยกันแสดงความคิดเห็นถึงวิธีที่จะช่วยกันดูแลทรัพย์สินของโรงเรียน<br>3. ขั้นสรุป<br>3.1 ให้นักเรียนสรุปร่วมกัน เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ของการรักษาทรัพย์สิน, สิ่งของของโรงเรียน<br>3.2 ครูสรุปเพิ่มเติมสิ่งที่ได้จากการอ่านกรณีตัวอย่าง |
| การประเมินผล  | 1. สังเกตความสนใจ ความตั้งใจที่สมาชิกมีต่อการเข้าร่วมกิจกรรม<br>2. สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย และการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับกรณีตัวอย่าง เรื่อง “อย่านะ...มีคนมอง”                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

### อย่างนะ...มีคนมอง...

“คาอินและอาเบลเป็นพี่น้องกัน แต่เนื่องจากคาอินไม่พอใจอาเบลผู้เป็นน้องชาย เพราะคิดว่าพระเจ้าทรงโปรดอาเบลมากกว่าตน จึงวางแผนหลอกอาเบลไปฆ่าเสีย...คาอินจึงได้ชื่อว่าเป็นฆาตกรคนแรกของโลก...แล้ววันหนึ่งพระเจ้าก็เรียกคาอิน...คาอิน...น้องของเจ้าอยู่ที่ไหน?...คาอินปฏิเสธว่าไม่รู้...แต่พระเจ้าทรงทราบทุกสิ่งที่คาอินกระทำ...” ครูเล่าเรื่องคาอินและอาเบลจบลง แอนก็ยกมือถามคุณครู... “คุณครูขา...ถ้าพระเจ้ารู้แล้ว ถามคาอินทำไมล่ะคะ?...” ครูหันมาตอบว่า... “ดีมาก...ที่หนูถาม พระเจ้าทรงทราบแล้ว แต่ต้องการให้คาอินสารภาพความผิดของตน...ไงล่ะ...จึงถามเช่นนั้น...” พอจบชั่วโมงเรียนแอนก็คุยกับออมว่า... “เธอคิดว่าพระเจ้ารู้ทุกอย่างที่คุณครูสนใจบอกหรือเปล่า?” ออมทำท่าครุ่นคิด... “ไม่รู้สินะ...คงจริงมั้ง...” แอนออกความคิดเห็นบ้าง... “ถ้าอย่างนั้นพระเจ้าก็รู้ว่าเราทำอะไรบ้างนะซิ...” ออมจึงหันมาย้อนถามว่า... “แล้วเธอ...แอบไปทำอะไรผิดหรือเปล่าล่ะ...” แอนเงียบไปพร้อมกับหวนคิดถึงเหตุการณ์เมื่อวันจันทร์ที่ผ่านมา...หลังจากเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ แล้วแอนช่วยคุณครูเก็บอุปกรณ์การเรียน ขณะที่เก็บอุปกรณ์แอนก็นึกอยากได้หลอดแก้วที่ทำการทดลอง เพราะเห็นว่ามันน่ารักดี ถ้าเอาใส่ของเล่นที่บ้านก็คงจะดี...จึงแอบหยิบใส่กระเป๋ากระโปรงไปโดยไม่มีใครเห็น...แอนรู้ว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้องที่ทำเช่นนั้น แต่แอนก็ได้แต่บอกตนเองว่า ช่างเถอะ ไม่มีใครเห็นนี่นา...แต่พอวันนี้คุณครูสนใจเล่าเรื่องคาอิน-อาเบลทำให้แอนรู้สึกไม่สบายใจเลย...เช้าวันพุธแอนมาถึงโรงเรียนแต่เช้า...มารอพบครูสนใจ... “คุณครูขา...ครูว่าพระเจ้าทรงรู้ทุกสิ่งที่เราทำ...และทรงเห็นการกระทำทุกอย่างของเราจริงหรือคะ...” ครูสนใจ... “ใช่จะ...พระเจ้าเห็นการกระทำทุกสิ่งของเราแน่นอน...หนูมีอะไรไม่สบายหรือเปล่าจะ...” แอนยิ้มอายก่อนพูดว่า “หนูไม่ค่อยสบายใจค่ะ...ถ้าหนูบอกคุณครูแล้ว...คุณครูจะดุหรือเปล่านั้น...” ครูสนใจยิ้มอย่างใจดี “มีอะไรล่ะจะ...เล่าให้ครูฟังได้มั้ย” แอนเริ่มเล่าเหตุการณ์ทั้งหมดให้คุณครูสนใจฟังด้วยเสียงเครือๆ ตอนท้ายว่า... “หนูกลัวค่ะ...คุณครู...หนูกลัวพระเจ้าจะลงโทษหนูไหมคะ...” ครูสนใจเอามือแตะไหล่ของแอน... “ถ้าหนูสารภาพความผิดต่อพระเจ้า...แล้วนาของที่ขโมยมานั้นไปคืนที่ห้องอุปกรณ์การเรียน ครูเชื่อว่า...พระเจ้าก็ทรงพร้อมให้อภัยหนูแน่นอนจะ...” แอนมีสีหน้าดีขึ้นแล้วรีบพูดต่อ... “วันนี้หนูเอาหลอดแก้วมาด้วยค่ะ...หนูตั้งใจว่าจะเอามาคืนเพราะมันไม่ใช่ของหนู มันเป็นสมบัติของโรงเรียน ต่อไปหนูจะไม่ทำเช่นนี้อีกแล้ว...เพราะอย่างน้อยๆหนูก็รู้ว่า...มีผู้หนึ่งที่คอยมองหนูอยู่ค่ะ...”

\*\*\*\*\*

โปรแกรมการใช้กรณีตัวอย่าง  
ครั้งที่ 12

|               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|---------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ        | ปัจจัยนิเทศ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| ชื่อกิจกรรม   | -                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| เวลา          | 50 นาที                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| วัตถุประสงค์  | เพื่อให้ นักเรียนเข้าใจและเห็นความสำคัญของการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| อุปกรณ์ที่ใช้ | -                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
| วิธีดำเนินการ | <ol style="list-style-type: none"> <li>1.ครูตั้งคำถามให้นักเรียนตอบเกี่ยวกับ               <ol style="list-style-type: none"> <li>1.1 ความหมายของการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน</li> <li>1.2 วิธีการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของโรงเรียนที่ถูกต้อง</li> </ol> </li> <li>2.ครูให้นักเรียนช่วยกันสรุปเรื่องที่เรียนมาและครูสรุปเพิ่มเติม</li> <li>3.ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามแสดงความคิดเห็น</li> <li>4.ครูกล่าวขอบใจนักเรียนพร้อมทั้งมอบของขวัญและปิดการเข้าร่วมกิจกรรม</li> </ol> |
| การประเมินผล  | <p>.สังเกตจากการตอบคำถาม การอภิปราย ตลอดจนการสรุปของนักเรียนเกี่ยวกับ การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |

โปรแกรมการควบคุมตนเอง ( ใช้กับกลุ่มทดลองที่ 2 )

| ครั้งที่ | หัวข้อ   | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                                                                                                                                              | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | อุปกรณ์                                                                                           |
|----------|----------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1        | ปฐมนิเทศ | <p>1. เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนในกลุ่มทดลองและผู้วิจัย</p> <p>2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์และความสำคัญของการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน</p> <p>3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการควบคุมตนเองเพื่อปรับพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน</p> | <p>1. ผู้วิจัยแนะนำตัวเองและให้นักเรียนแนะนำตัวเอง และทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย เล่นเกม "มิตรภาพ"</p> <p>2. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 15 คน ทราบจุดมุ่งหมาย คือ การพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน</p> <p>3. ผู้วิจัยชี้แจงข้อตกลงในการควบคุมตนเอง ให้นักเรียนทราบ ดังนี้</p> <p><u>ขั้นที่ 1</u> ผู้วิจัยและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย คือ การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ โดยนักเรียนต้องแสดงพฤติกรรม ดังนี้ คือ</p> <p>1.1 พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของพื้นห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ</p> <p>1.2. การดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวมของโรงเรียน เช่น ห้องอาหาร ห้องสมุด ห้องสุขา สนามหญ้า สวนหย่อม</p> <p>1.3. ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เรียนรู้การที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายโดยวิธีการควบคุมตนเอง</p> <p><u>ขั้นที่ 2</u> นักเรียนตอบแบบสำรวจการเสริมแรง และกำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ตามเกณฑ์ที่กำหนด</p> <p><u>ขั้นที่ 3</u> ผู้วิจัยสอนให้นักเรียนสังเกตและบันทึกการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของนักเรียน โดยผู้วิจัยจะสังเกตและให้นักเรียนทำแบบทดสอบการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของนักเรียน</p> <p><u>ขั้นที่ 4</u> นักเรียนประเมินตนเองว่าสามารถพัฒนาพฤติกรรมอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติได้มากน้อยเพียงใดโดยรวมคะแนนที่ได้จากการบันทึกพฤติกรรมของตนเอง</p> <p><u>ขั้นที่ 5</u> ผู้วิจัยและนักเรียนที่เข้ารับการทดลองทุกคนทราบเงื่อนไขว่านักเรียนเสริมแรงตนเองตามเกณฑ์ที่กำหนดหลังเลิกเรียนของทุกวันที่ทำ</p> | <p>1. แบบสำรวจตัวเสริมแรง</p> <p>2. แบบทดสอบพฤติกรรมกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของนักเรียน</p> |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                          | วัตถุประสงค์                                                                            | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | อุปกรณ์ |
|----------|---------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
|          |                                 |                                                                                         | <p>การทดลองเมื่อสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติที่เกิดขึ้นจากแบบบันทึกที่ผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกและที่นักเรียนเป็นผู้บันทึกมีค่าตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป และจะไม่ได้รับการเสริมแรงเมื่อค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของผู้วิจัยและของนักเรียนมีค่าน้อยกว่า 0.80 โดยมีเกณฑ์การเสริมแรงดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1) นักเรียนที่มีพฤติกรรมการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 พฤติกรรม จะได้รับบัตรรางวัล 1 ใบ</li> <li>2) นักเรียนที่มีพฤติกรรมการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติเพิ่มขึ้นจากเดิม 2 พฤติกรรม จะได้รับบัตรรางวัล 2 ใบ</li> <li>3) นักเรียนที่มีพฤติกรรมการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติเพิ่มขึ้นจากเดิม 3 พฤติกรรม จะได้รับบัตรรางวัล 3 ใบ</li> <li>4) นักเรียนที่มีพฤติกรรมการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติเพิ่มขึ้นจากเดิม 4 พฤติกรรม จะได้รับบัตรรางวัล 4 ใบ</li> <li>5) นักเรียนที่มีพฤติกรรมการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติเพิ่มขึ้นจากเดิม 5 พฤติกรรม จะได้รับบัตรพิเศษ 1 ใบ</li> </ol> <p><u>ขั้นที่ 6</u> นับวันและเวลาที่จะทำการทดลอง</p> |         |
| 2        | การดูแลรักษาความสะอาดห้องเรียน  | เพื่อให้นักเรียนตระหนักถึงความสำคัญของห้องเรียนที่มีบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้          | <p>ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยดำเนินการทุกครึ่งเป็นขั้นตอนดังนี้</p> <p>ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนโดยผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้</p> <p>1.1. ผู้วิจัยและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย ได้แก่ พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของพื้นห้องเรียน</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |         |
| 3        | การรักษาความสะอาดชั้นวางหนังสือ | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของชั้นวางหนังสือในห้องเรียนให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |         |

| ครั้งที่ | หัวข้อ                                 | วัตถุประสงค์                                                                                                                                                | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                    | อุปกรณ์                                     |
|----------|----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------|
| 4        | การรักษาความสะอาดโต๊ะเก้าอี้           | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการรักษาความสะอาดโต๊ะ เก้าอี้เรียน ไม่ซุกซิด เขียนสิ่งต่างๆ                                                               | โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ<br>1.2. ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายโดยวิธีการควบคุมตนเอง                                                                              | แบบทดสอบพฤติกรรม การอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ |
| 5        | การรักษาความสะอาดกระดานดำ              | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการช่วยกันดูแลความสะอาดกระดานดำ ไม่ซิดเขียนเล่น                                                                           | ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงตนเอง ภายหลังการควบคุมตนเอง โดยผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสำรวจตัวเสริมแรงทุกสัปดาห์เพื่อใช้ในการเสริมแรงเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขการเสริมแรง |                                             |
| 6        | การรักษาความสะอาดห้องอาหาร             | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของห้องอาหาร ไม่ทิ้งขยะ เศษอาหารลงโต๊ะโต๊ะ หรือพื้น                                                                          | ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยสอนให้นักเรียนทำแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของตนเอง โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน                                            |                                             |
| 7        | การดูแลรักษาหนังสือในห้องสมุด          | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาหนังสือในห้องสมุด ไม่ฉีก หรือตัดหนังสือซึ่งเป็นสมบัติส่วนรวมของทุกคน                                   | ขั้นที่ 4 ให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนด้วยตนเองหลังจากทำแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน                                                                  |                                             |
| 8        | การดูแลรักษาความสะอาดสนามหญ้า สวนหย่อม | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการช่วยกันรักษาความสะอาดของสนามหญ้า โดยไม่เด็ดดอกไม้ ใบไม้ หรือ ทำลายต้นไม้ในสนามหรือสวนหย่อม                             | ขั้นที่ 5 ขั้นการเสริมแรงตนเองนักเรียนที่ทำแบบสอบถามว่ามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนจะได้บัตรรางวัลตามจำนวนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นดังนี้                                          |                                             |
| 9        | การดูแลรักษาบริเวณกำแพงรั้วโรงเรียน    | เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการช่วยกันดูแลรักษาบริเวณกำแพงรั้วโรงเรียน โดยไม่ขีดเขียน หรือช่วยดักเตือนผู้อื่นไม่ให้ขีดเขียนกำแพงฝาผนัง                | นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 1 ใบ                                                                                        |                                             |
| 10       | การดูแลรักษาความสะอาดห้องสุขา การดูแล  | เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการช่วยกันดูแลความสะอาดในการใช้ห้องสุขาโดยไม่ทิ้งขยะหรือทำความสะอาดสกปรกด้วยการขีดเขียนฝาผนังและราดน้ำลงบนพื้นห้องสุขา | นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 2 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 2 ใบ                                                                                        |                                             |
| 1        | รักษาทรัพย์สินของโรงเรียน              | เพื่อให้ให้นักเรียนเข้าใจความสำคัญของการช่วยกันดูแลเครื่องมือ อุปกรณ์การเรียน ของใช้ส่วนรวมที่ใช้ประโยชน์ร่วมกัน                                            | นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 3 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 3 ใบ                                                                                        |                                             |
| 12       | ปัจจัยนิเทศ                            | เพื่อสรุปผลการใช้การควบคุมตนเองในการพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของนักเรียน                                                                      |                                                                                                                                                                                                                  |                                             |



| ครั้งที่ | หัวข้อ | วัตถุประสงค์ | วิธีดำเนินการ                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | อุปกรณ์                                                                                                                                  |
|----------|--------|--------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|          |        |              | <p>นักเรียนแสดงพฤติกรรมการอนุรักษ์<br/>           สาธารณสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจาก<br/>           เดิม 4 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับ<br/>           บัตรรางวัล จำนวน 4 ใบ</p> <p>นักเรียนแสดงพฤติกรรมการ<br/>           อนุรักษ์สาธารณสมบัติในโรงเรียนเพิ่ม<br/>           ขึ้นจากเดิม 5 พฤติกรรม นักเรียน<br/>           จะได้รับบัตรพิเศษ จำนวน 1 ใบ</p> <p>1. ผู้วิจัยให้นักเรียนกล่าวถึงผลที่ได้<br/>           จากการทดลองแล้วผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม</p> <p>2. ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณนักเรียนที่ให้<br/>           ความร่วมมือในการทดลอง และกล่าว<br/>           ปิดการทดลอง</p> | <p>แบบทดสอบ<br/>           พฤติ<br/>           กรรมกร<br/>           อนุรักษ์สา<br/>           ธารณสมบัติ<br/>           ของผู้วิจัย</p> |

หมายเหตุ ในการทดลองแต่ละครั้งใช้เวลา 50 นาที

## โปรแกรมการควบคุมตนเอง

### เรื่อง ปฐมนิเทศ

ครั้งที่ 1

ชื่อกิจกรรม เกม “มิตรภาพ”

เวลาที่ใช้ 50 นาที

- จุดมุ่งหมาย
1. เพื่อให้นักเรียนทุกคนรู้จักกันภายในกลุ่ม เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียน
  2. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจความหมาย ความสำคัญของการพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน การรักษาสาธารณสุขสมบัติทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ได้แก่ ไม่ทำลายโต๊ะ เก้าอี้ สนามหญ้า สวนหย่อม หนังสือ อุปกรณ์การเรียนส่วนรวม
  3. เพื่อให้นักเรียนเข้าใจการใช้การควบคุมตนเอง เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ

อุปกรณ์ที่ใช้ กระดาษ ดินสอ ยางลบ จำนวน 15 ชุด

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยใช้กิจกรรมเป็นสื่อ เพื่อสร้างความคุ้นเคยให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนทุกคนและผู้วิจัย ดังนี้

1. ผู้วิจัยแนะนำตนเอง และให้นักเรียนแนะนำตนเอง
2. ให้นักเรียนร่วมทำกิจกรรมเพื่อสร้างความคุ้นเคย และสร้างบรรยากาศให้เกิดขึ้นในการทำงานร่วมกัน โดยให้นักเรียนเล่นเกม “มิตรภาพ” โดยมีขั้นตอน ดังนี้
  - 2.1. ผู้วิจัยแจกกระดาษให้นักเรียนคนละแผ่นเพื่อเขียนชื่อ-นามสกุลของตนเอง บนหัวกระดาษ แล้วให้นักเรียนทั้งหมดนั่งเป็นวงกลม
  - 2.2. ผู้วิจัยให้นักเรียนเขียนข้อดีและข้อเสียของเพื่อน เมื่อเขียนเสร็จแล้วให้นักเรียนส่งกระดาษตนเองไปให้เพื่อนทางด้านซ้ายมือ แล้วให้เพื่อนเขียนข้อดีและข้อเสียของตัวเองนักเรียน โดยผลัดกันเขียนของนักเรียนแต่ละคนซึ่งในกระดาษจะต้องมีชื่อเพื่อนครบทั้ง 15 คน เมื่อกระดาษเวียนมาอยู่กับเจ้าของชื่อให้ยุติ
  - 2.3. ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปข้อดีของการเล่นเกม “มิตรภาพ” ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปวัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อให้ทุกคนคุ้นเคยกัน รู้จักกันและสามารถแนะนำเพื่อนให้คนอื่นรู้จักด้วย
3. ผู้วิจัยชี้แจงให้นักเรียนทราบจุดมุ่งหมายของการใช้โปรแกรมการควบคุมตนเองเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน
4. ผู้วิจัยชี้แจงข้อตกลงในการควบคุมตนเองให้นักเรียนทราบ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ

ในโรงเรียน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้

- 1.1. ผู้วิจัยและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายทั้งในและนอกห้องเรียน ได้แก่ พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของพื้นห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ ห้องอาหาร ห้องสุขา ห้องสมุด
  - 1.2. ผู้วิจัยสอนวิธีการควบคุมตนเองให้กับนักเรียน ที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ตกลงร่วมกัน
- ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงตนเองภายหลังการควบคุมตนเอง โดยผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสำรวจตัวเสริมแรงทุกสัปดาห์เพื่อใช้ในการเสริมแรงเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขการเสริมแรง

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยให้นักเรียนสังเกตและบันทึกการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติของโรงเรียน

โดยผู้วิจัยจะสังเกตให้นักเรียนทำแบบทดสอบการพัฒนาการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของตนเอง

ขั้นที่ 4 ผู้วิจัยให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนด้วยตนเองหลังจากทำแบบสอบถามพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน

ขั้นที่ 5 ขั้นการเสริมแรงตนเองนักเรียนที่ทำแบบสอบถามว่ามีพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติ  
ในโรงเรียนเพิ่มขึ้นนักเรียนจะได้บันทึกรางวัลตามจำนวนพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

เมื่อสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องของพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติเกิดขึ้นจากแบบทดสอบ  
พฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้นมีค่าตั้งแต่ 0.80 ขึ้นไป และจะไม่ได้รับการเสริมแรงเมื่อมีค่า  
น้อยกว่า 0.80

**การประเมินผล**

1. สังเกตจากความสนใจ ความตั้งใจฟังกติกาและเงื่อนไขในการทดลอง
2. สังเกตจากการซักถาม

## โปรแกรมการควบคุมตนเอง ครั้งที่ 2

|              |                                                                                                                                                                                  |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| หัวข้อ       | พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน                                                                                                                                   |
| เวลา         | 50 นาที                                                                                                                                                                          |
| วัตถุประสงค์ | เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการพัฒนาพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน                                                                                               |
| อุปกรณ์      | 1. แบบบันทึก พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนสำหรับผู้วิจัย<br>2. แบบบันทึก พฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนสำหรับนักเรียน<br>3. แบบสำรวจการเสริมแรง |

### วิธีดำเนินการทดลอง

ตั้งแต่ครั้งที่ 2-11 ผู้วิจัยดำเนินการทุกครั้งเป็นขั้นตอนดังนี้

- ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยสนทนากับนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนปฏิบัติดังนี้
- 1.1 ผู้วิจัยและนักเรียนกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย ได้แก่ พฤติกรรมการรักษาความสะอาดของพื้นห้องเรียน โต๊ะ เก้าอี้ กระดานดำ ชั้นวางหนังสือ
  - 1.2 ผู้วิจัยให้นักเรียนได้เรียนรู้วิธีการที่จะนำไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายโดยวิธีการควบคุมตนเอง
- ขั้นที่ 2 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดเงื่อนไขการเสริมแรงตนเองภายหลังการควบคุมตนเอง โดยผู้วิจัยให้นักเรียนตอบแบบสำรวจตัวเสริมแรงทุกสัปดาห์เพื่อใช้ในการเสริมแรงเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ตามเงื่อนไขการเสริมแรง
- ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยสอนให้นักเรียนทำแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของตนเอง โดยให้นักเรียนทำแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน
- ขั้นที่ 4 ให้นักเรียนประเมินพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนด้วยตนเองหลังจากทำแบบสอบถามพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียน
- ขั้นที่ 5 ขั้นตอนการเสริมแรงตนเองของนักเรียนที่ทำแบบสอบถามว่ามีพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้น นักเรียนจะได้บัตรรางวัลตามจำนวนพฤติกรรมที่เกิดขึ้น ดังนี้
- 5.1 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 1 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 1 ใบ
  - 5.2 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 2 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 2 ใบ
  - 5.3 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 3 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 3 ใบ
  - 5.4 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 4 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรรางวัล จำนวน 4 ใบ
  - 5.5 นักเรียนแสดงพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิม 5 พฤติกรรม นักเรียนจะได้รับบัตรพิเศษ จำนวน 1 ใบ

### การประเมินผล

สังเกตการพัฒนาพฤติกรรมการณ์อนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของนักเรียนจากการได้รับการเสริมแรง

## โปรแกรมการควบคุมตนเอง ครั้งที่ 12

หัวข้อ           ปัจจัยนิเทศ

เวลา             50 นาที

จุดประสงค์

1. เพื่อให้นักเรียนแสดงความรู้สึกต่อการใช้การควบคุมตนเอง
2. เพื่อสรุปผลการใช้การควบคุมตนเอง

วิธีดำเนินการทดลอง

1. ผู้วิจัยให้นักเรียนเปรียบเทียบพฤติกรรมการอนุรักษ์สาธารณสุขสมบัติในโรงเรียนของตนเอง ก่อนและหลังการใช้การควบคุมตนเอง
2. ให้นักเรียนกล่าวถึงประโยชน์และความรู้สึกที่ได้จากการทดลอง โดยใช้การควบคุมตนเอง
3. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติมและกล่าวขอบคุณนักเรียนและมอบของขวัญตอบแทนน้ำใจที่ให้ความร่วมมือในการทดลองและกล่าวปิดการทดลอง

**ประวัติย่อผู้วิจัย**

## ประวัติย่อผู้วิจัย

|                              |                                                                     |
|------------------------------|---------------------------------------------------------------------|
| ชื่อ-สกุล                    | นางมัลลิกา กาลกฤษณ์                                                 |
| วันเดือนปีเกิด               | 27 ตุลาคม 2506                                                      |
| สถานที่เกิด                  | อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี                                     |
| สถานที่อยู่ปัจจุบัน          | 72 ซ.อารีย์ 5 (เหนือ) ถนนพหลโยธิน 7 สามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร |
| ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน | ครูฝ่ายศาสนกิจ โรงเรียนวัฒนาวิทยาลัย เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร         |

## ประวัติการศึกษา

|           |                                                                   |
|-----------|-------------------------------------------------------------------|
| พ.ศ. 2524 | เตรียมอุดมศึกษา จากโรงเรียนสายธรรมจันทร์ จังหวัดราชบุรี           |
| พ.ศ. 2535 | บธ.บ. (เอกการโฆษณาและประชาสัมพันธ์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง        |
| พ.ศ. 2538 | B.Th. (ศาสนศาสตร์) จากโรงเรียนพระคริสตธรรมแบปติสต์ (สวนพลู)       |
| พ.ศ. 2545 | กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร |

## ประวัติการทำงาน

|                |                                                                       |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------|
| พ.ศ. 2532-2534 | เจ้าหน้าที่แผนก "สายด่วนวัยรุ่น" องค์การเยาวชนไทยเพื่อพระคริสต์ (YFC) |
| พ.ศ. 2535-2536 | เจ้าหน้าที่แผนก "สถาบันการศึกษา" องค์การเยาวชนไทยเพื่อพระคริสต์ (YFC) |